

Februari 2024

Utvärdering av Energi- och klimatrådgivningen 2021–2023

Februari 2024

Utvärdering av Energi- och klimatrådgivningen 2021–2023

Sebastian Eriksson Berggren, Mikaela Almerud, Nils Karlsson, Catharina Palm, Malin Nilsson Strandberg, Alice Adler Runow och Hampus Rane

Innehållsförteckning

Executive summary	1
Sammanfattning	3
1 Inledning	2
1.1 Uppdraget och uppföljningsfrågorna	2
1.2 Genomfört arbete	3
1.2.1 Intervjuer	3
1.2.2 Analys av mediegenomslag	3
1.2.3 Analys av tidigare och parallella studier	3
1.2.4 Webbenkäter	4
1.2.5 Analys av rådgivningsstatistik	4
1.3 Kontext	5
1.3.1 Covid-19 pandemin	5
1.3.2 Energiläge och inflation 2021–2023	5
2 Den kommunala energi- och klimatrådgivningen	8
2.1 Bakgrund och utveckling	8
2.2 Energi- och klimatrådgivningens syfte och mål	9
3 Insatsprojekt och andra stödfunktioner	11
3.1 Regionala utvecklingsledare	11
3.1.1 Syfte och aktiviteter	11
3.1.2 Nationell samordnare	12
3.2 Insatsprojekt	12
3.2.1 Resurseffektiv bebyggelse	13
3.2.2 Hela Sverige Laddar	14
3.2.3 Nationella kommunikationsstödet	14
4 Rådgivarnas metoder och arbetssätt	16
4.1 Rådgivarnas arbete och aktiviteter	16
4.1.1 Inkommande rådgivning	17

4.1.2	Utåtriktade aktiviteter	25
4.1.3	Nätverk och sammanförande av aktörer	29
4.1.4	Rådgivarnas kompetens	31
4.1.5	Rådgivarnas kompetens har utvecklats	34
4.1.6	Rådgivningens metoder och arbetssätt har utvecklats under programperioden	36
5	Resultat och effekter	39
5.1	Rådgivningen har bidragit till konkreta åtgärder	39
5.2	Förändrade beteenden och ökad medvetenhet	41
5.2.1	Ökad medvetenhet och kompetens hos målgrupper	41
5.2.2	Förändring av beteende	45
5.2.3	Mediegenomslag	46
5.3	Andra resultat och effekter	56
6	Slutsatser och reflektioner/diskussion	57
6.1	Slutsatser	57
6.1.1	EKR är mer mångfacetterat än "endast" ett verktyg för energieffektivisering genom direkt rådgivning	57
6.1.2	EKR är uppskattat bland rådsökande och bidrar till konkreta åtgärder samt ökad medvetenhet och kompetens	58
6.1.3	Det finns stora skillnader i förutsättningar och behov både mellan kommuner och mellan regioner	58
6.1.4	EKR:s roll som medborgerlig tjänst förtydligades ytterligare under 2022 års energikris	58
6.1.5	Digitaliseringen har effektiviserat och breddat EKR	59
6.1.6	Insatsprojekten har bidragit till tydligare gemensam nationell riktning och kraftsamling	59
6.1.7	Rådgivningen har uppnått sina mål för programperioden	59
6.2	Reflektioner	59
6.2.1	Gemensamma plattformar är av vikt	59
6.2.2	Det finns en stor och till viss del outnyttjad potential i rådgivning till företag	59
6.2.3	Kommunerna utgör lämpliga kunskap- och projektbärare	60
6.2.4	Förvalta upparbetad kompetens och EKR:s trovärdighet	60
Bilaga A	Fallstudie – Nationella Kommunikationsstödet	1
A.1.	Projektet	1

A.1.1. Syfte och mål	1
A.1.2. Genomförande av projektet	2
A.2. Resultat och effekter	4
A.2.1. Resultat och effekter	5
A.2.2. Hållbarhet över tid	7
A.3. Sammanfattning och slutsatser	7
Bilaga B Insatsprojekt – Hela Sverige Laddar	9
B.1. Projektet	9
B.1.1. Bakgrund, syfte och mål	9
B.1.2. Genomförande av projektet	11
B.2. Resultat och effekter	14
B.2.1. Kunskapshöjande insatser och erfarenhetsutbyte	17
B.2.2. Rådgivning och utåtriktade aktiviteter	19
B.2.3. Omvärldsbevakning och samarbeten	20
B.2.4. Uppföljning och resultat	20
B.2.5. Hållbarhet över tid	21
B.3. Sammanfattning och slutsatser	21
Bilaga C Insatsprojekt – Resurseffektiv bebyggelse	23
C.1. Projektet	23
C.1.1. Syfte och mål	23
C.1.2. Genomförande av projektet	25
C.2. Resultat och effekter	27
C.2.2. Hållbarhet över tid	34
C.3. Sammanfattning och slutsatser	35
Bilaga D Bilaga D. Enkät till rådgivare	36
Bilaga E Bilaga E. Enkät till Rådsökande	42

Tabeller

Tabell 1 Utvärderingsfrågor	2
Tabell 2 Antal inkommande rådgivningar per år	17
Tabell 3 Variabellista mediegenomslagsanalys	47
Tabell 4 Nyckeltal över tid - mediegenomslag	48
Tabell 5 Största källor	55
Tabell 6 Översikt av Nationellt kommunikationsstöd för energi- och klimatrådgivningen	1
Tabell 7 Översikt av Hela Sverige laddar	9
Tabell 8 Relevanta områden för insatsprojektet Hela Sverige laddar	10
Tabell 9 Insatsprojektets mål	10
Tabell 10 Huvudsakliga aktiviteter/projektmål	11
Tabell 11 Översikt av insatsprojekt per år	15
Tabell 12 Översikt av Resurseffektiv bebyggelse	23
Tabell 13 Relevanta områden för insatsprojektet Resurseffektiv bebyggelse	24
Tabell 14 Mål för insatsprojektet Resurseffektiv bebyggelse	24
Tabell 15 Översikt av insatsprojekt per år	27

Figurer

Figur 1	Börspriser per elprisområde och månad	6
Figur 2	Inflation enligt KPI 2020–2023 (2020 är inkluderat för att visa på inflationstakten före programperioden)	7
Figur 3	Inkommande rådgivningar och utåtriktade aktiviteter under 2023	17
Figur 4	Inkommande rådgivningar per målgrupp	18
Figur 5	Antal inkommande rådgivningar 2023	19
Figur 6	Rådgivningssituation för inkommande rådgivning	20
Figur 7	Genomsnittligt antal minuter per rådgivning per rådgivningssituation	21

Figur 8	Könsfördelning bland inkommande rådgivningar _____	22
Figur 9	Hur rådsökande fick kännedom om EKR _____	23
Figur 10	Andel inkommande rådgivningar som innefattar följande ämnesområden _____	24
Figur 11	De tio vanligaste rådgivningsämnena _____	25
Figur 12	Fördelning av utåtriktade aktiviteter per målgrupp _____	26
Figur 13	Antal utåtriktade aktiviteter _____	27
Figur 14	Utåtriktade aktiviteter – aktivitetskategorier _____	27
Figur 15	Andel utåtriktade aktiviteter som innefattar följande ämnesområden _____	28
Figur 16	De tio vanligaste rådgivningsämnena utåtriktade aktiviteter _____	29
Figur 17	Andel rådgivare som samarbetar med andra funktioner i kommunen (n=117) _____	30
Figur 18	Andel som sammanfört externa aktörer som tidigare inte hade något utbyte eller samverkan i syfte att stärka rådgivningen eller rådsökande (n=117) _____	31
Figur 19	I vilken grad upplever du att din kompetens som EKR inom området motsvarar det som rådsökande efterfrågar? (n=116) _____	32
Figur 20	I vilken utsträckning rådsökande upplever att rådgivningen... (n=105) _____	33
Figur 21	Hur har du förvärvat din kompetens som EKR? (n=108) _____	34
Figur 22	Utöver kunskaps-/kompetenshöjning, har de metoder och arbetssätt du använder i tjänsten utvecklats under denna programperiod (2021–2023)? (n=115) _____	36
Figur 23	Hur ofta upplever du att den rådgivning du ger leder till att rådsökande genomför energibesparande åtgärder och/eller ökar sin användning av förnybar energi? (n=110) _____	39
Figur 24	Vänligen värdera följande påståenden. Rådgivningen har... (n=103) _____	40
Figur 25	Vilken aktivitet som rådgivare anser har genererat störst utfall (n=112) _____	41
Figur 26	Förekomsten av olika typer av kommunikationsinsatser _____	43
Figur 27	Målgrupper för kommunikationsinsatser _____	44
Figur 28	I vilken utsträckning bedömer du att din rådgivning som EKR bidragit till att rådsökande höjt sin kompetens inom följande områden? (n=117) _____	44
Figur 29	Tycker du att kommunens arbete med energi- och klimatrådgivning har lett till förändringar i inställningen till energieffektiviseringar och förnybar energi hos målgrupperna? (n=112) _____	45
Figur 30	Fördelning av publicitet i redaktionella media _____	49
Figur 31	Publicitet och ton per månad _____	50
Figur 32	Artiklar per län _____	51

Figur 33	kommunikationsinsatser och inkommande rådgivningar _____	53
Figur 34	Ordmoln baserat på de hundra mest förekommande orden i rubrikerna i mediagenomslagsanalysen _____	54
Figur 35	Synlighet _____	54
Figur 36	I vilken utsträckning upplever rådgivarna att det Nationella Kommunikationsstödet bidragit med följande (n=112) _____	7
Figur 37	Fördelning av rådgivningsområden vid inkommande rådgivning Hela Sverige laddar, nov 2022-okt 2023 _____	16
Figur 38	Fördelning av rådgivningsområden vid utåtriktade aktiviteter Hela Sverige laddar, nov 2022-okt 2023 _____	16
Figur 39	I vilken utsträckning upplever du att insatsprojektet bidragit med följande: (n=111) _____	17
Figur 40	I vilken utsträckning upplever du att insatsprojektet har bidragit med följande: (n=111) _____	19
Figur 41	Hur tycker du att poängräkningssystemet för Hela Sverige laddar har fungerat? _____	20
Figur 42	Vanligaste rådgivningsområdena bland inkommande rådgivning inom resurseffektiv bebyggelse, nov 2022-okt 2023 _____	29
Figur 43	Vanligaste rådgivningsområdena bland utåtriktade aktiviteter inom resurseffektiv bebyggelse, nov 2022-okt 2023 _____	29
Figur 44	I vilken utsträckning upplever du att insatsprojektet Resurseffektiv bebyggelse bidragit med följande (n=105) _____	31
Figur 45	I vilken utsträckning upplever du att insatsprojektet Resurseffektiv bebyggelse bidragit till etablering av BRF-nätverk? (n=105) _____	32
Figur 46	I vilken utsträckning upplever du att insatsprojektet Resurseffektiv bebyggelse bidragit till Ökad kunskap om energi- och effektanalys för Brf och fastighetsägare? (n=105) _____	33
Figur 47	I vilken utsträckning upplever du att insatsprojektet Resurseffektiv bebyggelse bidragit till riktade insatser mot småhus i områden där potentialen för energi- och klimatreoveringar är stor och behovet av reovering likartat? (n=105) _____	34

Executive summary

On behalf of the Swedish Energy Agency, Faugert & Co Evaluation has carried out an evaluation of the municipal Energy and Climate Advisory (EKR). The evaluation aims to summarise the programme's results in 2023, and to analyse and identify effects from the entire programme period 2021–2023.

During the programme period, changes in the operating environment have affected EKR and its target groups. Covid-19, high electricity prices and inflation have contributed to changes in the advisors' work situation and methods as well as the behaviour of advisers. Counselling statistics show that the number of reported counselling sessions has decreased since the record year 2022, but that the frequency of counselling is still higher than in 2021. A total of 16,271 incoming counselling sessions took place between January and October 2023. During the same period in 2022, 24,925 counselling sessions were reported. For the full year 2021, the number of incoming counselling sessions was 15,851.

Between January and October 2023, 82 per cent of the incoming counselling services were aimed at private households, while 7 and 11 per cent respectively were aimed at companies and organisations/associations, respectively. For outreach activities (2,231 in total), the pattern is different: 43 percent targeted private households, 17 percent companies and 21 percent organisations/associations. A fruitful advice to companies can often generate a greater outcome in, for example, energy savings. Although the evaluation indicates that the national intervention projects during the programme period have lowered the thresholds for reaching companies, there is further potential in targeting efforts to this target group.

The evaluation indicates that EKR has developed its methods and activities during the programme period. Among other things, restrictions due to Covid-19 meant that advisors' and support functions' activities were carried out digitally to a greater extent. Internal regional training and exchanges of experience for advisers are now available to a greater extent with a national reach, and in-depth advice can take place remotely. This means that both internal working methods and advice have been streamlined.

To a large extent, the advisors seem to have the expertise that the advice seekers are looking for. This is evident in both the 2022 in-depth evaluation and the present evaluation. Advisors provide up-to-date expertise through their own training and research, as well as through competence-enhancing efforts from the Swedish Energy Agency and EKR's support functions. During the programme period, for example, activities within the intervention projects and the national communication support have contributed to the advisers' skills development. Based on the

evaluation, we assess that the intervention projects have fulfilled their purpose and contributed to an increase in knowledge and a national gathering of forces in each area. Other support functions have also proved their merit during the programming period. The Regional Development Managers (RUL) have taken responsibility for taking into account local variations in, for example, demographics, geography and climate, and at the same time linked the Swedish Energy Agency and the advisors. This task has been further developed by appointing a national coordinator for RUL.

The advice also tends to have contributed to increasing the competence of the target groups. Among other things, the advisors believe that the advice has contributed to increased competence for advice seekers, primarily in terms of investments to increase energy efficiency and the use of renewable energy. The counsellors themselves state that the advice has contributed to increased awareness and competence and that they would recommend the service. The evaluation also indicates that the advice contributes to the implementation of concrete measures by those seeking advice. A general pattern emerges: Inbound counselling contributes to a greater extent to actual measures and/or general energy savings for the target groups, while outreach activities contribute to competence and awareness.

The media analysis that has been carried out within the framework of the evaluation shows that EKR has received attention in the media and that the publications have tended to increase traffic to EKR's websites. The publications often contain instructive examples, which largely indicates that EKR's guidelines for communication are followed.

Conclusions:

- EKR is more multifaceted than "only" an advisory function
- EKR is appreciated by those seeking advice, and contributes to concrete measures, and increased awareness and competence
- There are major differences in conditions and needs between municipalities and between regions
- EKR's role as a civic service was further clarified during the 2022 energy crisis
- Digitalisation has streamlined and broadened EKR
- The intervention projects have contributed to a clearer common national direction and concentration of forces
- The programme has achieved its set objectives for the programme period

Reflections:

- Common platforms are of importance for EKR
- There is a large, and to some extent untapped, potential in providing advice to companies

- Municipalities are suitable carriers of knowledge and projects
- Retain accumulated competence and EKR's credibility

Sammanfattning

Faugert & Co Utvärdering har på uppdrag av Energimyndigheten genomfört en utvärdering av den kommunala energi- och klimatrådgivningen (EKR). Utvärderingen syftar till att summera programmets resultat under 2023, och till att analysera och utläsa effekter från hela programperioden 2021–2023.

Under programperioden har förändringar i omvärlden påverkat EKR och dess målgrupper. Covid-19, höga elpriser och inflation har bidragit till förändringar av såväl rådgivarnas arbetssituation och metoder som rådsökandes beteende. Rådgivningsstatistiken visar att antalet inrapporterade rådgivningar har minskat sedan rekordåret 2022, men att rådgivningsfrekvensen fortfarande är högre än 2021. Totalt ägde 16 271 inkommande rådgivningar rum under januari till oktober 2023. Under samma period 2022 rapporterades 24 925 rådgivningar. Helåret 2021 uppgick antalet inkommande rådgivningstillfällen till 15 851.

Mellan januari och oktober 2023 riktade sig 82 procent av de inkommande rådgivningarna till privathushåll medan 7 respektive 11 procent riktade sig mot företag respektive organisationer/föreningar. För utåtriktade aktiviteter (totalt 2 231) ser mönstret annorlunda ut: 43 procent riktade sig mot privathushåll, 17 procent mot företag och 21 procent mot organisationer/föreningar. En förtjänstfull rådgivning till företag kan ofta generera ett större utfall i exempelvis energibesparing. Även om utvärderingen tyder på att de nationella insatsprojekten under programperioden sänkt trösklarna för att nå företag finns ytterligare utvecklingspotential i att rikta insatser till denna målgrupp.

Utvärderingen indikerar att EKR har utvecklat sina metoder och arbetssätt under programperioden. Bland annat medförde restriktioner i och med Covid-19 att rådgivares och stödfunktioners aktiviteter i högre grad genomfördes digitalt. Interna regionala utbildningar och erfarenhetsutbyten för rådgivare är nu i större utsträckning tillgängliga med nationell räckvidd och fördjupad rådgivning kan ske på distans. Det innebär att både interna arbetssätt och rådgivning har effektiviserats.

Rådgivarna förefaller i stor utsträckning ha den kompetens som rådsökande efterfrågar. Det framgår i både den fördjupade utvärderingen från 2022 och i föreliggande utvärdering. Rådgivare tillhandahåller uppdaterad kompetens genom egna grundutbildningar och efterforskningar samt genom kompetenshöjande insatser från Energimyndigheten och EKR:s stödfunktioner. Under programperioden har till exempel aktiviteter inom insatsprojekten och det nationella kommunikationsstödet bidragit till rådgivarnas kompetensutveckling. Utifrån utvärderingen

bedömer vi att insatsprojekten uppfyllt sitt syfte samt bidragit till en kunskapshöjning och nationell kraftsamling inom respektive område. Även andra stödfunktioner har visat sig förtjänstfulla under programperioden. De regionala utvecklingsledarna (RUL) har tagit sitt ansvar för att beakta lokala variationer i exempelvis demografi, geografi och klimat, och samtidigt kopplat ihop Energimyndigheten och rådgivarna. Denna uppgift har vidareutvecklats genom att utse en nationell samordnare för RUL.

Rådgivningen tenderar även ha bidragit till att öka kompetensen hos målgrupperna. Bland annat bedömer rådgivarna att rådgivningen har bidragit till ökad kompetens för rådsökande främst i fråga om investeringar för att öka energieffektivitet och användning av förnybar energi. De rådsökande själva uppger att rådgivningen bidragit till ökad medvetenhet och kompetens och att de skulle rekommendera tjänsten. Utvärderingen tyder också på att rådgivningen bidrar till att de rådsökande genomför konkreta åtgärder. Ett generellt mönster framträder: Inkommande rådgivning bidrar i högre grad till faktiska åtgärder och/eller generell energibesparing för målgrupperna, medan utåtriktade aktiviteter bidrar till kompetens och medvetenhet.

Mediaanalysen som har genomförts inom ramen för utvärderingen visar att EKR har uppmärksamats i media och att publiceringarna har tenderat att öka trafiken till EKR:s hemsidor. Publiceringarna innehåller många gånger lärande exempel vilket i stort indikerar att EKR:s riktlinjer för kommunikation följs.

Slutsatser och reflektioner:

- EKR är mer mångfacetterat än "endast" en rådgivningsfunktion
- EKR är uppskattat bland rådsökande och bidrar till konkreta åtgärder och ökat medvetenhet samt kompetens
- Det finns stora skillnader i förutsättningar och behov mellan kommuner och mellan regioner
- EKR:s roll som medborgerlig tjänst förtydligades ytterligare under 2022 års energikris
- Digitaliseringen har effektiviserat och breddat EKR
- Insatsprojekten har bidragit till tydligare gemensam nationell riktning och kraftsamling
- EKR har uppnått sina mål för programperioden

Reflektioner:

- Gemensamma plattformar är av vikt för EKR
- Det finns en stor och till viss del outnyttjad potential i rådgivning till företag
- Kommunerna utgör lämpliga kunskap- och projektbärare
- Förvalta upparbetad kompetens och EKR:s trovärdighet

1 Inledning

1.1 Uppdraget och uppföljningsfrågorna

I Energimyndighetens regleringsbrev för år 2023 fastställs ett återrapporteringskrav enligt:

Statens energimyndighet ska redovisa aktiviteter, prestationer, resultat och effekter av det statliga stödet till den kommunala energi- och klimatrådgivningen. Resultat och effekter ska redovisas i kvalitativa och kvantitativa termer.

Med utgångspunkt i återrapporteringskravet och utifrån att den innevarande programperiod för den kommunala energi- och klimatrådgivningen (EKR) tar slut vid årsskiftet har Energimyndigheten upphandlat en extern utvärdering av programmet. Utvärderingen syftar dels till att summera programmets resultat under 2023, dels till att analysera och utläsa effekter från hela programperioden 2021–2023.

För att uppfylla utvärderingens syfte har uppdraget strukturerats kring 14 utvärderingsfrågor. Dessa presenteras i Tabell 1 nedan.

Tabell 1 Utvärderingsfrågor

Område	Utvärderingsfrågor
Aktiviteter	1. Har EKR utvecklat sina metoder och arbetssätt? 2. Hur ser själva rådgivningen ut? a. Varför ser rådgivningen ut som den gör? 3. Vilka aktiviteter genomförs och i vilken omfattning?
Prestationer	4. Har EKR sammanfört relevanta aktörer och bidragit till ett kunskapsutbyte samt ökad medvetenhet? 5. Har EKR bidragit till att målgrupper gör något nytt som de tidigare inte gjorde? 6. I vilken utsträckning når EKR de olika målgrupperna? Både med information om rådgivningen och med kunskapshöjande kommunikationsinsatser till allmänheten kring exv. generella energibesparingsmetoder 7. Har EKR höjt kompetensen i systemet (hos rådgivare och målgrupperna)? 8. Är det rätt kompetens? a. Hur ser den ut? b. Vad består den av? 9. Vad har tillförts genom de tillhörande stödfunktionernas arbete?
Resultat och effekter	10. I vilken utsträckning har programmålen för perioden 2021–2023 uppnåtts? 11. Går det att påvisa samband mellan rådgivningen och konkreta vidtagna åtgärder hos målgrupperna? 12. Har medvetenheten om energifrågor ökat hos målgrupperna?

13. Vilka typer av aktiviteter och prestationer inom rådgivningen har genererat bäst utfall utifrån rådgivningens uppdrag?
14. Kan ytterligare resultat och effekter observeras?

1.2 Genomfört arbete

Datainsamlingen har genomförts med både kvalitativa och kvantitativa metoder utifrån flera olika datakällor. Att kombinera olika datakällor stärker observationernas och slutsatsernas validitet och reliabilitet.

1.2.1 Intervjuer

Inom ramen för uppdraget har 19 intervjuer genomförts med regionala utvecklingsledare (RUL), insatsprojektledare, nationella kommunikationsstödet samt den nationella samordnaren av RUL. Intervjuerna har varit semistrukturerade men med möjlighet till individuella följdfrågor för att kunna fördjupa ett resonemang.

1.2.2 Analys av mediegenomslag

För att få en indikation av hur väl rådgivningen når ut till allmänheten har en mediesökning och analys av mediegenomslag genomförts. Mediesökningen genomfördes av Retriever Group¹ som har bistått Faugert & Co Utvärdering med en analys inklusive tillhörande dataunderlag.

Sökorden bestod av olika varianter av energi- och klimatrådgivning och energi- och klimatrådgivare. Sökningen gjordes för tidsperioden januari 2021 till och med oktober 2023 och omfattade redaktionell media² i hela Sverige. Gränsen drogs sista oktober för att möjliggöra horisontell analys av de olika datakällorna i analysfasen av utvärderingen.

1.2.3 Analys av tidigare och parallella studier

Det har genomförts en rad uppföljningar, utvärderingar och översyner av den kommunala energi- och klimatrådgivningen, både före och under programperioden 2021–2023. Inom ramen för denna utvärdering har därför en samlad analys av tidigare och parallella studier gjorts. Resultat och observationer som bedöms vara fortsatt relevanta har inkluderats i det samlade dataunderlaget för att ytterligare bidra till slutsatsernas validitet.

¹ Retriever Group (u.å), *Retriever är det ledande företaget inom medieanalys och kommunikationsinsikt i Norden*, <https://www.retrievergroup.com/sv/om-oss>

² Till redaktionell media räknas här medier som har en ansvarig utgivare.

1.2.4 Webbenkäter

Två webbaserade enkäter har skickats ut, en till energi- och klimatrådgivare och en till de rådsökande som kontaktat energi- och klimatrådgivningen. Kontaktuppgifter till rådgivare erhöles via de regionala utvecklingsledarna. Kontaktuppgifter till rådsökande erhöles via rådgivarna som efter rådsökandes godkännande samlade in uppgifterna under juni till och med oktober 2023.

Enkäten till rådgivarna sändes till 182 personer varav 124 besvarat enkäten. Det motsvarar en svarsfrekvens på 68 procent. Enkäten sändes ut den 19 oktober 2023 och en första påminnelse sändes ut den 31 oktober. En andra påminnelse sändes ut den 8 november och enkäten stängdes den 14 november.

Enkäten till rådsökande sändes till 34 personer varav 16 besvarat enkäten. Det ger en svarsfrekvens om 47 procent. Enkäten sändes ut den 24 oktober 2023 och stängde den 15 november samma år. En första påminnelse sändes ut den 1 november och en andra den 10 november.

Underlag från de två motsvarande enkäter som genomfördes inom ramen för den fördjupade uppföljningen av EKR 2022³ har inkorporerats i utvärderingen för att ytterligare förstärka den grund som slutsatserna bygger på. 2022 års enkät till rådgivare sändes till 184 personer varav 147 besvarade enkäten. 2022 års enkät till rådsökande sändes till 174 personer varav 105 besvarade den.

1.2.5 Analys av rådgivningsstatistik

För att få en överblick av rådgivningen, dess insatser och målgrupper har en analys av rådgivningsstatistik genomförts. Rådgivningsstatistiken samlar information om inkommande rådgivningar, utåtriktade aktiviteter, kommunikationsinsatser och uppföljningar. Statistiken som presenteras i rapporten är begränsad till perioden januari till oktober 2023. Detta gäller i samtliga fall förutom statistiken över ämnesområden där även november och december 2022 har inkluderats i syfte att kunna jämföra med tidigare uppföljning.

Även rådgivningsstatistiken från 2022 presenteras i text. För att möjliggöra jämförelser mellan inrapporterade rådgivningar 2022 och 2023 har somliga rådgivningar under 2022 omklassificerats. Det medför viss skillnad gentemot de siffror som presenterades i den fördjupade uppföljningen 2022.

Värt att notera är även att underlaget från rådgivningsstatistiken innehåller stor felmarginal med anledning av tolkningsskillnader, avsaknad av data och varierande inmatningspraxis. Exempelvis

³ Faugert & Co (2022), *Fördjupad uppföljning kommunal energi- och klimatrådgivning (EKR) år 2022*, <https://www.technopolis-group.com/wp-content/uploads/2023/03/Slutgiltig-Rapport-EKR-221228.pdf>

nämndes under insamlingen 2022 att åtminstone en rådgivare inte rapporterar in rådgivningar som tagit mindre än 15 minuter.

1.3 Kontext

Som en kostnadsfri och oberoende rådgivningstjänst påverkas EKR i stor utsträckning av vad som sker i omvärlden. Programperioden 2021–2023 har präglats av globala och nationella förändringar som på olika sätt påverkat EKR:s målgrupper. Då detta även påverkar utvärderingen, såsom jämförbarhet över tid, tolkning av utfall och relevans i rekommendationer, presenteras några av dessa förändringar översiktligt nedan.

1.3.1 Covid-19 pandemin

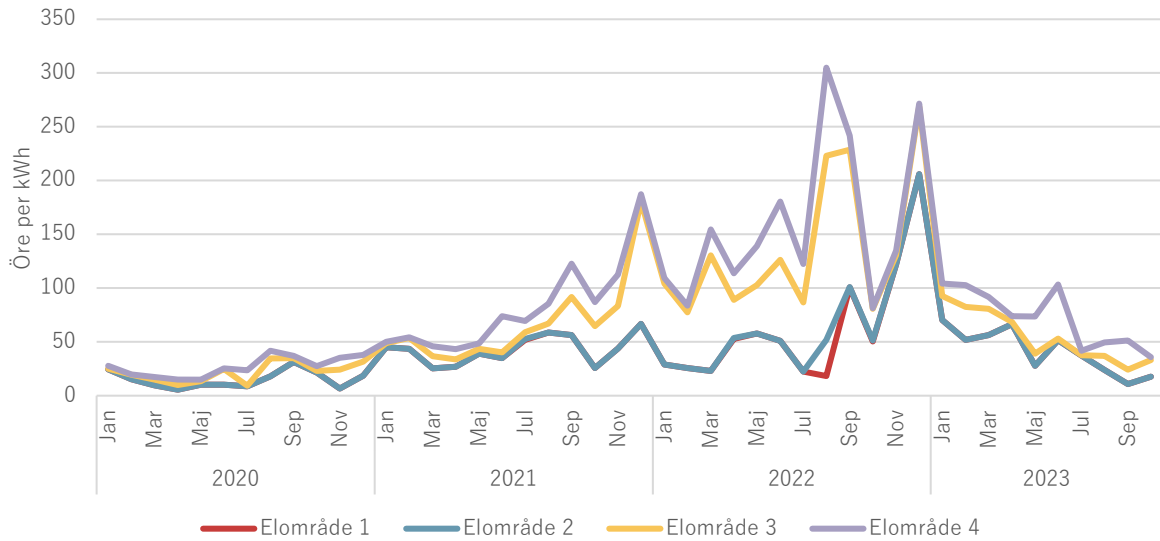
Även om programperioden inleddes januari 2021 och första vågen av covid-19 nådde Sverige redan 2020 så har programperioden präglats av pandemin och dess effekter. Pandemin har påverkat EKR:s förutsättningar på flera sätt, både vad gäller rådgivares och stödfunktioners arbetssätt/-metoder samt rådsökandes beteende.

De restriktioner och rekommendationer som infördes under pandemin påverkade av naturliga skäl möjligheten till att genomföra aktiviteter med fysiskt deltagande och har bidragit till att fler aktiviteter skett digitalt under programperioden. Arbetssätten och metoderna beskrivs mer ingående i avsnitt 4.

1.3.2 Energiläge och inflation 2021–2023

Rysslands invasion av Ukraina innebar minskade leveranser av el och ökade priser på naturgas från Ryssland (vars leveranser senare ströps helt). Detta, tillsammans med problem med kärnkraftsreaktorer i Frankrike under 2022 och extremvärme och torka, ledde till kraftigt höjda elpriser under 2021–2022. Samma år var det brist på vatten i norska vattenkraftdammar till följd av torka, vilket påverkade elpriserna i södra Sverige. Sammantaget ledde detta till kraftigt ökade elpriser under programperioden. Figur 1 visar utvecklingen av Nord Pools spotpris på månadsbasis under perioden januari 2020-oktober 2023. Som synes har priset på el varit ovanligt högt från mitten av 2021 till slutet av 2023 och detta har i huvudsak varit fallet för elområde 3 och 4, vilka nådde toppar om 269 öre/kWh respektive 305 öre/kWh under programperioden.

Figur 1 Börspriser⁴ per elprisområde och månad

Källa: Nord Pool⁵

År 2022 syntes en återhämtning från pandemin. Däremot ledde ökade priser på fossila bränslen som kol, gas och olja bland annat till kraftigt ökade livsmedels- och drivmedelspriser, vilket i sin tur bidrog till en kraftig inflationsökning.

I januari 2021 var inflationen 1,6 procent (mätt i förhållande till KPI) och steg sedan successivt för att i december 2022 nå sin topp med 12,3 procent. Därefter avstannade inflationsökningen för att sedan börja avta. I oktober 2023 hade inflationen sjunkit till sju procent, se Figur 2.⁶

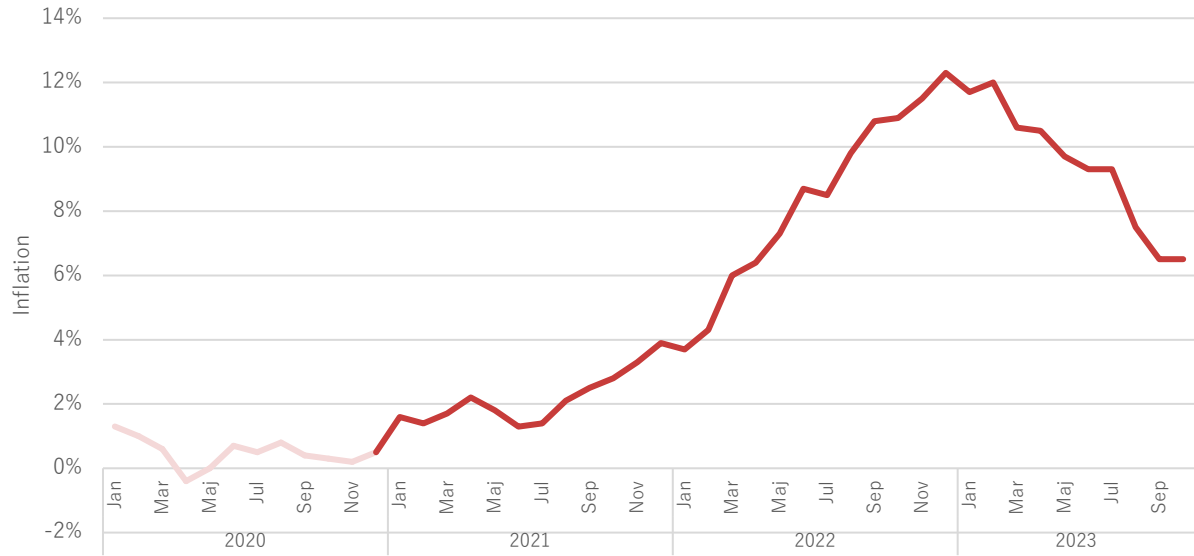
Inflationen påverkar EKR:s målgrupper både gällande investeringsförmåga och besparingsmotivation. Investeringsförmågan påverkar möjlighet till att vidta åtgärder i form av installationer eller inköp medan besparingsmotivation kan ha en positiv påverkan på deras benägenhet till attityd- och beteendeförändring gällande energibesparing och -effektivisering.

⁴ Priserna är grossistpriser och exkluderar eventuella avgifter eller skatter som tillämpas på nationell nivå

⁵ Hämtat 2023-11-15

⁶ SCB (2023), *Inflationen i Sverige*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/samhallets-ekonomi/inflation/>

Figur 2 Inflation enligt KPI 2020–2023 (2020 är inkluderat för att visa på inflationstakten före programperioden)

Källa: SCB⁷

⁷ SCB (2023), *Inflationen i Sverige*, <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/samhallets-ekonomi/inflation/>

2 Den kommunala energi- och klimatrådgivningen

2.1 Bakgrund och utveckling

EKR är en kostnadsfri, opartisk och kommersiellt oberoende tjänst som riktar sig till hushåll, företag, bostadsrättsföreningar och organisationer. Alla kommuner som vill har möjlighet att söka stöd för att bedriva energi- och klimatrådgivning i sin kommun och under 2023 hade 289 av 290 kommuner tjänsten.

EKR har varit en del av Sveriges energieffektiviseringsarbete i över 40 år. Startpunkten för statligt stöd till kommunal rådgivningsverksamhet inom energiområdet var budgetåret 1977/78. Då som en del av den nationella energipolitiken för att minska oljeberoendet under 1970-talets oljekriser.⁸ Under de första årtiondena fokuserade rådgivningen på energihushållning i privathushåll. År 2008 utvidgades dock verksamheten till att utöver energirådgivning även omfatta klimatrådgivning och möjligheten att arbeta med rådgivning kring transporter. Därtill kom målgrupperna för rådgivningsverksamheten även att inkludera företag och organisationer.

Under 2013 initierade Energimyndigheten ett förändringsarbete inom EKR. Befintliga uppföljningar och utvärderingar av EKR analyserades och ytterligare faktaunderlag togs fram parallellt med att relevanta aktörer inom EKR involverades. Energimyndigheten identifierade ett antal utmaningar gällande otydligheter i uppdraget, bristande uppföljning, kompetensbehov kopplade till det breda uppdraget, svårigheter att rekrytera och behålla personal, samt en svag förankring i kommunerna. Inom ramen för det förbättringsarbete som följde fokuserade Energimyndigheten på att utveckla organisationen och administrationen av EKR samt förtydliga kraven och de praktiska rutinerna.⁹

Bland annat utvecklades den samordningsroll som tidigare legat hos de regionala energikontoren till att från och med januari 2015 bli en mer coachande stödfunktion – regional utvecklingsledare (RUL). Utöver att samordna insatser och fungera som metodutvecklingsstöd är deras roll att hålla en nära kontakt med rådgivarna för att tidigt uppmärksamma om enskilda rådgivare behöver extra coachning eller kompetensutveckling i uppdraget. I syfte att implementera, förankra samt utveckla denna funktion bildades även RUL-nätverket.¹⁰ RUL beskrivs närmare i avsnitt 3.1.

⁸ Linnea Eriksson & Are Kjeang (2019), *Local organization for promoting energy efficiency—reform of local energy advice service in Sweden*, Energy Efficiency (2021) 14: 12 <https://doi.org/10.1007/s12053-020-09923-y>

⁹ Energimyndigheten (2015), *Översyn av den kommunala energi- och klimatrådgivningen – Uppdrag 3 i Energimyndighetens regleringsbrev för budgetåret 2015* (ER 2015:14), s. 31–32,

¹⁰ Energimyndigheten (2015), *Översyn av den kommunala energi- och klimatrådgivningen – Uppdrag 3 i Energimyndighetens regleringsbrev för budgetåret 2015* (ER 2015:14), s. 31; s. 34,

En annan viktig förändring i Energimyndighetens arbete med EKR var att införa arbetsformen nationella insatsprojekt 2015. Syftet med insatsprojekten är att främja kunskapsuppbyggande inom EKR genom att möjliggöra för rådgivarna att dra nytta av varandras erfarenheter och gemensamt utveckla metoderna för rådgivning. För att behålla den regionala anpassningen av rådgivningen leds insatsprojekten av ett energikontor medan rådgivarna genomför aktiviteterna.¹¹ Insatsprojekten beskrivs närmare i avsnitt 3.2.

Förändringsarbetet utmynnade även i en ny förordning 2016 om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning¹². Den nya förordningen innebär bland annat att resursfördelningen bestäms med utgångspunkt i storleken på målgrupperna för varje kommun.

År 2019 genomfördes en utvärdering av förändringsarbetet inom EKR. Utvärderingen konstaterade bland annat att de nya fördelningsprinciperna inneburit att fördelningen av stödet hade blivit bättre anpassad till storlek på målgrupper och befolkningsmängd. Vidare hade insatsprojekten bidragit med utvecklade arbetssätt, fokusområden och prioritering, samt en upplevd ökad närvaro från Energimyndigheten genom uppföljning, stöd och engagemang via insatsledarna. Därtill hade RULs aktivare roll medfört att kommunerna vid behov kunde få mer stöd och vägledning. Utvärderingen konstaterade dock att det återstod en del arbete när det gällde uppföljning, stöd och samordning generellt.¹³

2.2 Energi- och klimatrådgivningens syfte och mål

Enligt Förordning (2016:385) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning ska rådgivningen förmedla lokalt och regionalt anpassad kunskap om klimatpåverkan, energieffektivisering, energianvändning och förutsättningar att ändra energianvändningen i lokaler och bostäder. Syftet är att främja en effektiv och miljöanpassad användning av energi, minska energianvändningens klimatpåverkan samt bidra till att Sveriges energi- och klimatpolitiska mål nås.¹⁴ EKR ska öka kompetensen hos målgrupperna genom kunskaps- och informationsspridning så att de kan fatta välgrundade beslut kring åtgärder gällande energieffektivisering, energianvändning och klimatpåverkan.

Under programperioden för åren 2021 till och med 2023 har EKR som målsättning att:

¹¹ Energimyndigheten (2015), *Översyn av den kommunala energi- och klimatrådgivningen – Uppdrag 3 i Energimyndighetens regleringsbrev för budgetåret 2015* (ER 2015:14), s. 37,

¹² Förordning (2016:385) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning

¹³ SWECO (2019), *Kvalitativ utvärdering av EKR - Förändrad förordning och fördelningsprinciper 2016*

¹⁴ Förordning (2016:385) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning

- Bidra aktivt till att mobilisera relevanta kategorier eller konstellationer av aktörer vilket ska generera nya kunskapsutbyten och ökad medvetenhet
- Använda de mest ändamålsenliga och aktuella metoderna för energirådgivning, uppföljning samt kommunikation för respektive målgrupp i syfte att uppnå störst utväxling av insatsen
- Spela en aktiv roll för rådsökandes beslutsprocess och handlingar genom att förstärka kunskapsunderlag och medvetenhet
- Genom riktade prioriterade insatser generera en ökad mängd energieffektiviserande åtgärder¹⁵

¹⁵ Energimyndigheten, 2022. *Energi och klimatrådgivning*,
<https://www.energimyndigheten.se/energieffektivisering/program-och-uppdrag/kommunal-energi-och-klimatrådgivning/>.

3 Insatsprojekt och andra stödfunktioner

I detta kapitel presenteras de stödfunktioner som ingår i programmet:

- Regionala utvecklingsledare (RUL)
- Nationellt kommunikationsstöd
- Insatsprojekt – Resurseffektiv Bebyggelse
- Insatsprojekt – Hela Sverige Laddar

3.1 Regionala utvecklingsledare

Sedan januari 2015 finns rollen regional utvecklingsledare (RUL) som en stödfunktion till de kommunala energi- och klimatrådgivarna. I detta avsnitt presenteras deras syfte, huvudsakliga aktiviteter och uppgifter.

3.1.1 Syfte och aktiviteter

I utlysningen av bidrag för funktionen regional utvecklingsledare (RUL) år 2021¹⁶ presenteras det huvudsakliga syftet med RUL-funktionen som att *"... verka samordnande samt utvecklande inom ramen för den kommunala energi- och klimatrådgivningen i samarbete och dialog med Energimyndigheten."*

Det framgår även i utlysningstexten att de övergripande målen för RUL utgår från samma målsättningar som för EKR som helhet men med tillhörande specificeringar för RUL:

- RUL bidrar till och ger stöd i analys inför och i skapandet av nätverk och konstellationer i regionen i syfte att generera nya kunskapsutbyten och ökad medvetenhet.
- RUL ger stöd i och bidrar till att de mest ändamålsenliga och aktuella metoderna används för rådgivning, uppföljning samt kommunikation för respektive målgrupp i syfte att uppnå störst utväxling av insatsen.
- RUL bidrar till att rådgivningen spelar en aktiv roll i rådsökandes beslutsprocess och handlingar genom att utveckla, inventera behov, coacha och skapa sammanhang för den enskilde rådgivaren och i regionens EKR-nätverk.
- RUL bidrar till att skapa förutsättningar för EKR att rikta och prioritera insatser och coachar samt vägleder i arbetet med att följa upp och utvärdera insatserna.

¹⁶ Energimyndigheten (2021), *Utllysning: Bidrag till funktionen Regional utvecklingsledare (RUL) år 2021*:

<https://www.energimyndigheten.se/493bfe/globalassets/utlysningar/rul/2021/utlysningstext-rul-2021-fullstandig.pdf>

De aktiviteter och uppgifter som en RUL genomför inkluderar regionala nätverksträffar med rådgivarna för att planera aktiviteter och insatser. Av intervjuerna med RUL framgår att regioner med färre rådgivare ofta anordnar nätverksträffar tillsammans med andra regioner. De flesta RULare genomför också regelbundna digitala avstämningsmöten med rådgivarna. Dessa fungerar som en slags öppna forum för att diskutera den aktuella situationen, information från Energimyndigheten, specifika rådgivningsärenden, eller om det är någon särskilt aktivitet som planeras.

Alla RULare tillser även att rådgivarna i regionen får tillgång till utbildningar och andra slags kompetenshöjande insatser. Många av insatserna planeras gemensamt med flera regioner och erbjuds ofta nationellt. Exempel på insatser är workshoppar, föreläsningar, seminarier/webbinarier, samt studiebesök. Exempel på ämnen som har berörts är Klimatklivet, småskalig vindkraft, fastigheters framtida energibehov, hur artificiell intelligens kan användas för att minska energianvändningen, samt solcellsenergi ur ett jämställdhetsperspektiv.

Utöver att anordna nätverksträffar och samordna utbildningar för rådgivare skapar RUL sammanhang i rådgivargruppen på andra sätt. Det framgår i intervjuundersökningen. Bland annat visar någon intervju på att RUL har rollen att koppla ihop EKR med externa projekt och nätverk, till exempel bostadsrättsföreningar och fastighetsägare. I ett par intervjuer framkommer vidare en ambition att dela in såväl RULarna som rådgivarna i arbetsgrupper. Till exempel nämns en arbetsgrupp som har som uppgift att samla in befintligt material för att förse Energimyndigheten med underlag till den nationella webbplatsen.

3.1.2 Nationell samordnare

Under 2022 utlystes tjänsten Nationell Samordnare, vilken syftar till att ytterligare effektivisera arbetet på regional nivå genom att utgöra en samordnande funktion för landets RULar och en länk mellan Energimyndigheten och RUL. Samordnarens aktiviteter och arbetsuppgifter som innefattar bland annat att arrangera möten och erfarenhetsutbyten mellan RUL.

3.2 Insatsprojekt

Energimyndighetens mest prioriterade insatser inom den kommunala energi- och klimatrådgivningen sker genom så kallade nationella insatsprojekt. Genom insatsprojekten vill Energimyndigheten öka samhällets kännedom om EKR samt ge stöd och gemensamma arbetsmetoder till rådgivarna. Inom befintlig programperiod erbjuds privatpersoner, organisationer och företag rådgivning om insatsprojekten *Hela Sverige laddar* och *Resurseffektiva byggnader*. Det *Nationella kommunikationsstödet*, å andra sidan, bistår EKR med stöd och utvecklade metoder avseende de kommunikativa aspekterna av deras arbete. Utvärderingen har genomfört tre

fördjupade fallstudier av dessa insatser som framgår i bilaga A–C. Övergripande slutsatser följt av sammanfattande iakttagelser från respektive insats följer nedan.

Gemensamt för de tre insatserna är att de enligt rådgivarenkäten (2023) har bidragit med såväl kunskapshöjande insatser som erfarenhetsutbyte mellan rådgivare. Intervjuer med RUL tyder vidare på att den nationella samordningen i och med insatsprojekten och det nationella kommunikationsstödet har bidragit till en gemensam riktning i rådgivningen. Till exempel främjar utbildningar, erfarenhetsutbyte, informationsmaterial och omvärldsbevakning med en gemensam inriktning en likvärdig kompetens för rådgivarna. I intervjustudien framgår också att de regionala utvecklingsledarna (RUL) har varit en viktig resurs för den nationella samordningen. Bland annat har RUL fungerat som en länk mellan projekten och EKR.

Fallstudierna visar också på ett antal utmaningar under programperioden. För Hela Sverige laddar och Resurseffektiva bebyggelse har ett poängräkningssystem etablerats för att mäta och följa upp olika insatser i kommuner. I flera av denna utvärderings källor, till exempel en rådgivarenkät från 2022 och i mer än en intervju med RUL, framkommer att poängräkningssystemet tenderar att styra inriktningen på rådgivningen. Under energikrisen ökade inkommande rådgivning kopplat till värmesystem och bebyggelse. Då hade det behövts ett större fokus på Resurseffektiv bebyggelse för att potentiellt minska inkommande rådgivning på området. Incitament i poängssystemet styr dock mot att de båda insatsprojekten behöver prioriteras i motsvarande grad. Det indikerar att poängssystemet kan behöva utvecklas mot ökad flexibilitet för att främja insatsprojektens effektivitet och hållbarhet över tid.

3.2.1 Resurseffektiv bebyggelse

Syftet med insatsprojektet Resurseffektiv bebyggelse är att bidra till energieffektivisering och ökad förnybar energiproduktion för att stärka energisystemets kapacitet kopplat till bebyggelse. Det uppnås genom en höjning av kunskapsnivå på området genom aktiviteter i sex arbetspaket (AP). AP 1–2 innefattar fortbildning (energiträffar) och erfarenhetsutbyte för EKR. AP 3–6 innebär uppsökande aktiviteter direkt till målgrupperna småhusägare, bostadsrättsföreningar samt små- och medelstora fastighetsägare. Ett AP, Energieffektivisering i flerbostadshus, blev dock indraget. Av rådgivarna anser 40 procent att det indragna stödet påverkat insatsprojektets måluppfyllelse (i negativ riktning) i hög eller mycket hög grad. Fallstudien visar dock att Resurseffektiv bebyggelse i relativt hög grad har uppnått flera av de andra mål som är kopplade till arbetspaketet. I rådgivarenkäten framgår bland annat att både energiträffar och erfarenhetsträffar har varit förtjänstfulla. Till exempel anser cirka en fjärdedel (26 procent) av rådgivarna att insatsprojektet har bidragit med ökad kunskap genom erfarenhetsutbyte i hög eller mycket hög utsträckning (sju procent ansåg att det bidragit i låg utsträckning eller inte alls).

3.2.2 Hela Sverige Laddar

Syftet med insatsprojektet Hela Sverige laddar är att stödja EKR så att de kan hjälpa målgrupperna bostadsrättsföreningar, små- och medelstora företag samt privatpersoner att fatta hållbara beslut om laddinfrastruktur. Insatsprojektet har i sin helhet varit framgångsrikt. Projektet har i synnerhet bidragit med såväl kunskapshöjande insatser som ökad kompetens hos rådgivare. Två tredjedelar av rådgivarna anger att insatsprojektet på båda dessa områden bidragit i hög eller mycket hög utsträckning. Projektet bedöms ha en hög måluppfyllelse. Samtliga aktiviteter inom ramen för projektmålen har genomförts. Det finns dock inte underlag i fallstudien för att bedöma i vilken grad effektmålen har uppnåtts. Däremot indikerar intervjuer med RUL och insatsprojektledare att projektet bland annat har bidragit till ett ökat samarbete med andra aktörer lokalt och regionalt i allmänhet och till en gemensam nationell riktning för EKR i synnerhet. I fallstudien framgår att inflation och energikris i flera områden har inneburit utmaningar. Bland annat har höga elpriserna inneburit ett något minskat intresse för laddinfrastruktur till förmån för energibesparing i villor.

3.2.3 Nationella kommunikationsstödet

Syftet med det nationella kommunikationsstödet är att stärka rådgivarnas kommunikativa kompetens i rådgivningen och att göra EKR välkänd genom gemensamt kommunikationsmaterial till målgrupperna. Det nationella kommunikationsstödet ger insatsprojekten och rådgivare stöd i fråga om intern kommunikation (mellan rådgivare), extern kommunikation (till rådgivningens målgrupper) och resultatkommunikation (till relevanta intressenter). I intervjuer med RUL framkommer, när det gäller intern kommunikation, att de aktiviteter som genomförts har stärkt rådgivarnas kommunikativa kompetens och bidragit till högre kvalitet och likvärdighet i kommunikationen. I rådgivarenkäten svarar en majoritet (41 procent) att det nationella kommunikationsstödet har bidragit till möjligheter till erfarenhetsutbyte mellan rådgivare i hög eller mycket hög utsträckning. En tredjedel (33 procent) av rådgivarna anser att det nationella kommunikationsstödet har bidragit till kunskapshöjande insatser kring kommunikation i hög eller mycket hög utsträckning. Angående extern kommunikation uppger en tredjedel också att stödet har bidragit med kommunikationsmaterial för spridning till målgrupperna i hög utsträckning.

4 Rådgivarnas metoder och arbetssätt

I föreliggande avsnitt presenteras de metoder och arbetssätt som tillämpas av energi- och klimatrådgivarna samt av de regionala utvecklingsledarna och övriga stödfunktioner.

Metoder, arbetssätt och förväntade utfall styrs till stor del av lokala och regionala förutsättningar såsom befolkningstäthet, andel småhus/bostadsrättsföreningar, näringslivsstruktur inklusive antalet SMF och klimat. Vilka metoder som används skiftar även stundtals mellan rådgivare, baserat på faktorer som specifika kompetenser, erfarenhet och upparbetade nätverk.

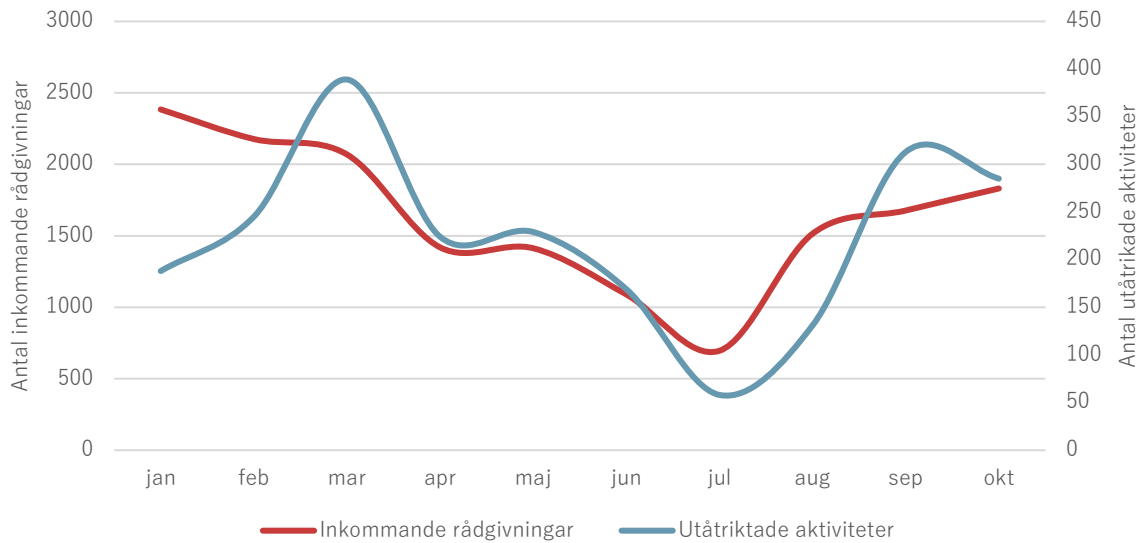
Under programperioden har det därtill skett en utveckling av metoder och arbetssätt med anledning av interna och externa faktorer. Bland annat påverkade restriktioner och rekommendationer under Covid-19 pandemin möjligheten att genomföra aktiviteter på plats, vilket påskyndade digitaliseringen av rådgivningen.

4.1 Rådgivarnas arbete och aktiviteter

För att ge en överblick av de aktiviteter som genomförts av EKR under programperioden presenterar vi insamlat underlag från både inrapporterad rådgivningsstatistik, 2023 års enkät riktade till rådgivare samt i viss mån enkäterna riktade till rådsökande 2022 och 2023.

Rådgivningsstatistiken delar in rådgivarnas aktiviteter i inkommande rådgivningar, utåtriktade aktiviteter och kommunikation. Dessa beskrivs närmare i avsnitt 4.1.1 och 4.1.2 samt avsnitt 5.2.1. Figur 3 visar antalet inkommande rådgivningar och utåtriktade aktiviteter under perioden januari till oktober 2023. En tydlig trend är en minskning av både inkommande rådgivningar och utåtriktade aktiviteter mellan mars och juli följt av en tydlig ökning från augusti till oktober 2023.

Figur 3 Inkommande rådgivningar och utåtriktade aktiviteter under 2023

Källa: Vår analys av inrapporterad rådgivningsstatistik

Utöver inkommande rådgivning, utåtriktade aktiviteter och kommunikation genomförs även andra aktiviteter såsom nätverkande och samverkan samt kompetensutveckling vilket presenteras närmare i avsnitt 4.1.3 respektive 4.1.5.

4.1.1 Inkommande rådgivning

Inkommande rådgivning definieras som rådgivning som sker på den rådsökandes initiativ, i motsats till utåtriktade aktiviteter där initiativet kommer från rådgivaren eller dess samverkanspartners. I Tabell 2 presenteras antal inrapporterade inkommande rådgivningar per helår under programperioden 2021-2023.

Tabell 2 Antal inkommande rådgivningar per år

År	Inkommande rådgivningar
2021	15 851
2022	29 211 ¹⁷
2023	19 658 ¹⁸

Källa: Vår analys av inrapporterad rådgivningsstatistik

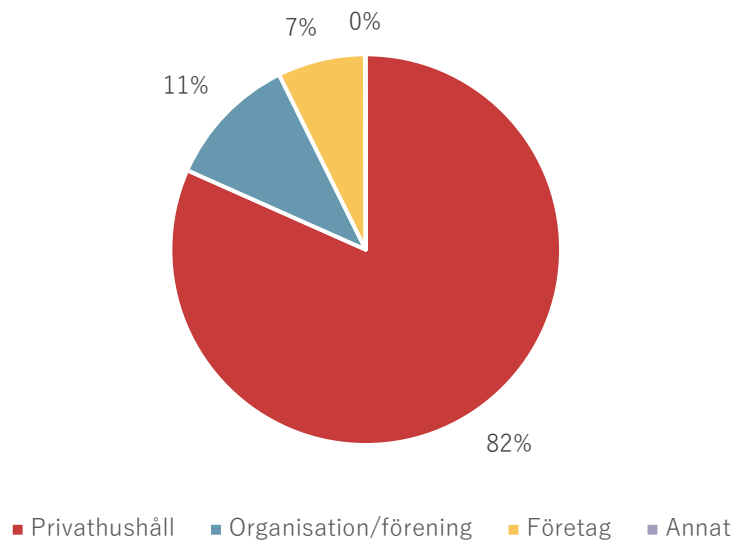
¹⁷ För att säkerställa jämförbarhet mellan åren har ett antal rådgivningar från 2022 omklassificerats. Detta innebär att siffrorna skiljer sig något från 2022 års uppföljning.

¹⁸ När 2023 års rådgivningsstatistik sammanställdes för denna rapport hade flera kommuner ännu inte inkommit med sin statistik, varför antalet inkommande rådgivningar 2023 med största sannolikhet är högre än vad som presenteras här.

När merparten av analyserna av rådgivningsstatistiken för 2023 genomfördes fanns data fram till och med oktober 2023 tillgänglig, analyserna av rådgivningsstatistik för 2023 avser därför januari-oktober om inte annat anges.

Totalt ägde 16 271 inkommande rådgivningar rum januari-oktober 2023. De riktade sig främst till privathushåll (82 procent), medan organisationer/föreningar och företag stod för en mindre andel (elva respektive sju procent), se Figur 4. En likartad fördelning syns för perioden januari till oktober 2022: Andelen privathushåll var 84 procent, organisationer/föreningar 10 procent och företag sex procent. Antalet inkommande rådgivningar i sig var dock betydligt högre, totalt 24 925. Under januari till december 2021 rapporterades 15 851 inkommande rådgivningar in. Detta visar på att antalet inkommande rådgivningar minskat sedan rekordåret 2022 men att det fortfarande är betydligt högre än 2021 (där siffran alltså representerar helår).

Figur 4 Inkommande rådgivningar per målgrupp

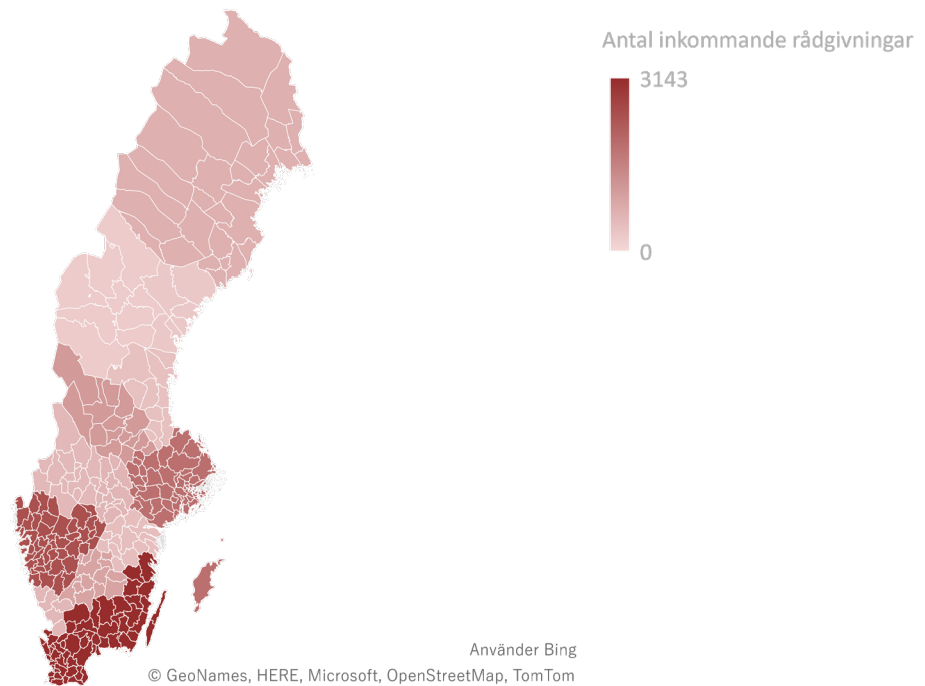

Källa: Vår analys av inrapporterad rådgivningsstatistik

Geografiskt sett är de inkommande rådgivningarna i relativt hög grad centrerade kring storstadsregionerna, vilket illustreras i Figur 5. Detta är rimligtvis inte överraskande eftersom storstadsregionerna har fler invånare än de andra områdena. Viktigt att notera är att områdena på kartan inte motsvarar regionindelningen utan utgår från RUL-områden.

I Figur 5 går att utläsa är att Område Syd trots cirka 400 000 färre invånare än område Stockholm hade fler inkommande rådgivningar, 3 143 jämfört med 1 929, under januari-oktober 2023. De områden som har haft flest inkommande rådgivningar sett till antalet invånare är dock varken Stockholm eller Syd utan Jämtland-Härjedalen följt av Västernorrland och Halland.

Figur 5 Antal inkommande rådgivningar 2023

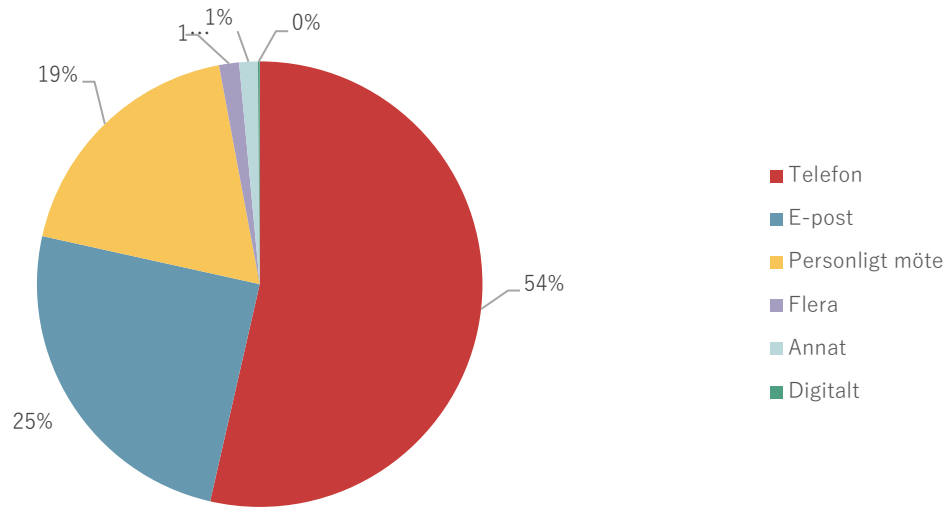

Källa: Vår analys av inrapporterad rådgivningsstatistik

Den rådsökande kan ta kontakt med energi- och klimatrådgivningen via telefon, mejl eller genom att besöka rådgivarens kontor. I en del fall kan telefonsamtal eller mejl följas upp av ett fysiskt möte, antingen på rådgivarens kontor eller som ett platsbesök hos den rådsökande. Av Figur 6 framgår att det vanligaste formen för inkommande är över telefon (54 procent), följt av mejl (25 procent) och personligt möte (19 procent). I en effektanalys av EKR från 2020 beskrev rådgivarna att en fördel med telefon är att det skapar möjlighet till en mer personlig kontakt med rådsökande och möjlighet till följdfrågor för bättre och mer precis rådgivning. Fördelarna med att använda mejl var att det möjliggör att material enkelt kan bifogas och att kontakten med den rådsökande kan dokumenteras vilket innebär att det finns en spårbarhet. I de fall fysiska möten sker handlar det i regel om komplexa frågor som kan vara svåra att besvara via telefon eller mejl.¹⁹

¹⁹ SWECO (2020), *Effektanalys EKR - En analys av energi- och klimatrådgivningens effekter*, https://www.energimyndigheten.se/48e720/globalassets/energieffektivisering_/dokument/effektanalys-ekr_sweco_2020-02-14_ta.pdf

Figur 6 Rådgivningssituation för inkommande rådgivning

Källa: Vår analys av inrapporterad rådgivningsstatistik

Jämfört med föregående år (januari till oktober 2022) så har det totala antalet inkommande rådgivningarna förvisso minskat från 24 925 till nuvarande 16 271. Dock är fördelningen vad gäller rådgivningssituation relativt lik. Exempelvis representerade telefonkontakt 58 procent av rådgivningssituationerna. Andelen rådgivning som skett genom personliga möten för företag har dock ökat, från 21 procent till nuvarande 31 procent.

Rådgivningssituation skiljer sig inte mellan målgrupperna i större utsträckning men vi noterar en högre andel rådgivningar för företag och organisationer/föreningar sker genom personliga möten, 31 respektive 25 procent, jämfört med privathushåll där samma siffra är 17 procent. Att personliga möten på plats främst används vid kontakter med företag konstaterades även i effektanalysen av EKR från 2020.²⁰

Hur lång tid varje rådgivning tar skiljer sig mellan de olika rådgivningstyperna. Som Figur 6 visar är telefonkontakt den vanligaste rådgivningstypen, men även den form som i genomsnitt tar minst tid, se Figur 7. Exempelvis tar ett personligt möte i genomsnitt nästan 2,5 gånger längre tid än kontakt via telefon. Om hänsyn tas till tid och antal rådgivningar, om man med andra ord på aggregerad nivå tittar på hur många minuter som lagts på telefonsamtal jämfört med övriga rådgivningssituationer så har fler minuter lagts på telefonsamtal utifrån de rådgivningar där tidsåtgång angivits. Huruvida telefonkontakt, trots att det tar mindre tid, är lika effektivt som ett personligt möte är svårt att

²⁰ SWECO (2020), *Effektanalys EKR - En analys av energi- och klimatrådgivningens effekter*, https://www.energimyndigheten.se/48e720/globalassets/energieffektivisering_/dokument/effektanalys-ekr_sweco_2020-02-14_ta.pdf

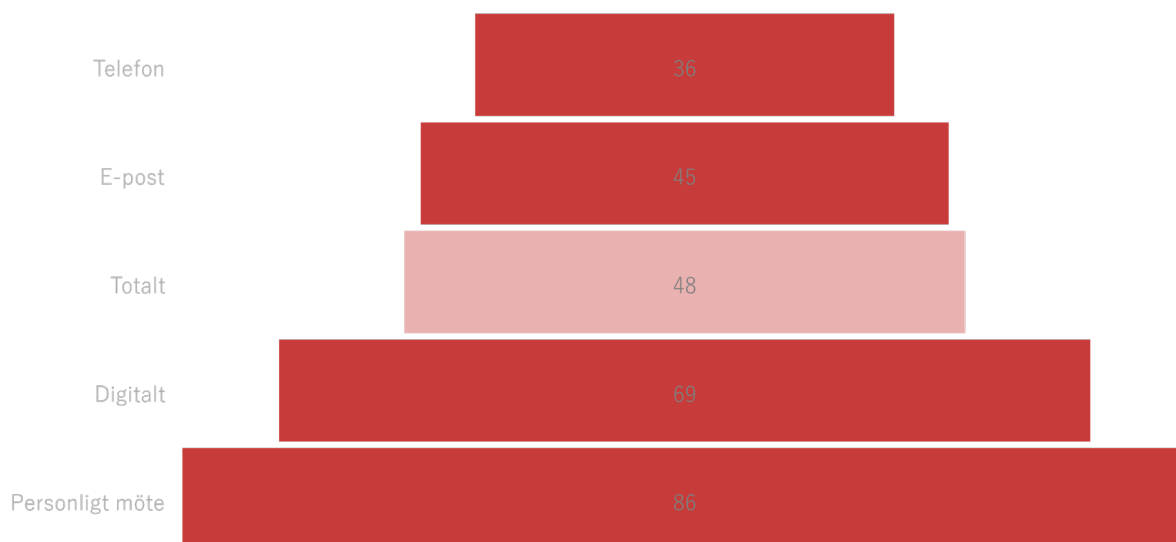
avgöra. Fritextsvaren från rådgivarenkäten indikerar dock att platsbesök är effektivt för inkommande rådgivningar:

Högst verkan av att rådsökande verkligen gör insatser efter rådgivning upplever jag kommer efter personliga besök!

Jag upplever ofta det största intresset i den enskilda rådgivningen (platsbesök allra bäst). När diskussionen handlar om det enskilda fallet och vad en person kan göra i sitt hem eller i sitt företag.

Platsbesök genererar nästan alltid högre kompetens och att rätt åtgärd genomförs.

Figur 7 Genomsnittligt antal minuter per rådgivning per rådgivningssituation

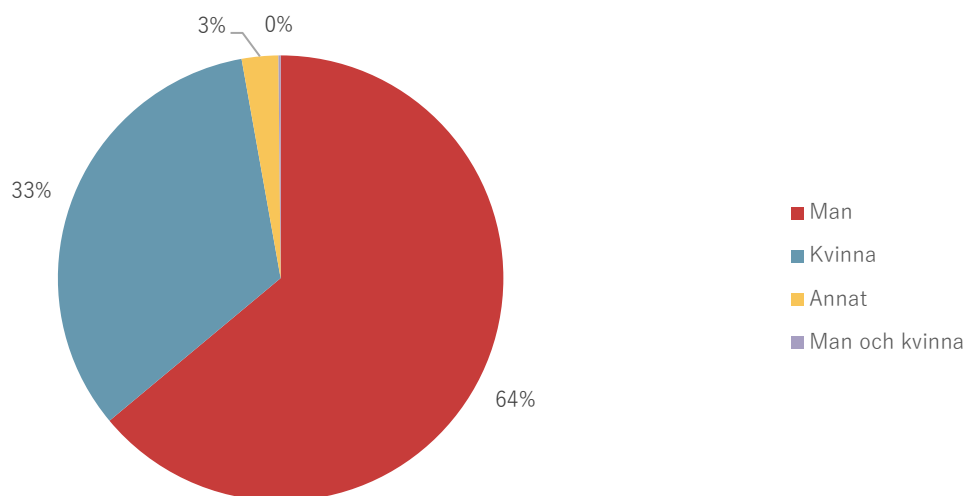
Källa: Vår analys av inrapporterad rådgivningsstatistik

Könsfördelningen bland de inkommande rådgivningarna skiljer sig i hög grad, något som illustreras i Figur 8 nedan. Män representerar där en övervägande majoritet av de inkommande rådgivningarna, 64 procent jämfört med 33 procent som är kvinnor.²¹ Denna fördelning är i hög grad lik den för perioden januari till oktober 2022, där män representerade 62 procent av inkommande rådgivningar. Att en majoritet av de rådsökande är män konstaterades även i en utvärdering från 2013.²²

²¹ Ca 7 procent av de inrapporterade inkommande rådgivningarna saknar information om kön

²² Energimyndigheten (2013), *Effekter av energi- och klimatrådgivningen 2012 till privatpersoner, företag och organisationer*, ER 2013:08

Figur 8 Könsfördelning bland inkommande rådgivningar

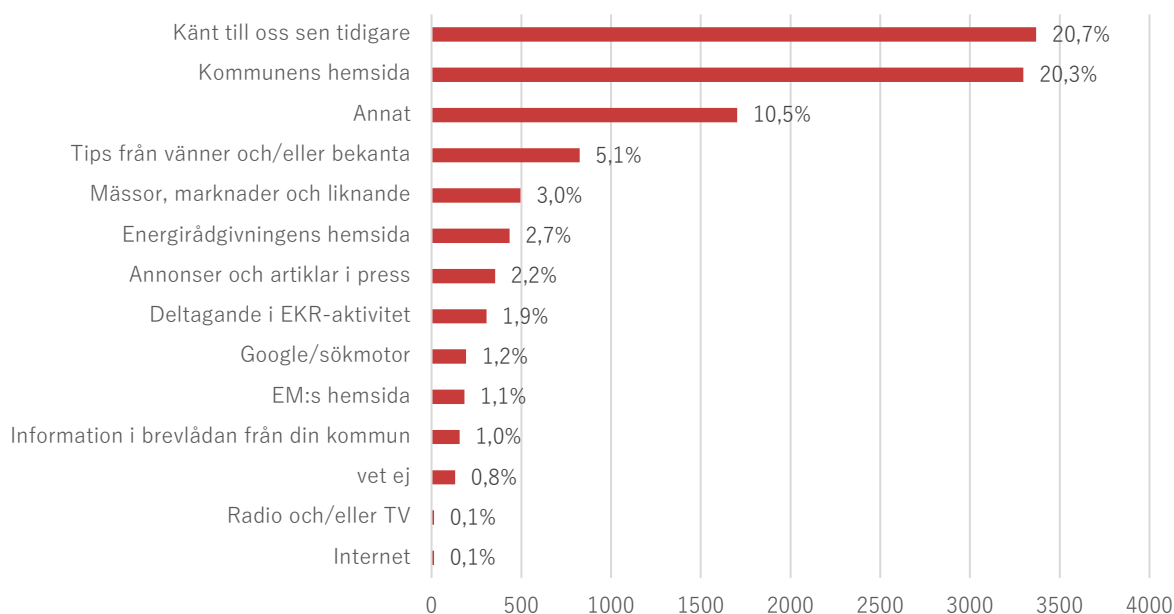

Källa: Vår analys av inrapporterad rådgivningsstatistik

Hur de rådsökande fått kännedom om EKR skiljer sig i viss mån jämfört med föregående period. Detta gäller främst andelen som fått kännedom genom kommunens hemsida vilket var 32 procent år 2022. För nuvarande period är denna siffra 20,3 procent, se Figur 9. Som figuren visar är andelen som fick kännedom om EKR genom kommunens hemsida dock fortfarande stor relativt de andra alternativen. Flest rådsökande anger dock att de har känt till EKR sen tidigare.²³

²³ Ungefär 26 procent av inrapporteringarna saknade uppgift om hur rådsökande fått kännedom om EKR.

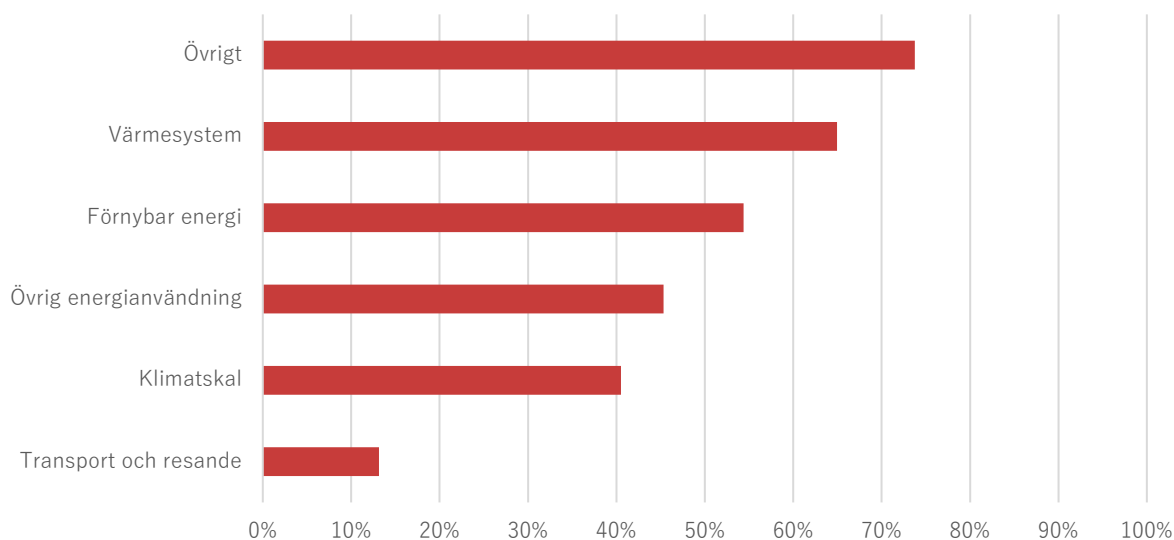
Figur 9 Hur rådsökande fick kännedom om EKR

Källa: Vår analys av inrapporterad rådgivningsstatistik

Figur 10 visar hur ofta de olika ämnesområdena förekommer i de inkommande rådgivningarna. I kategorin värmesystem, som förekommer i 65 procent av rådgivningarna, inkluderas områden som värmepumpar och generell uppvärmning, medan ämnesområdet förnybar energi, som förekommer i 54 procent av rådgivningarna, exempelvis innefattar solceller. I merparten av rådgivningarna förekommer flera ämnen, varför den totala summan överstiger 100 procent.

Figur 10 Andel inkommande rådgivningar som innefattar följande ämnesområden²⁴

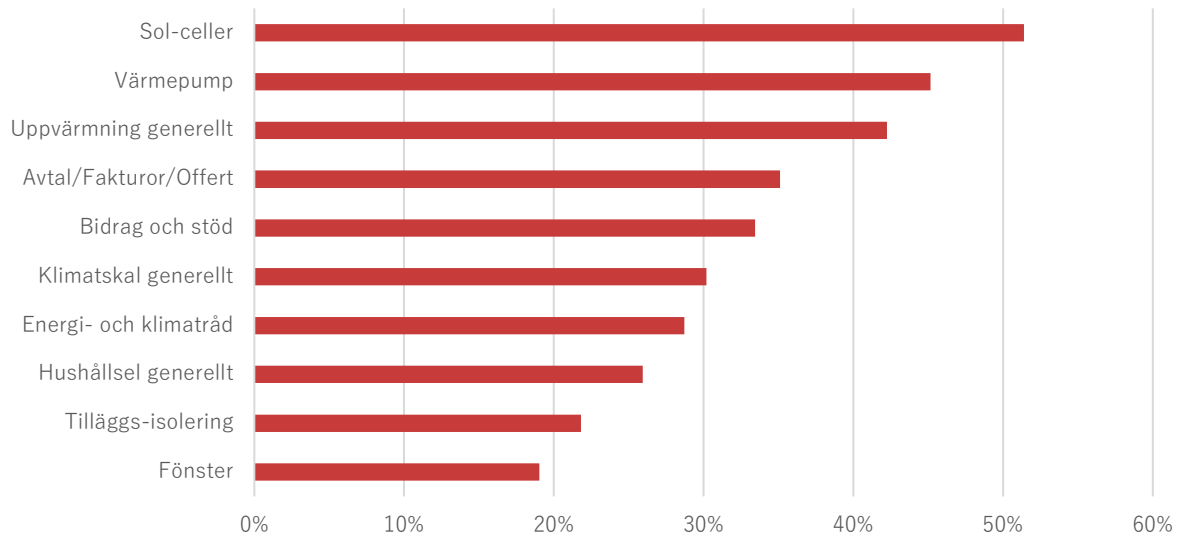
Källa: Vår analys av inrapporterad rådgivningsstatistik

Figur 11 nedan visar de tio vanligaste rådgivningsämnena. Som framgår är solceller det vanligaste förekommande ämnet, följt av värmepumpar och generell uppvärmning. Dessa har förekommit i 51, 45 respektive 42 procent av de inkommande rådgivningarna.

Det bör betonas att det finns en förhållandevis stor felmarginal i hur ämnesområdena har rapporterats in. Bland annat har ämnet "energi- och klimatrådgivning" under ämnesområdet "övrigt" fått 29 procent av svaren. Utöver detta har rådgivaren inte angett något ämne i 473 av de inkommande rådgivningarna.

²⁴ Kategorin övrigt innefattar följande sub-kategorier: Avtal/Fakturor/Offert, bidrag och stöd, Energi-deklarationer, Effekt i elnätet, hållbar livsstil och energi- och klimatråd.

Figur 11 De tio vanligaste rådgivningsämnena²⁵

Källa: Vår analys av inrapporterad rådgivningsstatistik

4.1.2 Utåtriktade aktiviteter

Utåtriktade aktiviteter vänder sig till samtliga målgrupper och sker till skillnad från inkommande rådgivningar på rådgivarens initiativ. Det handlar bland annat om platsbesök, seminarium, nätverksträffar, pop up-rådgivning, eller mässor. Även om utåtriktade aktiviteter har rådgivande inslag handlar det även om att synliggöra EKR och olika aspekter inom energi- och klimatområdet.

Mellan januari till och med oktober 2023 skedde 2 231 utåtriktade aktiviteter vilket är något färre jämfört med föregående period då 2 421 utåtriktade aktiviteter rapporterades. Figur 12 illustrerar fördelningen av utåtriktade aktiviteter per målgrupp. Till skillnad från inkommande rådgivning riktar sig dessa i högre grad mot företag och organisationer/föreningar (17 respektive 21 procent för utåtriktade aktiviteter jämfört med sju respektive elva procent för inkommande rådgivning för januari-oktober 2023). Privathushåll representerar i stället en betydligt lägre andel jämfört med inkommande rådgivning (43 procent av utåtriktade aktiviteter jämfört med 82 procent för inkommande rådgivning). En bidragande orsak till att utåtriktade aktiviteter i högre grad riktar sig mot företag och organisationer/föreningar är att dessa målgrupper tenderar att uppsöka EKR på eget initiativ i lägre utsträckning än småhusägare/privathushåll.²⁶ I en studie från Chalmers konstaterades att framför allt småföretag är svåra att nå och att de sällan uppsöker EKR på eget

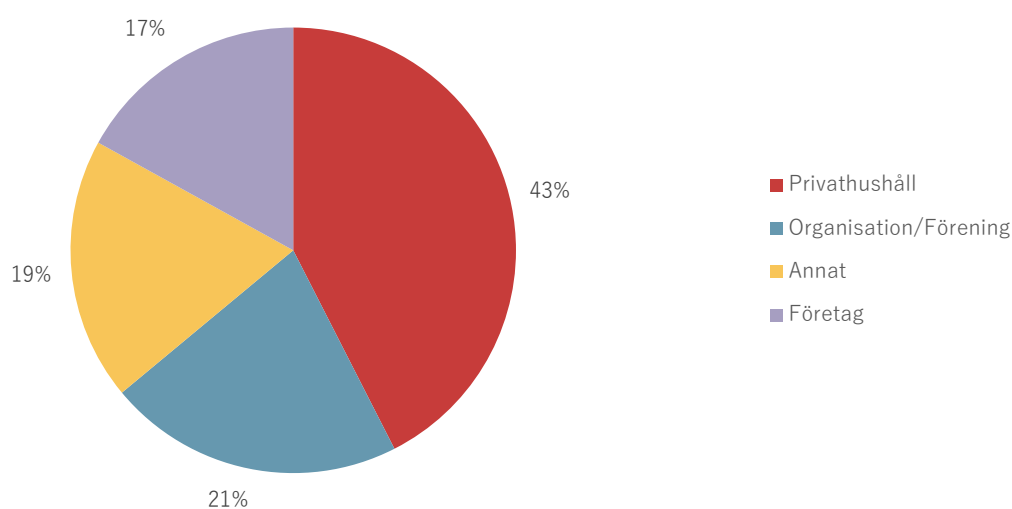
²⁵ Rådgivningsämnet "Övrigt" inom respektive ämnesområde har exkluderats från denna figur. m

²⁶ Faugert & Co (2022), *Fördjupad uppföljning kommunal energi- och klimatrådgivning (EKR) år 2022*, <https://www.technopolis-group.com/sv/report/fordjupad-uppfoljning-kommunal-energi-och-klimatradgivning-ekr-ar-2022/>

initiativ eftersom de ofta inte har råd att investera tid eller pengar i energieffektiviserande åtgärder.²⁷ Den högre tröskeln för att nå företag är något som också framkommit i flera av de intervjuer som genomförts inom ramen för den här utvärderingen.

Jämfört med föregående period går det att se en minskning av andelen utåtriktade aktiviteter som riktar sig mot privathushåll med fem procentenheter, och en minskning av aktiviteter riktade till organisationer/föreningar med tre procentenheter. Således är fördelningen av aktiviteter jämfört med föregående period relativt lik.

Figur 12 Fördelning av utåtriktade aktiviteter per målgrupp

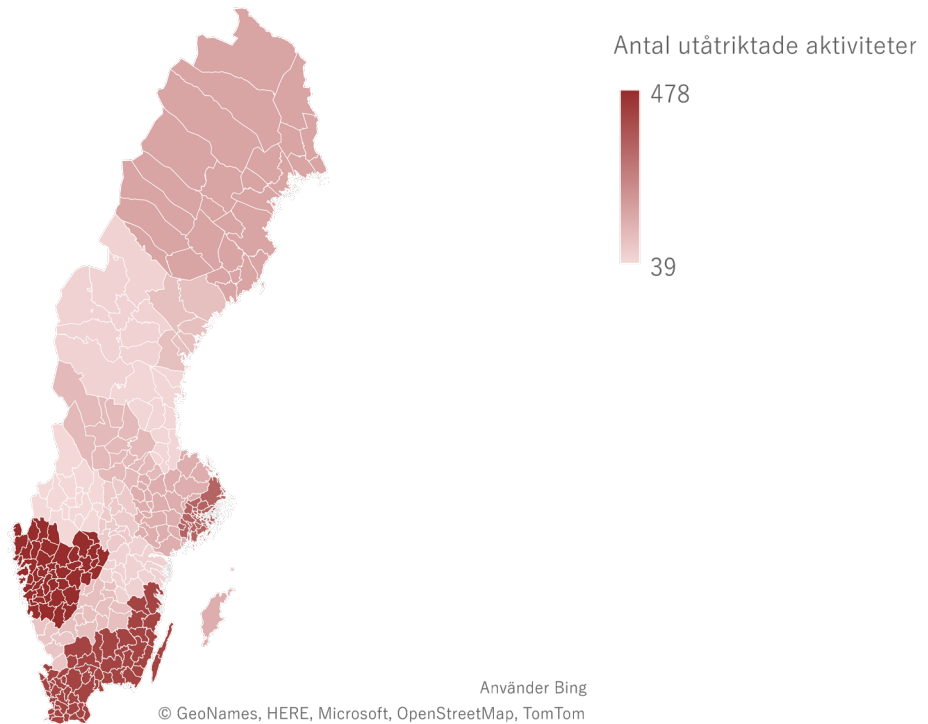

Källa: Vår analys av inrapporterad rådgivningsstatistik

Geografiskt så är det, likt inkommande rådgivningar, storstadsområdena som har haft flest utåtriktade aktiviteter. Till skillnad från inkommande rådgivningar är det dock området Väst som har flest utåtriktade aktiviteter. Om man tar hänsyn till antalet invånare så är det i stället område Västernorrland följt av Dalarna och Jämtland-Härjedalen som har flest utåtriktade aktiviteter.

²⁷ Johansson Mignon, I., Winberg, L. (2023). The role of public energy advising in sustainability transitions– empirical evidence from Sweden. Energy Policy, 177. <http://dx.doi.org/10.1016/j.enpol.2023.113525>

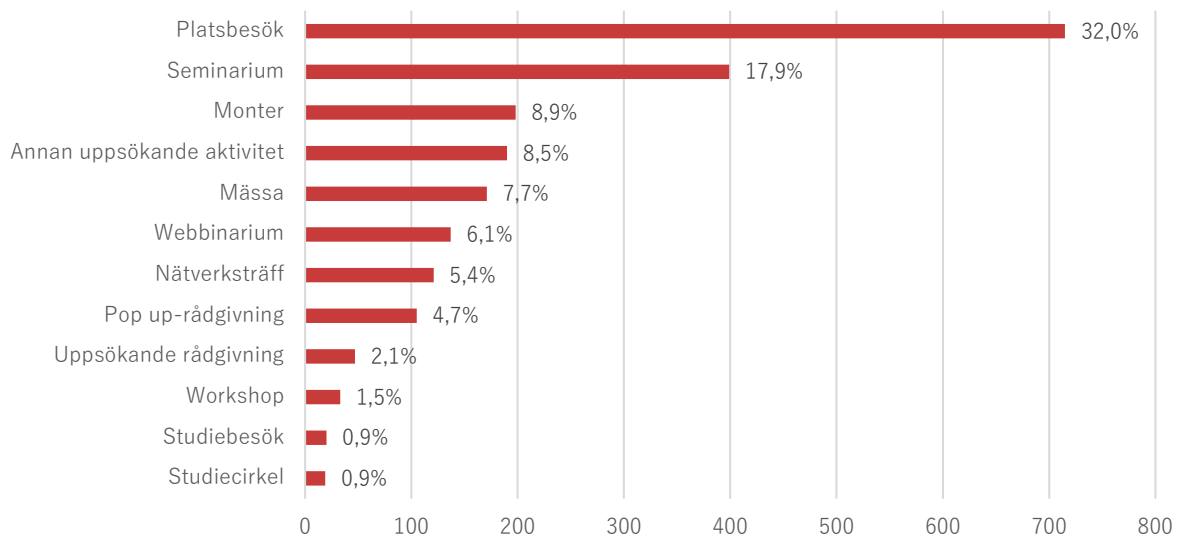
Figur 13 Antal utåtriktade aktiviteter

Källa: Vår analys av inrapporterad rådgivningsstatistik

Figur 14 nedan illustrerar de vanligaste formerna av arbetsätt vid utåtriktade aktiviteter. Jämfört med 2022 skiljer sig aktivitetskategorierna i hög grad. Även om platsbesök och seminarium under föregående period också var de vanligaste aktivitetskategorierna så var andelen aktiviteter genom platsbesök 15 procentenheter högre för perioden januari till och med oktober 2022.

Figur 14 Utåtriktade aktiviteter – aktivitetskategorier

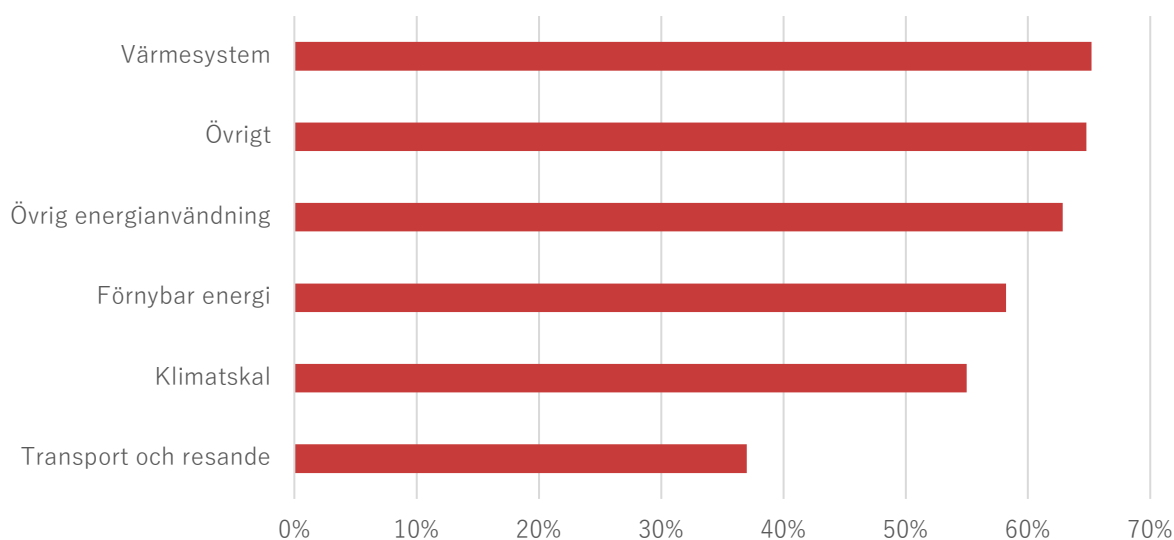

Källa: Vår analys av inrapporterad rådgivningsstatistik

Arrangörerna av utåtriktade aktiviteter är främst EKR, vilka arrangerar 55 procent av aktiviteterna. EKR följs av externa parter (25 procent) och kommuner (17 procent). Vilken arrangören är skiljer sig dock i hög grad mellan olika aktivitetstyper. För platsbesök representerar EKR 86 procent av arrangörerna. För mässor representerar i stället externa parter en övervägande del av arrangörerna (68 procent), medan EKR endast är arrangör i åtta procent av fallen. För monter är kommunen i stället den mest förekommande arrangören (i 44 procent av fallen).

Figur 15 nedan visar hur stor andel av de utåtriktade aktiviteterna som innefattar respektive ämnesområde. Som kan ses i figuren är det mest förekommande rådgivningsämnet värmesystem följt av övrigt, vilka båda förekommer i 65 procent av de utåtriktade aktiviteterna.

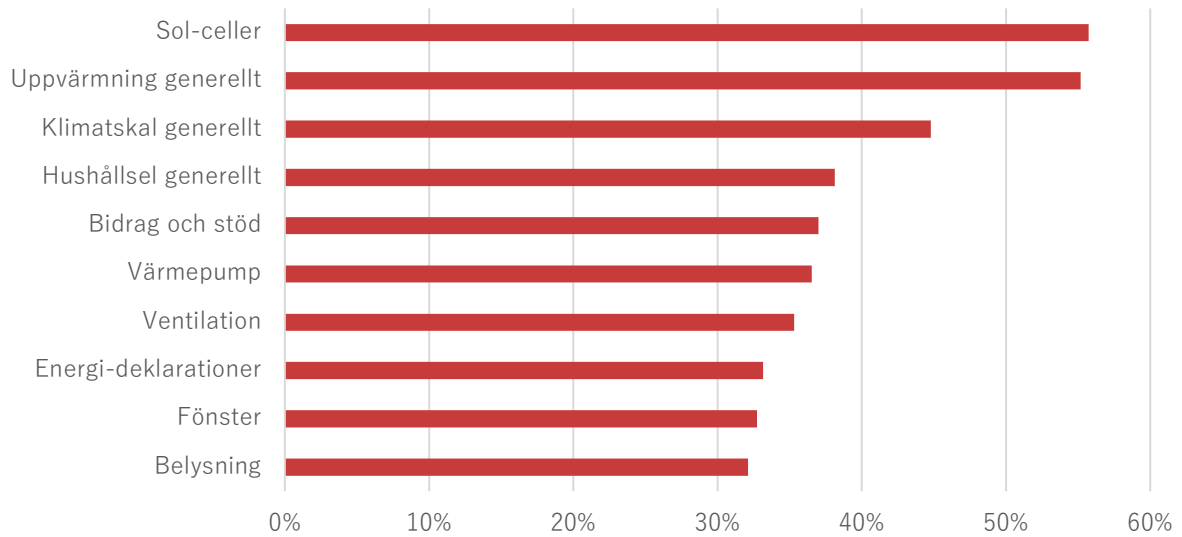
Figur 15 Andel utåtriktade aktiviteter som innefattar följande ämnesområden

Källa: Vår analys av inrapporterad rådgivningsstatistik

Figur 16 visar att solceller är det mest förekommande rådgivningsämnet. Det förekommer i 56 procent av de utåtriktade aktiviteterna, och följs av uppvärmning generellt och klimatskal generellt vilka förekommer i 55 respektive 45 procent av de utåtriktade aktiviteterna.

Figur 16 De tio vanligaste rådgivningsämnena utåtrikade aktiviteter

Källa: Vår analys av inrapporterad rådgivningsstatistik

En studie från Chalmers visar att solcellsenergi också var det vanligaste förekommande ämnet vad gäller både inkommande rådgivning och utåtriktade aktiviteter under föregående programperiod (2018–2020). En bidragande orsak uppgavs vara insatsprojektet för solcellsenergi som genomfördes under programperioden 2018–2020 vilket medförde att rådgivarna var mer benägna att utföra aktiviteter inom området. Den inkommande rådgivningen handlade om möjligheterna att installera solceller, tillgängliga subventioner samt stöd vid granskning av offerter från olika installatörer.²⁸

Ett annat vanligt förekommande ämne var enligt studien elfordon och laddning hemma, vilket kopplades till insatsprojektet för hållbara transporter. Vidare handlade mycket av rådgivningen om energieffektivitet, både vad gäller beteendeåtgärder för att minska energiförbrukningen, tillgängliga subventioner och tekniska förändringar. Det senare inkluderade frågor om värmesystem, ombyggnader av byggnader och om att byta till mer energieffektiv utrustning eller byggnadsdelar, som fönster eller isolering.²⁹

4.1.3 Nätverk och sammanförande av aktörer

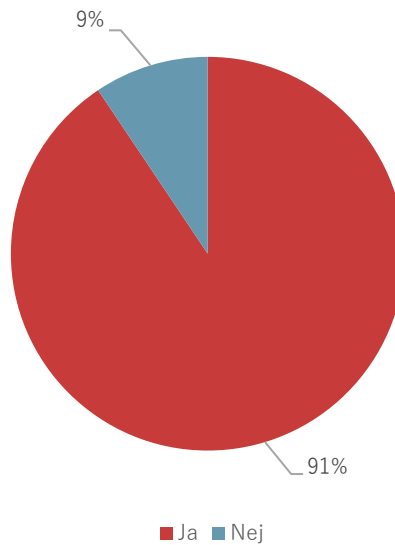
I rådgivarenkäten fick rådgivarna svara på huruvida de samarbetar med andra funktioner i kommunen. Svaren, vilka illustreras i Figur 17 visar att majoriteteten av EKR samarbetar med andra

²⁸ Johansson Mignon, I., Winberg, L. (2023). The role of public energy advising in sustainability transitions– empirical evidence from Sweden. Energy Policy, 177. <http://dx.doi.org/10.1016/j.enpol.2023.113525>

²⁹ Johansson Mignon, I., Winberg, L. (2023). The role of public energy advising in sustainability transitions– empirical evidence from Sweden. Energy Policy, 177. <http://dx.doi.org/10.1016/j.enpol.2023.113525>

funktioner i kommunen. Vem de samarbetar med skiljer sig men inkluderar till exempel miljöinspektörer, näringslivskontor, bygglovshandläggare och funktioner för beredskapsfrågor. Av fritextsvaren framgår att även gemensamma företagsbesök, bland annat tillsammans med miljöinspektörer förekommer liksom nya samarbeten, med exempelvis beredskapsfunktioner i kommunen. Dessa samarbeten styrks till viss del av intervjuerna med RUL som visar på att EKR, utöver de nämnda funktionerna, i ett par fall involverar kommunens kommunikatörer samt budget- och skuldrådgivare.

Figur 17 Andel rådgivare som samarbetar med andra funktioner i kommunen (n=117)

Källa: Enkät – rådgivare 2023

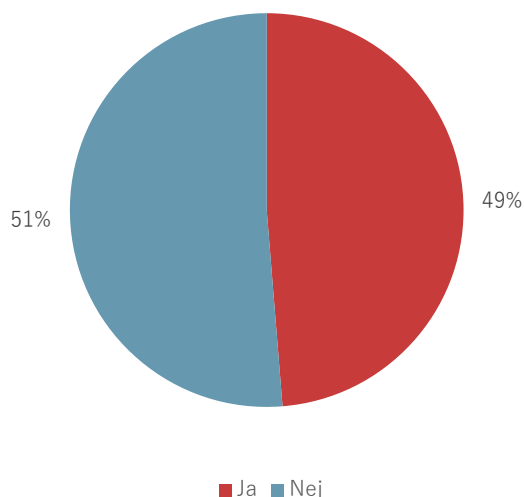
I Figur 18 framgår det att knappt hälften av rådgivarna anger att de sammanfört externa aktörer utan tidigare samarbete med varandra. I den fördjupade uppföljning av EKR som genomfördes 2022 angav nästan två tredjedelar (65 procent) av respondenterna att de sammanfört externa aktörer som tidigare inte hade utbyte eller samverkade med varandra.³⁰ Skillnaden mellan åren beror troligen till viss del på att respondenterna i 2023 års enkät ombads bortse från de tillfällen då de sammanfört rådsökande med installatörer eller motsvarande, vilket inte gjordes i 2022 års enkät.

Exempel från fritextsvaren på externa aktörer som rådgivarna kan sammanföra inkluderar fastighetsägare, tjänsteföretag och andra delar av offentlig sektor. De rådgivare som angett att de inte sammanfört externa aktörer har beskrivit i fritextsvaren att det bland annat beror på att de inte

³⁰ Faugert & Co (2022),

har haft tid eller att de inte varit i tjänsten tillräckligt länge. Vissa respondenter har angett att de känner en risk att bryta mot EKR:s opartiskhet genom att hänvisa till specifika leverantörer.

Figur 18 Andel som sammanfört externa aktörer som tidigare inte hade något utbyte eller samverkan i syfte att stärka rådgivningen eller rådsökande (n=117)

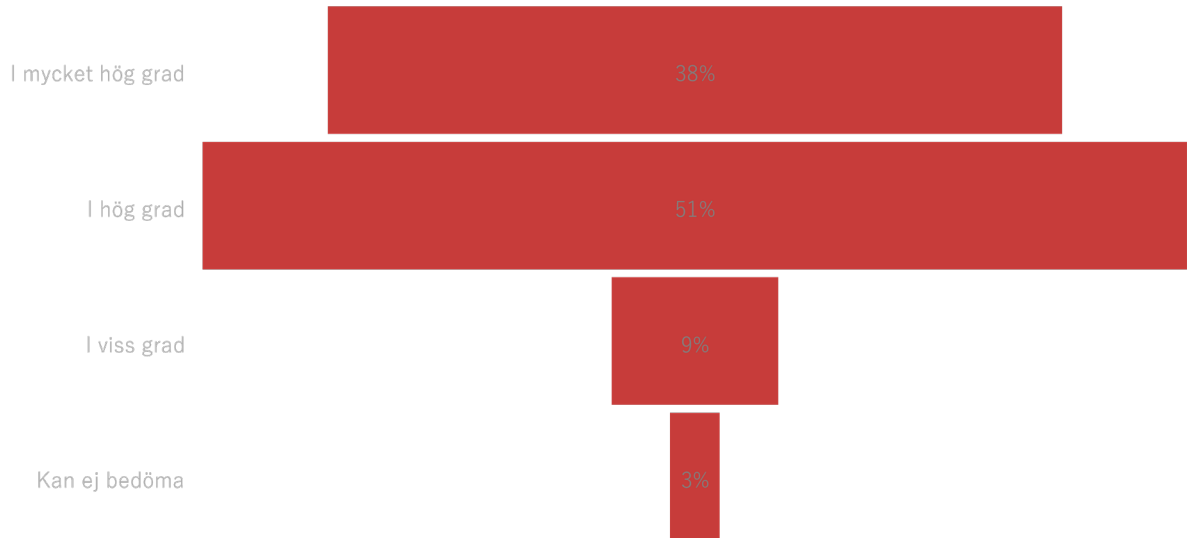
Källa: Enkät – rådgivare 2023

4.1.4 Rådgivarnas kompetens

I Figur 19 framgår det att 89 procent av respondenterna i rådgivarenkäten upplever att deras kompetens motsvarar den som efterfrågas i hög eller mycket hög grad. Sju procent uppger att deras kompetens i viss grad motsvarar den efterfrågade och ingen respondent uppger att deras kompetens i låg grad motsvarar den efterfrågade. Detta kan jämföras med rådgivarenkäten från uppföljningen 2022 där 81 procent angav att de hade den kompetens som krävs medan 17 procent angav att de hade detta i viss- eller låg grad. I effektanalysen från 2020 angav 63 procent av de tillfrågade rådgivarna att de hade den kompetens som krävs medan 35 procent svarade att de delvis ansåg sig ha kompetensen som krävs.³¹

³¹ SWECO (2020), Effektanalys EKR – En analys av energi- och klimatrådgivningens effekter

Figur 19 I vilken grad upplever du att din kompetens som EKR inom området motsvarar det som rådsökande efterfrågar? (n=116)

Källa: Enkät – rådgivare 2023

I fritextsvaren framkommer det att erfarenhet som rådgivare är en viktig aspekt för i vilken grad rådgivare upplever att deras kompetens motsvarar det som rådsökande efterfrågar. Exempelvis skriver en rådgivare:

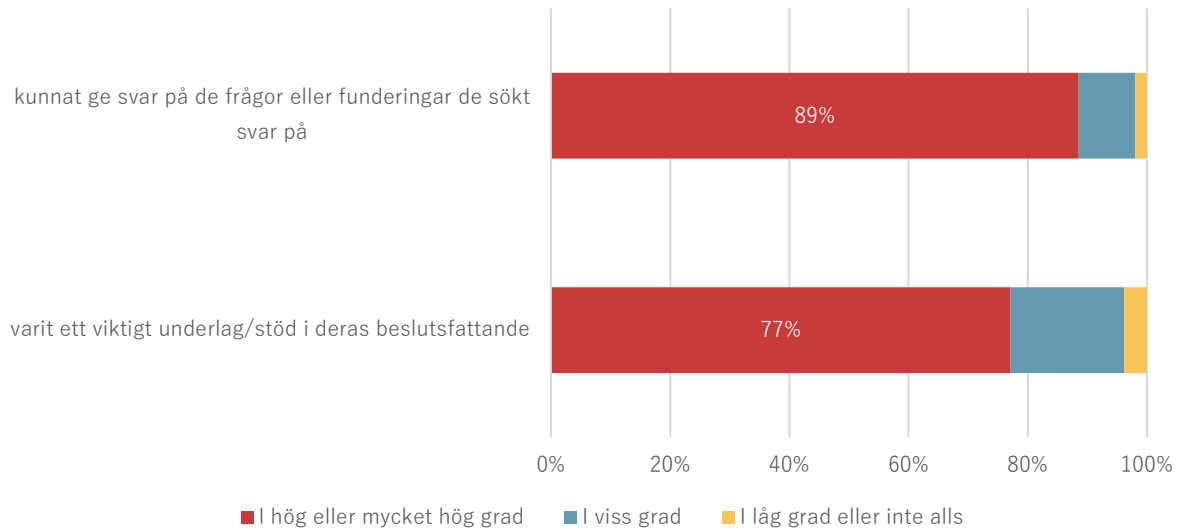
Efter [närmare tio] i yrket har jag blivit bra på det som behövs i mina kommuner.

Samtidigt anger rådgivare som i enkäten svarat att de i viss grad har den kompetens som efterfrågas att de exempelvis behöver mer erfarenhet av företagsrådgivning samt att de är nya i tjänsten och således inte alltid kan svara på de frågor som kommer in.

Bilden av att rådgivarna har den kompetens som efterfrågas stärks av svaren i rådsökarenkäterna från 2022 och 2023. I Figur 20 framgår det att nästan nio av tio respondenter i 2022 års rådsökarenkät upplevde att rådgivningen kunde ge svar på deras frågor eller funderingar i hög eller mycket hög grad medan ytterligare 10 procent upplevde att de kunde ge svar i viss grad. Motsvarande siffror i 2023 års rådsökarenkät var 81 respektive 13 procent.

Att rådgivningen kunnat ge svar på rådsökandes frågor och att de rådsökande varit nöjda med den tjänst som erhållits under programperioden framgår även av att andelen respondenter som angett att de skulle rekommendera andra att kontakta energi- och klimatrådgivningen i uppgång till 94 procent i både 2022 och 2023 års rådsökarenkät.

Figur 20 I vilken utsträckning rådsökande upplever att rådgivningen... (n=105)

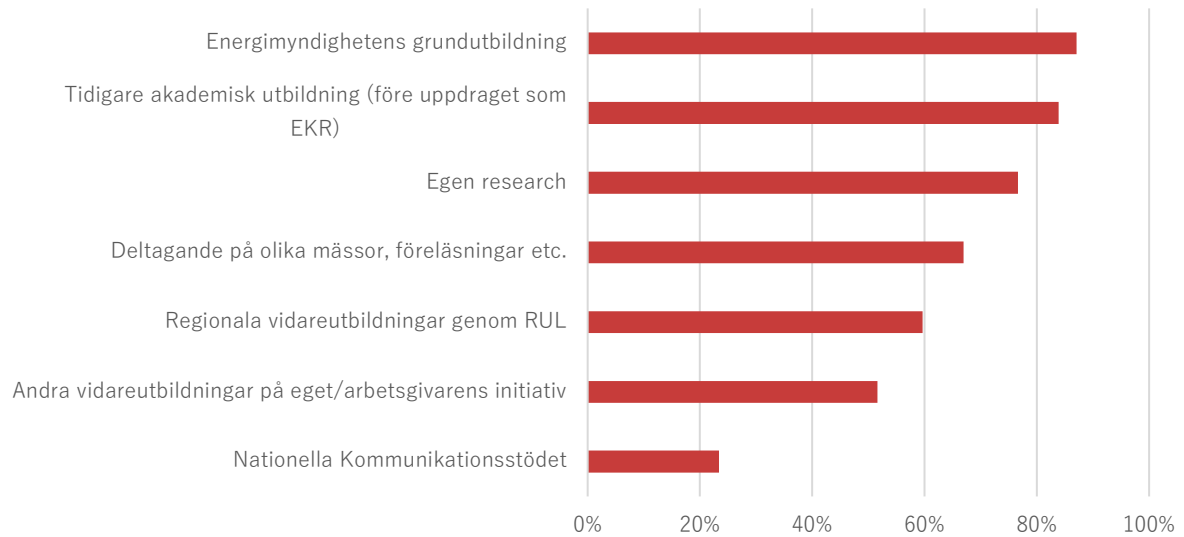

Källa: Enkät – rådsökande 2022

Kompetensen som rådgivarna innehar kommer från flera källor. Främst kommer den från Energimyndighetens grundutbildning följt av tidigare akademisk utbildning och egen research, se Figur 21. En liknande bild ges i effektanalysen från 2020 där 82 procent av rådgivarna uppgav att de förvärvat sin kompetens genom grundutbildningen och lika många uppgav att de förvärvat den genom egen research.³² Av fritextsvaren till rådgivarenkäten framgår dock att flertalet även har tillförskaffat sin kompetens från tidigare arbetslivserfarenheter.

³² SWECO (2020), Effektanalys EKR – En analys av energi- och klimatrådgivningens effekter

Figur 21 Hur har du förvärvat din kompetens som EKR?³³ (n=108)

Källa: Enkät – rådgivare 2023

4.1.5 Rådgivarnas kompetens har utvecklats

I intervjuerna som genomförts framkommer det att rådgivarnas kompetens har förändrats i hög grad sedan tio år tillbaka. Till exempel syns i dag en större variation bland rådgivarna vad gäller kompetens och vissa områden är mer prioriterade, exempelvis energikompetens. Därtill framkommer att behovet av teknisk kompetens har ökat. I fritextsvaren i rådgivarenkäten skriver en rådgivare:

Jag har jobbat som EKR till och från sedan [mitten av 00-talet]. Jag har märkt hur efterfrågan på rådgivning har gått från att vara av mer allmän karaktär till att ha blivit alltmer teknikfokuserad, vilket passar mig som ingenjör.

Att behovet av teknisk kompetens har ökat de senaste åren har även framkommit i tidigare studier av EKR. I rådgivarenkäten från förra årets uppföljning framhöll till exempel respondenterna att bredden på energiområdet och den höga takten på den tekniska utvecklingen kräver att de som rådgivare konstant håller sig uppdaterade, vilket kan vara utmanande. Flera rådgivare uppgav sig också sakna den tekniska detaljkunskap som de rådsökande efterfrågar i allt högre grad.³⁴ Behovet

³³ Notera att rådgivarna kunde ange flera alternativ. Procentsatserna är antal svar (per alternativ) över antal respondenter som besvarat frågan, d.v.s. 108 stycken.

³⁴ Faugert & Co (2022)

av teknisk kompetens för att utveckla och förbättra rådgivningen till rådsökande framkom även i effektanalysen från 2020.³⁵

I fritextsvaren i rådgivarenkäten framkommer det vidare att Energimyndigheten behöver stärka sitt arbete för att rådgivarnas kompetens ska utvecklas i takt med vad rådsökande efterfrågar. En rådgivare uttrycker exempelvis:

Energimyndigheten behöver förse oss med mycket mer djupgående och avancerade utbildningar inom de olika områdena. Energimyndighetens utbildningar är idag alldeles för allmänna, samtidigt som de rådsökanden ofta har mycket hög kompetens. Vi behöver därför höja vår kompetens och följa med i teknikutvecklingen för att kunna ge råd. Det är mycket svårt för en enskild rådgivare att gallra i informationen som florerar inom alla de olika områdena och hålla sig uppdaterad på egen hand. Vi behöver ha en säker kanal för vår information om vi ska kunna hålla oss opartiska och korrekta.

Det finns även indikationer från fritextsvar och intervjuer på att anställningskraven vid nyanställning av rådgivare kan variera mellan kommuner och att tydligare direktiv till kommunerna kan behövas. Rådgivarna har olika bakgrund vid anställning och kommunerna har inte alltid tillräcklig förståelse för vilka krav som ställs på funktionen. I ett fritextsvar beskrivs det på följande sätt:

Kommunerna är ofta dåliga anställare av EKR, de vet inte vilken kompetens de ska efterfråga utan tror att det ska vara någon allmänmiljöriktig person, men det rimmar ofta illa med de ganska tekniktunga frågor som de flesta rådsökande har. En tydligare kompetens- och arbetsbeskrivning, gärna från Energimyndigheten, skulle dels ge bättre rådgivningar, dels skulle vår uppdragsgivare Energimyndigheten känna sig säkrare på vilka krav de kan ställa på EKR.

Samtidigt framkom i uppföljningen från 2022 att nätverksutbildningarna genom RUL, fördjupningsutbildning genom Energimyndigheten, samt insatsprojekten bidragit till rådgivarnas kompetensutveckling.³⁶ Detta bekräftas i fritextsvaren i rådgivarenkäten för denna utvärdering. Flera rådgivare uttrycker sig uppskattande om de utbildningar som genomförs genom exempelvis insatsprojekten och det nationella kommunikationsstödet samt den kontinuerliga kompetens- och kunskapsutveckling de får möjlighet till genom webinarier och liknande insatser.

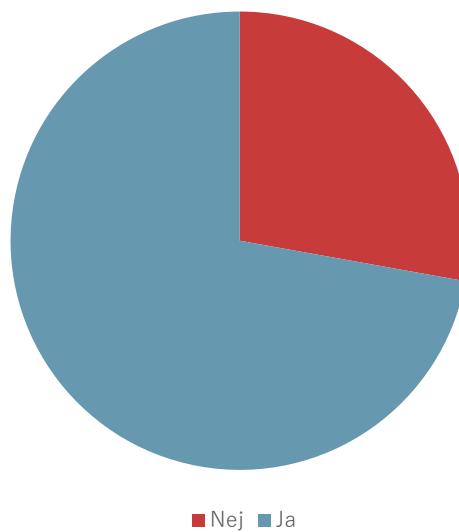
³⁵ SWECO (2020), Effektanalys EKR – En analys av energi- och klimatrådgivningens effekter

³⁶ Faugert & Co (2022)

4.1.6 Rådgivningens metoder och arbetssätt har utvecklats under programperioden

Utöver kunskaps- och kompetenshöjning uppger 72 procent av rådgivarna att även deras arbetssätt och metoder utvecklats under programperioden 2021–2023, se Figur 22. Som exempel nämns bland annat användning av digital rådgivning, förbättring av platsbesök, användning av Energimyndighetens Husguide och en anpassning av rådgivningen på grund av förändringar mot bakgrund av pandemin och energikrisen.

Figur 22 Utöver kunskaps-/kompetenshöjning, har de metoder och arbetssätt du använder i tjänsten utvecklats under denna programperiod (2021–2023)? (n=115)

Källa: Enkät – rådgivare 2023

Detta indikerar att externa faktorer i hög grad har påverkat rådgivarnas arbetssätt, och att rådgivningen i framtiden kan komma att förändras. Detta exemplifieras av ett citat från en av de genomförda intervjuerna:

Den här programperioden har varit extrem, med pandemi, energikris och krig. Jag skulle egentligen ha jobbat mycket mer med nätverk och driva att EKR ska jobba mer med studiecirkel och BRF, men det hindrades till stor del av dessa tre faktorer. Först var vi tvungna att anpassa oss till pandemin, sen kom det ökade intresset för EKR i och med energikrisen och den svåra situation som många människor befann sig i. Därefter blev fokus på beredskap i och med kriget. Man hinner inte genomföra några andra slags aktiviteter när det ringer så mycket.

I intervjuerna med RUL framkommer att ett ökat nyttjande av digitala verktyg i och med pandemin har utvecklat metoder och arbetssätt, både för rådgivare och RUL. Dels externt (som indikeras ovan) i inkommande rådgivning, utåtriktade aktiviteter och kommunikation. Dels internt mellan rådgivare

och stödfunktioner. Även de höga energipriserna, med ökad arbetsbörda för rådgivarna som följd, uppges ha bidragit till ett skifte mot rådgivning på distans. Exempelvis via mail, Teams och telefon.

Till exempel avspeglar följande citat utsagor från flera RUL angående förändrat arbetssätt genom ökad digitalisering:

Att vi slagit ihop oss, det hade inte hänt om vi inte varit så duktiga på Teams osv. EKR arbetssätt och stöd av varandra har ökat.

Vi har varit tvungna att prioritera om under och efter energikrisen, man hinner inte längre åka ut, det nästan bara fokus på kommunikation via mail, telefon, uppdatera webbsidor FAQ. Grundinfo har således blivit bättre. Andra digitala system har anammats, till exempel att anmäla (ärende) via på kommunens hemsida, det lever kvar.

Vidare tyder intervjuerna med RUL på att kunskapshöjande insatser har kunnat nå ut till fler på grund av ökad digitalisering under programperioden. Bland annat nämns webinarier som en mer frekvent förekommande aktivitet, såväl internt gentemot rådgivare som externt för att nå ut till fler rådsökande. Flertalet RUL framhåller att platsbesöken tenderar att bli färre till förmån för mer digital rådgivning. Däremot indikerar minst ett par intervjupersoner att fysiska besök ger god utväxling i rådgivningen. Det gäller i synnerhet gentemot målgrupperna företag och föreningar. Flera RUL bedömer att rådgivare tenderar att besöka dessa målgrupper i högre utsträckning än privatpersoner.³⁷

När rådgivarna i enkäten ges möjlighet att fritt lyfta tankar till utvärderarna så nämner flera respondenter olika sätt som rådgivningen utvecklats på under programperioden. Några framhåller erfarenheter från insatsprojekten och att mer arbete sker centralt:

Det har varit en annorlunda period, som inneburit en markant ökning i arbetsmängd och samtidigt gett många möjligheter att effektivisera sitt arbete. Insatsprojekten har varit väldigt bra och även om vi inte haft möjlighet att jobba

³⁷ Det här styrks delvis av rådgivningsstatistiken som bland annat visar att andelen rådgivning som skett genom personliga möten för företag har ökat, från 21 procent till nuvarande 31 procent. Även om Rådgivningssituation inte skiljer sig mellan målgrupperna i större utsträckning noteras en högre andel rådgivningar för företag och organisationer/föreningar sker genom personliga möten, 31 respektive 25 procent, jämfört med privathushåll där samma siffra är 17 procent.

så mycket med marknadsföringsmetoder och liknade som framtagits under denna period, så tar vi med oss det till en dag då vi behöver det.

Det är en bra utveckling att framtagande av material och kunskapsunderlag görs centralt, så kan rådgivarnas kompetens och nätverk nyttjas bättre.

Trots att den ökade arbetsbelastningen i många områden under energikrisen kunde avhjälpas med mer rådgivning på distans, indikerar intervjuerna med RUL i vissa fall på en utsatthet i uppdraget som EKR. Utsattheten har enligt ett par intervjupersoner resulterat i sjukskrivningar och utbrändhet. I ett par intervjuer nämns vidare utmaningar med att hantera "svåra samtal" från rådsökande, i och med den tidvis ansträngda situationen med höjda energipriser. Trakasserier och påhopp i till exempel sociala medier nämns också i enstaka fall. Ett par intervjupersoner anger att EKR framstår som ensamma i sin roll i kommunen som helhet, i vissa fall utan tydligt chefsstöd. I någon intervju lyfts också mot denna bakgrund vikten av RULs samordnande funktion för att potentiellt minska EKRs utsatthet.

En annan försvårande aspekt för rådgivarna är den projektbaserade anställningsformen. Att anställningen bygger på upplevt korta projektperioder skapar en otrygghet och sänker attraktiviteten i anställningen återkommer i fritextsvaren. En rådgivare uttrycker det på följande sätt:

Det behöver vara längre program/projektperioder, helst minst treåriga annars slutar folk pga av otryggheten i anställningarna som EKR. Det är verkligen slöseri med utbildningsresurser att folk slutar för tidigt[...]

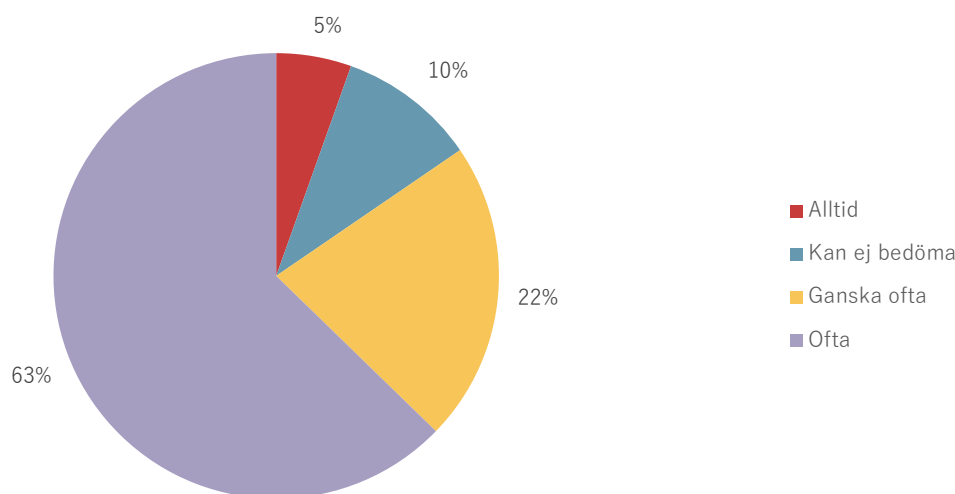
5 Resultat och effekter

5.1 Rådgivningen har bidragit till konkreta åtgärder

Att mäta antalet vidtagna åtgärder till följd av rådgivningen och framför allt att avgöra i vilken utsträckning rådgivningen bidragit till en specifik åtgärd i relation till andra påverkansfaktorer är inte möjligt. Det sker sällan uppföljning efter genomförda rådgivningar och beslut om åtgärd har ofta fler än en påverkansfaktor. Däremot går det att se att rådgivningen har lett till att specifika åtgärder genomförts och att det bidrar till både kortare beslutstid och att rådsökande känner sig mer tillfreds och trygga med sina beslut.

När rådgivarna tillfrågas i vilken utsträckning de upplever att deras rådgivning leder till vidtagna åtgärder svarar 85 procent ofta eller ganska ofta och 5 procent alltid. Ingen av de tillfrågade svarar sällan eller aldrig, däremot svarar 10 procent att de inte kan bedöma. Detta illustreras i Figur 23.

Figur 23 Hur ofta upplever du att den rådgivning du ger leder till att rådsökande genomför energibesparande åtgärder och/eller ökar sin användning av förnybar energi? (n=110)

Källa: Enkät – rådgivare 2023

Bland fritextsvaren betonar många rådgivare att det är svårt att bedöma i vilken utsträckning rådgivningen leder till vidtagna åtgärder men att det är deras uppfattning att det gör det. En av de rådgivare som bedriver uppföljning beskriver det så här:

Det beror ofta på vilka åtgärder som avses. I våra uppföljningar får vi ändå god respons hos de som önskar bli kontaktade igen och av dessa har många genomfört en eller flera av de insatser vi föreslagit. Sedan spelar omvärldsklimat

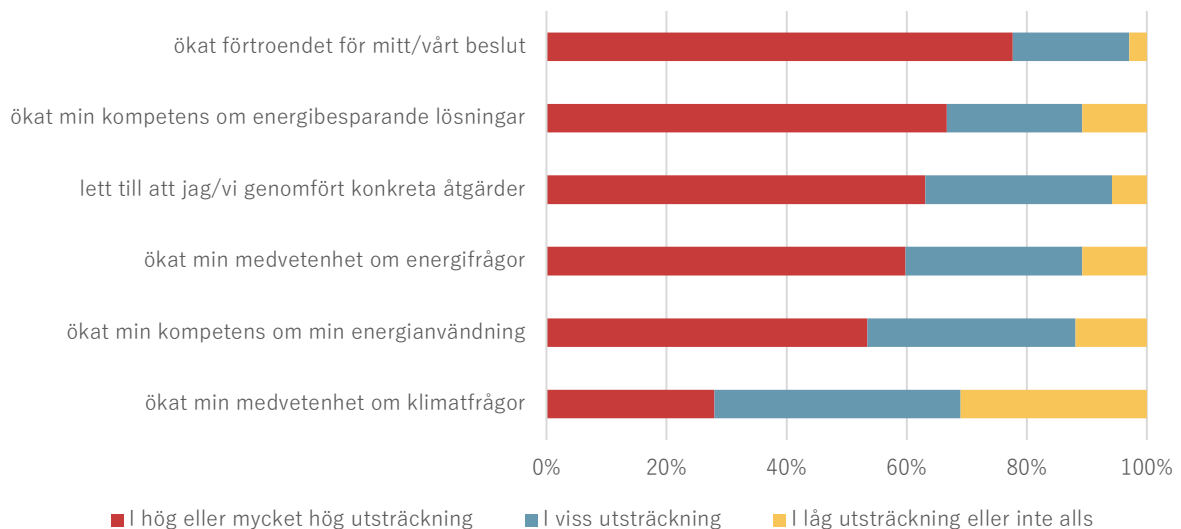
och ekonomiskt läge stor roll, inte minst om vi tittar tillbaka på de senaste tre åren.

Det framgår även bland fritextsvaren att det varierar i vilken grad rådgivarna följer upp sin rådgivning. Flera av de som angett att de inte kan bedöma har också skrivit att de inte har tillräckligt med uppföljning.

Av den inrapporterade rådgivningsstatistiken framkommer det även att den uppföljning som genomförs är centrerad kring ett fåtal RUL-områden. Av de 302 uppföljningar som har genomförts mellan januari och oktober 2023 stod två av RUL-områdena för ungefär 50 procent. Samtidigt är det ett antal områden som inte har genomfört några uppföljningar alls.

Bilden av att rådgivningen leder till vidtagna åtgärder bekräftas även i enkäten till rådsökande. Av den enkät som administrerades till rådsökande inom ramen för uppföljningen 2022 framgår det att 94 procent uppger att rådgivningen i någon utsträckning har lett till att de genomfört konkreta åtgärder. Av dessa uppger 63 procentenheter att det lett till åtgärder i hög eller mycket hög utsträckning. Detta visualiseras nedan i Figur 24.

Figur 24 Vänligen värdera följande påståenden. Rådgivningen har... (n=103)

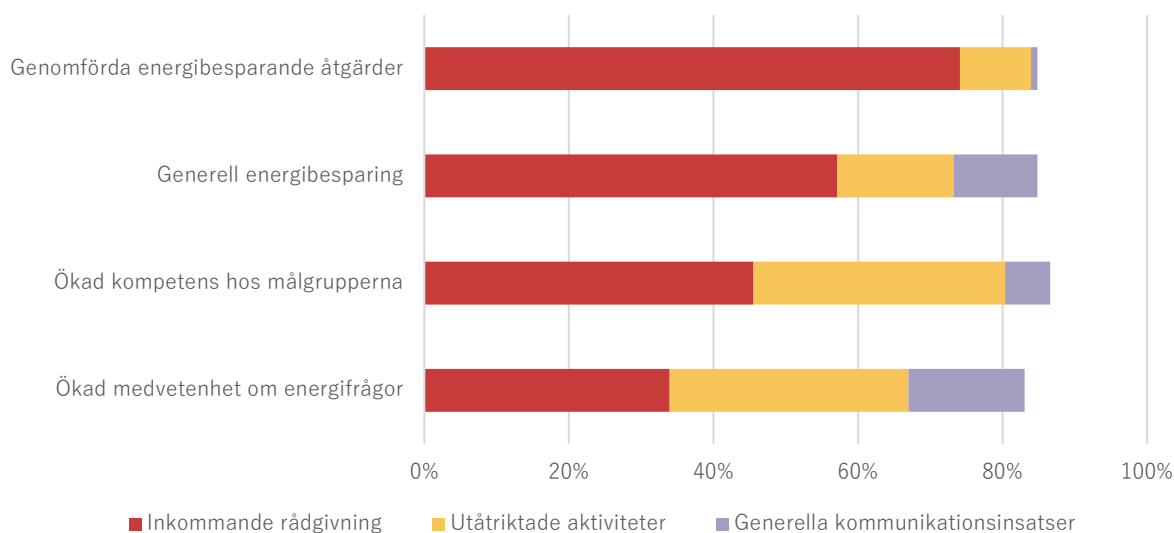

Källa: Enkät - rådsökande 2022

Även i årets enkät till rådsökande går det att finna flertalet exempel på konkreta åtgärder som har vidtagits. Exempel som anges är ökad isolering, byte av värmesystem, byte av energiglas och installering av luft-/vattenvärmepump. Av de rådsökande som besvarade årets enkät angav 73 procent att rådgivningen hade lett till att de genomfört konkreta åtgärder i mycket hög eller hög utsträckning, medan andelen som angav att det inte alls lett till åtgärder var sju procent.

Rådgivarnas bild av vilken typ av utfall som respektive aktivitet genererar presenteras Figur 25 nedan. Det går att se ett generellt mönster i figuren: att inkommande rådgivning i högre grad bidrar till faktiska åtgärder och/eller generell energibesparing, medan utåtriktade aktiviteter bidrar till kompetens och medvetenhet.

Figur 25 Vilken aktivitet som rådgivare anser har genererat störst utfall (n=112)

Källa: Enkät – rådgivare 2023

Värt att nämna är att dessa enkäter sänts ut relativt snart efter att rådgivningen skett och att det kan ta längre tid efter ett beslut innan åtgärder faktiskt genomförs. En annan viktig aspekt är att en ändamålsenlig rådgivning inte alltid mynnar ut i en åtgärd utan kan lika väl exempelvis handla om att undvika att genomföra en olämplig åtgärd av olika anledningar. I ett fritextsvar från rådsökarenkäten 2022 beskriver en respondent att de lagt ner ett tänkt inköp av nya elradiatorer.

5.2 Förändrade beteenden och ökad medvetenhet

För att skapa bestående förändring bör förändrat beteende i allra högsta grad ses som eftersträvansvärt. Ökad medvetenhet och kompetens är förmågor som skapar förutsättningar för beteendeförändringar i linje med de eftersträvalda målen. I detta avsnitt presenteras de utfall EKR:s arbete genererat gällande medvetenhet och kompetens.

5.2.1 Ökad medvetenhet och kompetens hos målgrupper

Som framgår i Figur 24 i föregående avsnitt angav tre av fem rådsökande 2022 att rådgivningen ökat deras medvetenhet om energifrågor i hög eller mycket hög grad, medan ytterligare 30 procent menade att den ökat i viss grad. I årets enkät var motsvarande siffror 56 respektive 25 procent. Bland fritextsvaren nämner enstaka respondenter att de redan haft hög medvetenhet kring frågorna

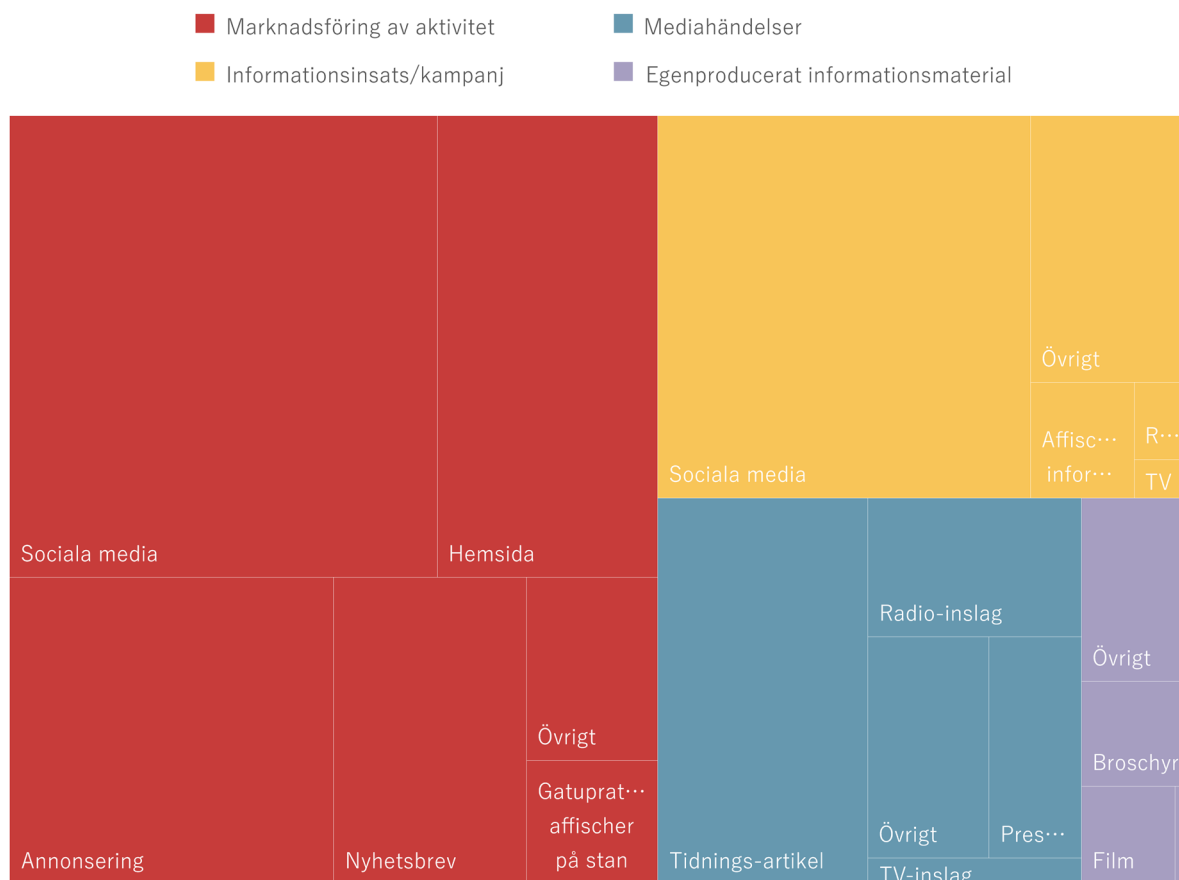
och därför svarat lägre på denna fråga. Det framkommer även i rådgivarenkäten att många som söker råd har ett intresse och/eller hög medvetenhet sedan tidigare och i stor utsträckning söker en kunnig person att bolla sina funderingar med. Det synliggörs även i Figur 24 som bland annat visar i vilken utsträckning rådgivningen ökat förtroendet för deras beslut. Knappt 78 procent anger att det skett i hög eller mycket hög utsträckning och ytterligare drygt 19 procent anger att det skett i viss utsträckning.

Utöver tidigare presenterade inkommande rådgivningar och utåtriktade aktiviteter genomför rådgivarna även kommunikationsinsatser. De syftar till att öka målgruppernas intresse och kännedom om rådgivningen. Några exempel på kommunikationsaktiviteter är utskick av informationsblad, inlägg eller annons via sociala medier samt artikel eller inslag i traditionell media. I fritextsvaren från rådgivarenkäten framkommer det exempelvis att marknadsföringen från EKR har lett till ökad kännedom om tjänsten.

Mellan januari och oktober 2023 rapporterades 889 kommunikationsaktiviteter, och analysen av inrapporterad rådgivningsstatistik visar att rådgivarna framför allt arbetar med sociala medier, hemsidor och annonsering. Sociala medier representerade exempelvis 54 procent av samtliga kommunikationsinsatser. Sociala medier används vidare både i marknadsförande syfte och som informationsinsats, men med en något större betoning på det förstnämnda.

Kommunikationsinsatserna kan delas in i fyra kategorier; marknadsföring av aktiviteter, mediehändelser, informationsinsatser/kampanjer och egenproducerat informationsmaterial. Av dessa förekommer marknadsföring av aktiviteter i störst andel av insatserna, 60 procent. Detta följs av informationsinsatser/kampanjer som förekommer i 37 procent av kommunikationsinsatserna.

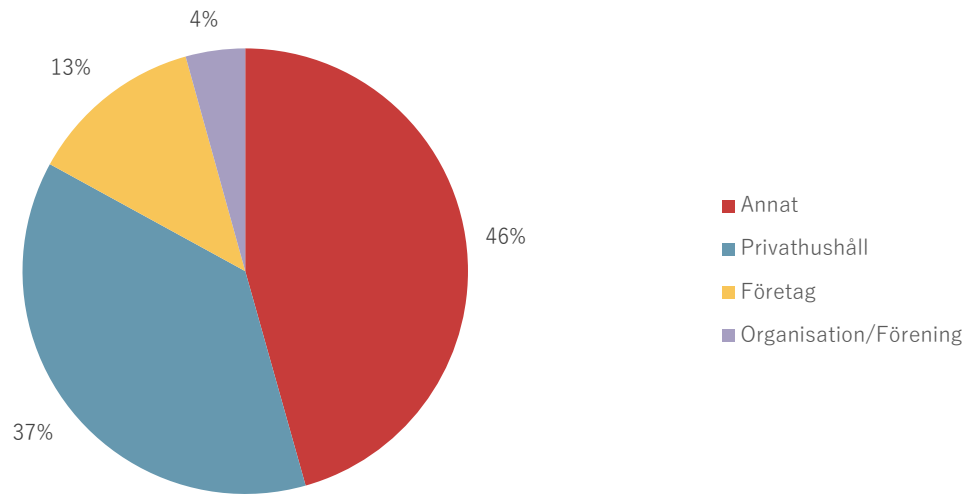
Figur 26 Förekomsten av olika typer av kommunikationsinsatser

Källa: Vår analys av inrapporterad rådgivningsstatistik

Målgrupperna för kommunikationsinsatserna är i viss mån samma för utåtriktade aktiviteter och inkommande rådgivningar. De som i Figur 27 nedan tillhör "Annat" representeras i hög grad av de svar där man angett flera målgrupper vilket gör att siffrorna bör tolkas försiktigt, men med denna grupp exkluderad så är privathushåll, likt för inkommande rådgivning och utåtriktade aktiviteter, den största målgruppen. Denna fördelning var även mycket lik den för föregående period, där privathushåll representerade 37 procent, företag åtta procent och organisationer/föreningar sex procent av insatserna. I rådgivarenkäten framkommer det vidare att den aktivitet där rådgivare anser att kommunikationsinsatser har genererat störst utfall är ökad medvetenhet om energifrågor, 16 procent. Detta kan jämföras med ökad kompetens hos målgrupperna där andelen som ansåg detta var sex procent.

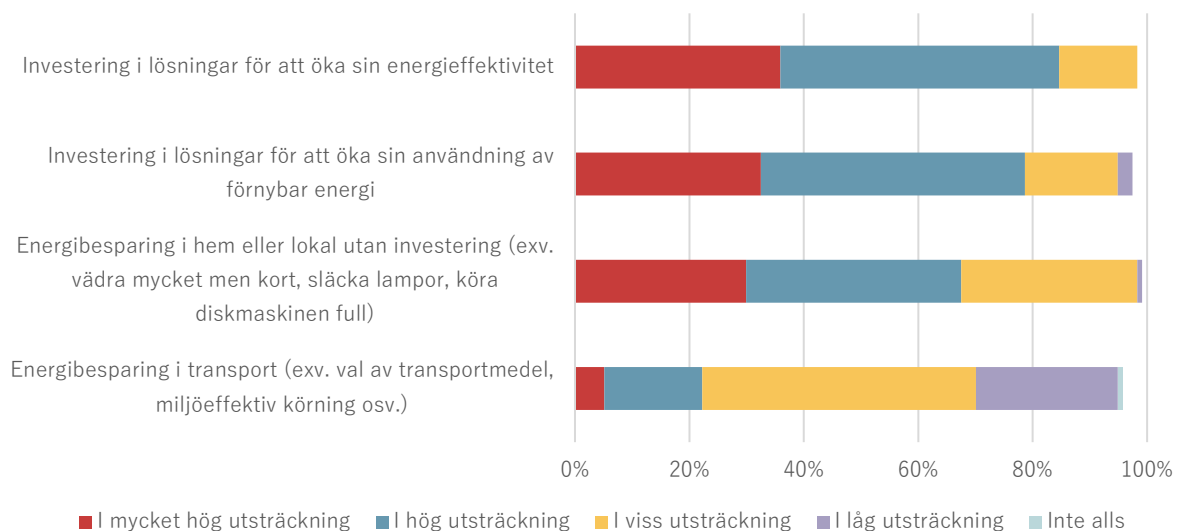
Figur 27 Målgrupper för kommunikationsinsatser

Källa: Vår analys av inrapporterad rådgivningsstatistik

I enkäten till rådgivarna framkommer det att de bedömer att rådgivningen har bidragit till ökad kompetens för rådsökande främst inom investering i lösningar för att öka sin energieffektivitet följt av investering i lösningar för att öka sin användning av förnybar energi (85 respektive 79 procent i hög eller mycket hög utsträckning, se Figur 28).

Figur 28 I vilken utsträckning bedömer du att din rådgivning som EKR bidragit till att rådsökande höjt sin kompetens inom följande områden? (n=117)

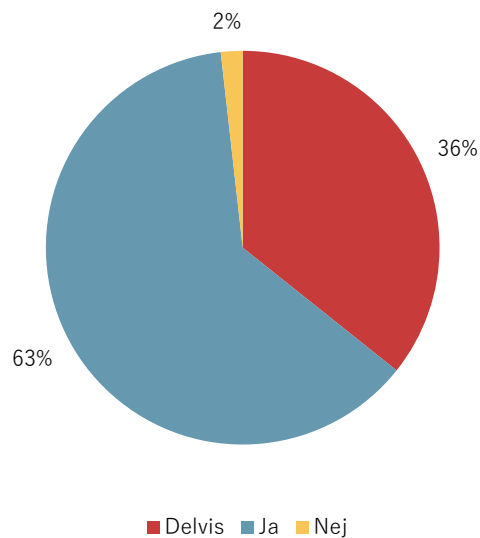
Källa: Enkät – rådgivare 2023

Det framkommer dock i fritextsvaren att det är svårt att bedöma kompetenshöjningar, bland annat om rådsökande kan överföra kunskapen från en konkret frågeställning till en annan och då rådsökande ofta redan har hög kompetens.

I rådsökarenkäten från 2022 framgår det också att rådgivningen har bidragit till ökad kompetens för de rådsökande. I Figur 24 framgår det att två tredjedelar av rådgivarna upplever att rådgivningen har ökat deras kompetens om energibesparande lösningar i hög eller mycket hög utsträckning, och ytterligare 23 procent i viss utsträckning. Motsvarande siffror gällande kompetens om egen energianvändning var 53 respektive 35 procent.

Figur 29 nedan indikerar att även inställningen till energieffektiviseringar och förnybar energi förändrats hos målgrupperna som en konsekvens av kommunens arbete med energi- och klimatrådgivningen. Av de tillfrågade rådgivarna var det endast två procent av rådgivarna ansåg att så inte är fallet.

Figur 29 Tycker du att kommunens arbete med energi- och klimatrådgivning har lett till förändringar i inställningen till energieffektiviseringar och förnybar energi hos målgrupperna? (n=112)

Källa: Enkät – rådgivare 2023

5.2.2 Förändring av beteende

Inom ramen för utvärderingen och det tidsspann den genomförs inom går det inte att säkerställa huruvida målgrupperna faktiskt förändrat sina beteende på grund av rådgivningen. Denna svårighet illustreras även i fritextsvaren från rådgivarenkäten.

Vi får ofta inte någon information om vad som faktiskt händer efter rådgivningen.

Vi får sällan återkoppling efter att de gjort åtgärder så det är svårt att bedöma. När vi får återkoppling är det antingen för att de är väldigt nöjda och vill göra mer, eller för att något har gått fel eller de fastnat på vägen.

Huruvida faktiska förändringar hos målgrupperna ägt rum är således ofta svårt för rådgivarna att bedöma. Dock kan det antas att en ökad kompetens och medvetenhet leder till beteendeförändringar, särskilt om det kopplar till direkt nytta för individen. Såsom förbättrad inomhusmiljö, kostnadsbesparingar eller dylikt.

Det finns även tidigare studier som visar på att rådgivning leder till beteendeförändringar. Ett exempel på detta är projektet Miljöavdrag som genomfördes av Karlstads kommun under åren 2007–2008. I projektet fick 100 personer under ett år anta utmaningar om ett miljövänligare leverne, och i projektet ingick coaching och rådgivning. Vid en långtidsuppföljning flera år efter studien fann man att hushållen bibehållit eller till och med förstärkt sin "miljövänliga" profil. Framgångsfaktorerna i Miljövardag var, visar utvärderingarna, att deltagarna fick stöd både i grupp och individuellt, och att det fanns en kvalificerad rådgivare på nära håll.³⁸

5.2.3 Mediegenomslag

Kommunikation är och har länge varit ett viktigt område för energi- och klimatrådgivningen. I tidigare utvärderingar har det konstaterats att informationen från EKR, när den når fram, i hög grad påverkar den radsökandes beslut. Ett systematiskt kommunikationsarbete är därför en viktig del för rådgivning med hög kvalitet och genomslag.

Av Energimyndighetens riktlinjer för kommunikation för EKR som publicerades i december 2020 framgår det att EKR ska bidra till visionen om ökad energieffektivisering och mer förnybar energi genom rätt kommunikation. Rätt kommunikation innebär att den utgörs av **insatser som uppmärksammas**, är **målgruppsanpassad**, kan förmedla **lärande exempel** och att den i högre grad sker **digitalt**.³⁹

Genomslag kan betyda olika saker och det finns olika sätt att följa upp resultatet av rådgivningen. I ett försök att följa upp hur insatser uppmärksammas har vi analyserat hur EKR har mottagits och rapporterats i redaktionella media⁴⁰. Andra sätt att följa upp genomslag är till exempel att mäta

³⁸ Översyn av den kommunala energi- och klimatrådgivningen – Uppdrag 3 i Energimyndighetens regleringsbrev för budgetåret 2015, ER 2015:14

³⁹ <https://www.energimyndigheten.se/49abef/globalassets/utlysningar/energi-och-klimatradgivning/insatsledare-och-operativ-kommunikator/riktlinjer-for-kommunikation-2021.pdf>

⁴⁰ Redaktionella media är exempelvis artiklar i dagstidningar/magasin eller nyhetssändningar som innehåller saklig, informativ, har nyhetsvärde och/eller är av allmänintresse.

antalet besök och nedladdningar på de lokala hemsidorna, deltagande i utåtriktade aktiviteter, förmedling av lärande exempel eller andra informella dialoger. Sådana mätningar är dock svårare att göra i efterhand eftersom data ofta har dokumenterats på olika sätt och därför varken är systematiskt dokumenterad eller jämförbar.

Mediegenomslagsanalysen har gjorts av Retriever som jobbar med medieanalys i Norden och som på uppdrag av Faugert & Co har tagit fram en medierapport som visar genomslaget för EKR i svenska redaktionella medier under tidsperioden den 1 januari 2021 till den 31 oktober 2023. Rapporten ger en översiktlig bild av publiciteten kring Energi- och klimatrådgivning i olika kombinationer och omskrivningar under tidsperioden.⁴¹ Fortsättningsvis kommer samtliga dessa kombinationer och varianter omnämnas enbart EKR. Tabell 3 redogör för vilka variabler som tagits hänsyn till i analysen.

Tabell 3 Variabellista mediegenomslagsanalys

Variabel	Beskrivning av variabel
Antal artiklar	Antal artiklar avser hur många publiceringar som gjorts i vilka analysobjektet omnämns. En TT-artikel som publiceras i 10 källor ger till exempel 10 publiceringar.
Lästillfällen	Denna parameter uppskattar hur många läsare, tittare eller lyssnare en källa har. Siffrorna kommer från Orvesto Konsument, KIA Index samt MMS. Lästillfällen redovisas i miljontal.
Ton	Tonen för analysobjektet bedöms på en tregradig skala: Positiv, neutral eller negativ. Det är en semantisk analys som tar hänsyn till om analysobjektet omnämns i en kontext som anses vara positiv eller negativ. Det tar inte hänsyn till intention eller effekter av publiciteten.
Synlighet	Synlighet är en variabel som kategoriserar publiciteten utifrån hur framträdande analysobjektet är i varje enskild artikel. Synlighet kategoriseras in i tre variabler: hög, medel och låg. Detta avgörs av en rad kriterier, bl.a. var i artikeln analysobjektet omnämns och hur många gånger.

⁴¹ Begrepp som sökts på i analysen är Energi- och klimatrådgivning, Energi- och klimatrådgivare, Energi och klimatrådgivare, Energi och klimatrådgivning, energi- och klimatrådgivande, Energi- & klimatrådgivning, Energi- & klimatrådgivare, Energi & klimatrådgivare, Energi & klimatrådgivning, EKR samt energirådgivning och/eller klimatrådgivning i kombination med Energimyndigheten.

Största källor	Med de största källorna avser Retriever de källor som har publicerat flest antal artiklar och inslag om analysobjektet.
Medietyper	Retriever delar in publiciteten i tre medietyper: Web, print och broadcast. Web omfattar alla nyhetsartiklar som publiceras på webben. Print omfattar all tryckt press och broadcast inkluderar inslag i radio och tv.
Källkategorier	Källkategorierna är ett lite mer finmaskigt sätt att dela in medierna efter typ för att skapa en större förståelse för var mediegenomslaget har förekommit.

5.2.3.1 EKR i olika redaktionella medier

Under tidsperioden har 3 655 artiklar som på olika sätt omnämner EKR identifierats, se Tabell 4. Det stora antalet artiklar publicerades under 2022. För 2023 ingår inte de två sista månaderna på året varför dessa siffror kan antas vara högre än 2021.

Tabell 4 Nyckeltal över tid - mediegenomslag

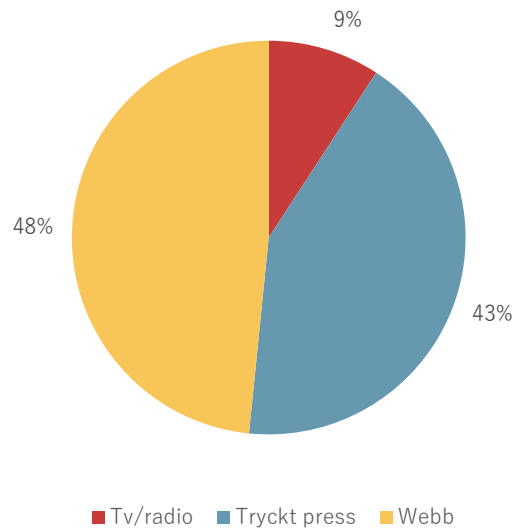
År	Antal artiklar	Lästillsfällen ⁴²
2021	698	31 483 046
2022	2282	172 733 665
2023	675	44 603 002

Källa: Retriever Group på uppdrag av Faugert & Co

Figur 30 visar att EKR oftast omnämns i artiklar på webben (48 procent), följt av tryckt press (42 procent). Knappt 10 procent av omnämningarna görs i TV eller radio. Majoriteten omnämningar av EKR sker i region- och lokalmedia medan det är mindre vanligt att EKR omnämns i riksmmedia eller tidskrifter. Det förefaller naturligt eftersom regionala och lokala förhållanden skiljer sig åt och därmed behoven och efterfrågan på rådgivning.

⁴² Detta avser antalet möjliga lästillsfällen. Det handlar alltså hur många läsare det redaktionella mediet har. .

Figur 30 Fördelning av publicitet i redaktionella media

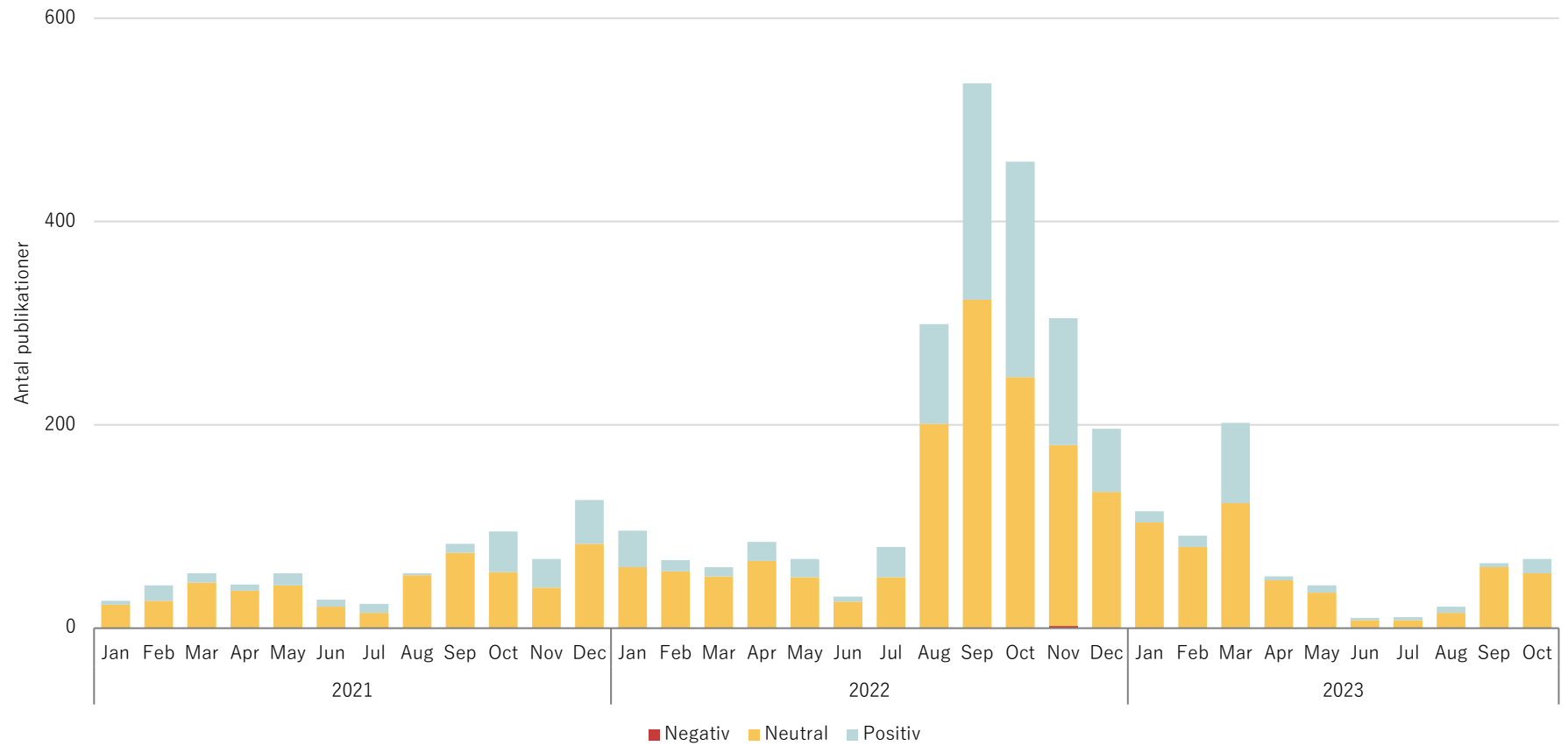
Källa: Retriever Group på uppdrag av Faugert & Co utvärdering

En mer detaljerad analys omnämningar av EKR i respektive media redogör även för tonaliteten i artiklarna. Majoriteten av publikationerna är koncentrerade till hösten 2022. Över lag följer publikationerna årstiderna och dess relaterade el-/energikonsumtion. Antalet publikationer minskar över sommaren och ökar igen under hösten.

Under tidsperioden har endast någon enstaka publikation haft en negativ tonalitet. Publikationerna är endera neutrala eller positiva. En neutral tonalitet behöver dock inte innebära att det inte finns någon uppfattning. Det kan indikera artiklar av mer informativ karaktär. En genomgång av artikellistan stärker en sådan uppfattning. Det finns många artiklar som beskriver fakta så som till exempel *Skillnaden mellan en LED-lampa och en glödlampa*, *Hur mycket ström drar en timer* och *Här är hemmets största eltjuvar*.

Andelen positiva artiklar ökade under andra halvan av 2022, sannolikt som resultat av att det då kom en stor mängd artiklar med råd och tips inom till exempel energibesparing. Exempel på rubriker som omnämner EKR är *Energirådgivaren - så håller du kostnaderna nere*, *Energirådgivaren: Det roligaste är att göra skillnad*, *Extremt tryck på energirådgivare* och *Chatta med Energirådgivaren*.

Figur 31 Publicitet och ton per månad

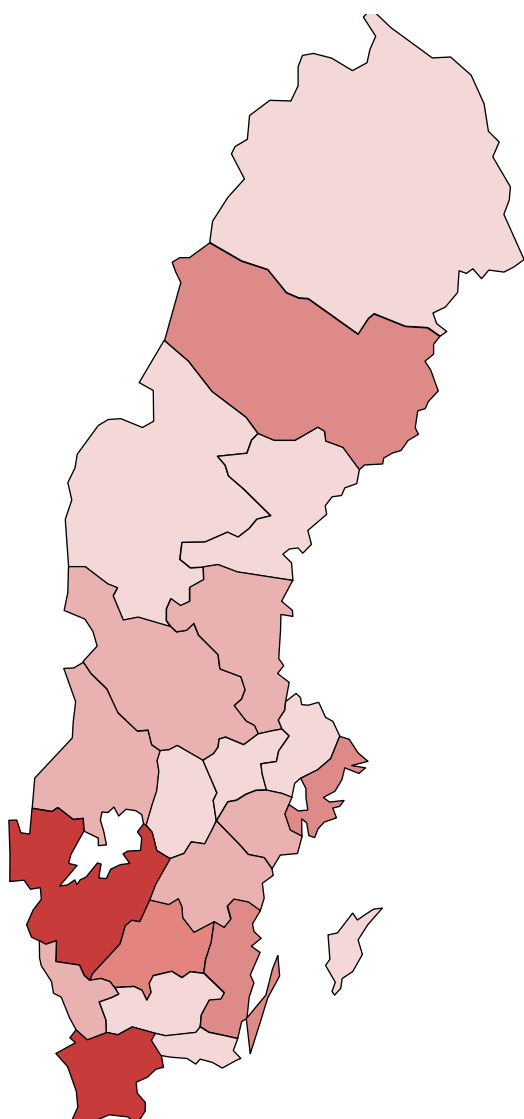

Källa: Retriever Group på uppdrag av Faugert & co

5.2.3.2 Publicitet per län

I Figur 32 presenteras publiciteten fördelat över svenska län. Ju starkare färg, desto mer publicitet. Rikspress är exkluderat för att ge en rättvis bild av fördelningen mellan de olika länen. Som framgår av figuren har Skåne och Västra Götalands län haft störst mediagenomslag under tidsperioden. Tillsammans står de för 30 procent av all publicitet i lokal och regional redaktionella media. Lägger man till Kalmar, Jönköping, Stockholm och Västerbotten län utgör dessa nästan 60 av procent av publiciteten kring EKR.

Figur 32 Artiklar per län

Län	Artiklar
Skåne län	498
Västra Götalands län	469
Kalmar län	254
Jönköpings län	231
Stockholms län	187
Västerbottens län	179
Östergötlands län	151
Södermanlands län	136
Gävleborgs län	135
Värmlands län	115
Hallands län	115
Dalarnas län	112
Uppsala län	90
Kronobergs län	77
Västernorrlands län	77
Örebro län	74
Västmanlands län	66
Blekinge län	61
Jämtlands län	54
Norrbottnens län	47
Gotlands län	42

Källa: Retriever Group på uppdrag av Faugert & co

Antalet besökare och besök på de största EKR-hemsidorna stämmer relativt väl överens med vad som redogörs för i Figur 30. Besöksstatistiken för Energi- och klimatrådgivarna i Syd, ett nätverk till

vilket Skåne, Blekinge, Kalmar och Kronoberg läns kommunala energi- och klimatrådgivare är anslutna, visar en ökning av antalet besökare och besök från augusti 2021 till december 2021 för att sedan gå ner lite innan antalet besökare ökade igen strax efter sommaren. Besöksstatistiken för tidsperioden nådde sin topp i september 2022.

Även besöksstatistik för den gemensamma sidan för EKR i Jämtlands län följer liknande mönster som Figur 31. Här finns dock vissa datum som tydligt sticker ut med betydligt fler besökare. Dessa datum förekommer i juni 2021, maj 2022 och februari 2023. Det kan konstateras att det har förekommit publiceringar i regionen vid de här tillfällena även om det inte framgår av artikellistan vilka specifika artiklar det handlar om.

Samma tendens ses för EKR Uppsala läns lokala hemsida. I stort följer antalet besökare och besök utvecklingen nationellt men det finns dagar då antalet besök skjuter i höjden. I mitten av mars 2023 finns det en dag då antalet besök fördubblades, från drygt 2000 till drygt 4000. I början av augusti samma år finns det ett tillfälle där antalet besökare mer än tredubblas, följt av några dagar med betydligt fler besök. Liksom i fallet med Jämtlands län har vi inte kunnat identifierat specifika publiceringar men det förefaller rimligt att tro att ökningen i antalet besök inte skulle ägt rum utan att det föregåtts av någon aktivitet.

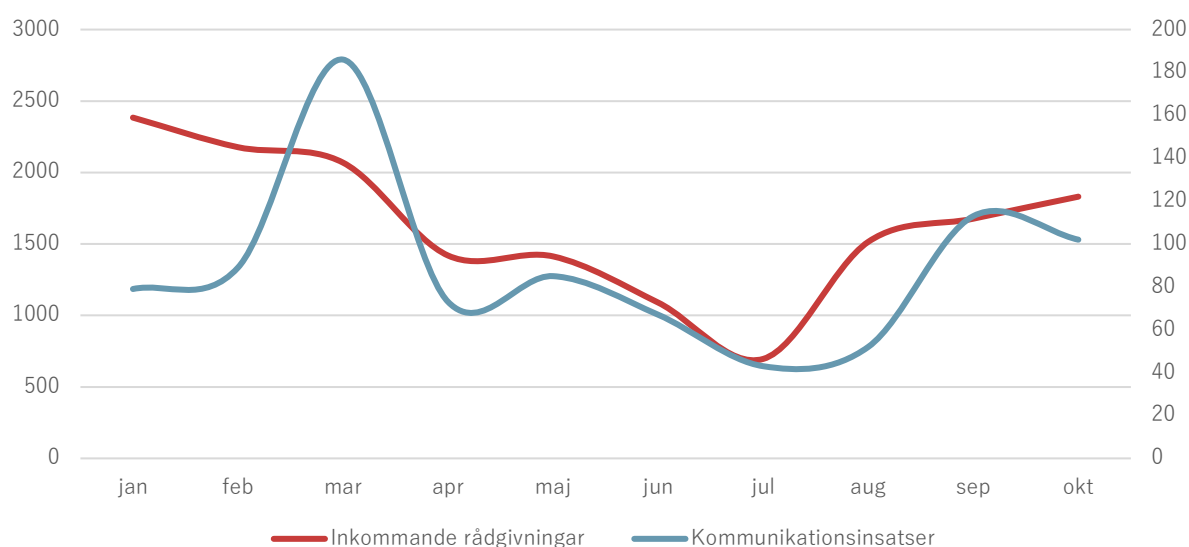
Även om vi inte har tillgång till besöksstatistiken fördelat per månad för hemsidan för Energi- och klimatrådgivningen i Stockholmsregionen, visar den övergripande statistiken att antalet besök har ökat i antal, liksom publiciteten i redaktionella media i regionen.

Besöksstatistiken över Energimyndighetens hemsida för Energi och klimatrådgivningen följer även den i stort samma mönster som publiceringarna med samma ökning och minskningar med en uppgång i antalet besökare och besök i slutet av 2021 och början av 2022, efterföljt av en minskning fram till och över sommaren för att sedan kraftigt öka under hösten 2022.

Sammanfattningsvis finns alltså tydliga indikationer på att publicitet om EKR i media driver besökare till regionernas respektive hemsidor (i de fall de finns) och även till Energimyndighetens sida som är den främsta sökträffen för den som googlar på EKR.

I förlängningen skulle man kunna anta att ökad publicitet genererar fler rådgivningar. Den tesen styrks av att det finns en hyfsad överensstämmelse mellan kommunikationsinsatser och inkommande rådgivningar, se Figur 33. Det ska dock noteras att kommunikationsinsatser är bredare än publiceringar i redaktionella media.

Figur 33 kommunikationsinsatser och inkommande rådgivningar

5.2.3.3 Redaktionella media skriver gärna om EKR som funktion

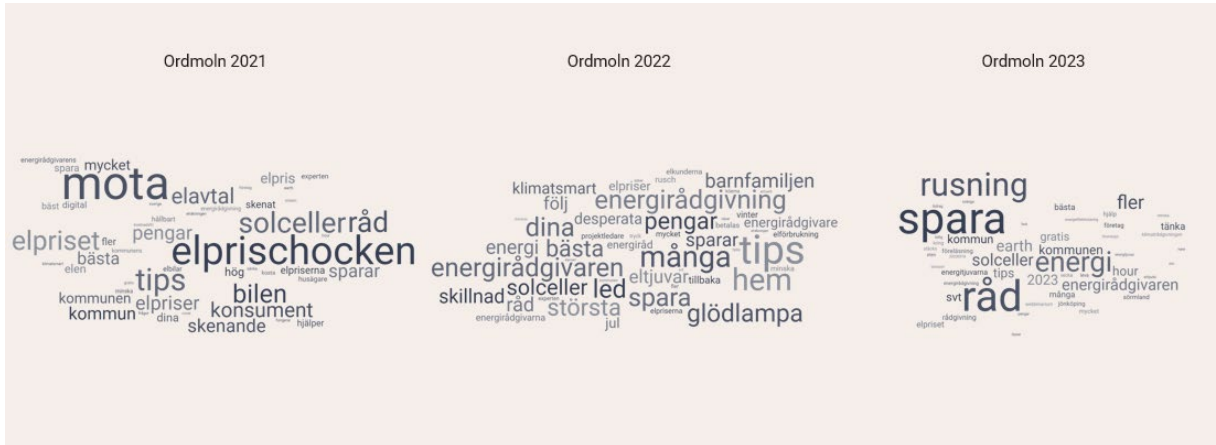
Mediegenomslagsanalysen indikerar att EKR som funktion ofta lyfts i redaktionella media. Det blir även tydligt om man tittar på de 100 mest förekommande orden i artiklarnas rubriker.

År 2021 förekom EKR flest gånger i artiklar om att förekomma elprischocken och solcellsråd. Fokus under året tycks ha varit de ökande elpriserna. Energirådgivning och/eller energirådgivaren förekom som begrepp i rubrikerna i få fall.

År 2022 finns det inga enskilda begrepp som sticker ut. Det skulle kunna bero på dels att det var fler publiceringar om EKR det året och att det har lett till en större bredd i rubrikerna. Energirådgivning och energirådgivarna som begrepp omnämndes dock oftare i rubrikerna än föregående år vilket kan tyda på en ökad kännedom om EKR.

År 2023 domineras rubrikerna i stället av olika former av sparande. Det ligger i linje med en hög inflation och höga räntor med försämrad ekonomi till följd där såväl hushåll, bostadsrättsföreningar och SMF behöver skära kostnader. Energirådgivaren som begrepp finns fortsatt med i rubrikerna.

Figur 34 Ordmoln baserat på de hundra mest förekommande orden i rubrikerna i mediagenomslagsanalysen

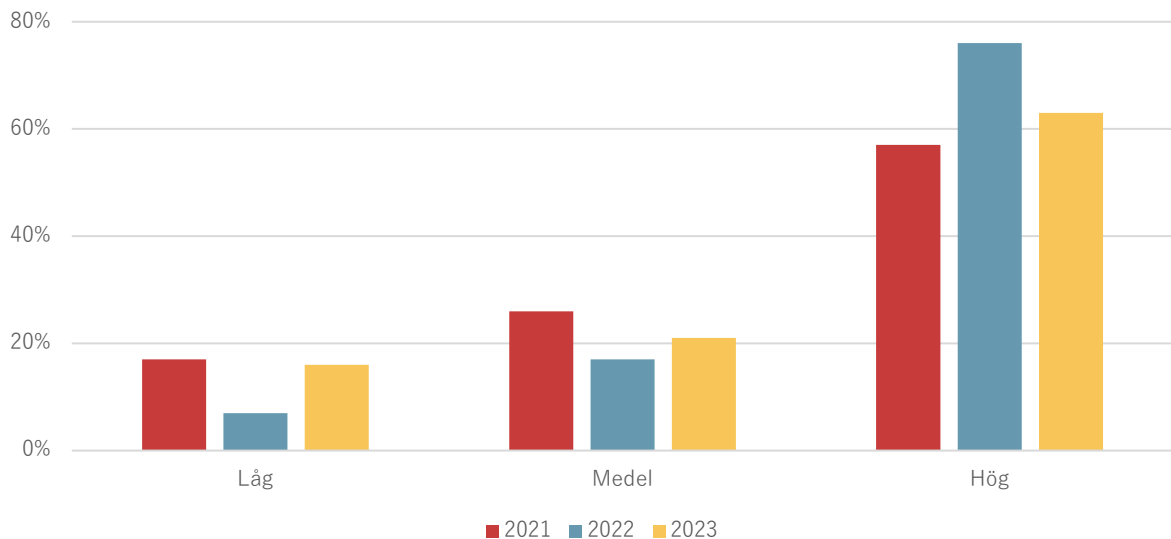
Källa: Retriever Group på uppdrag av Faugert & co

En analys av rubrikerna över hela programperioden visar att ca 20 procent refererar till tips och råd, vi kan dock inte utesluta att de återstående cirka 80 procenten inte innehåller tips.

5.2.3.4 Synligheten i artiklarna om EKR är relativt hög

Figur 35 presenterar artiklarnas synlighet, alltså hur framträdande EKR är i varje enskild artikel. Graden av synlighet delas in i tre kategorier: hög, medel och låg. Som framgår av figuren har EKR en hög synlighet i majoriteten av publikationerna, närmare bestämt i 65 procent av publikationerna. År 2022 var synligheten något högre än de andra åren och 2021 något lägre. Det är värt att notera att 2023 års data inte omfattar hela året och sannolikt kan vara något högre än vad staplarna visar.

Figur 35 Synlighet

Källa: Retriever Group på uppdrag av Faugert & Co

5.2.3.5 Största källor

Tabell 5 redogör för de källor som har publicerat flest antal artiklar och inslag om EKR. Resultatet stämmer väl överens med Figur 32 som visar i vilka län mest publicitet har skett. Skånska medier är överrepresenterade i listan men även medier från Västra Götaland, Jönköping, Halland och Västerbotten. Stockholmsmedia finns bara med en gång bland de vanligaste vilket kan indikera att publiciteten i länet sker mer utspritt.

Tabell 5 Största källor

2021		2022		2023	
Folkbladet.nu Premium	23	Barometern	25	Helsingborgs Dagblad	12
Skånska Dagbladet	18	Kristianstadsbladet	23	Sydsvenskan Premium	11
Folkbladet Västerbotten	18	Göteborgs-Posten Plus	22	Barometern Plus	11
Barometern Plus	16	Barometern Plus	22	Kristianstadsbladet	11
Barometern	12	Helsingborgs Dagblad Premium	21	Magasinet Paragraf	9
Oskarshamns-Tidningen	7	Folkbladet Västerbotten	20	Dala-Demokraten Premium	8
Kristianstadsbladet	7	Smålandsposten	19	Sydöstran	8
Smålänningen Plus	7	Skånska Dagbladet Premium	19	Mitt i Huddinge	8
SR P4 Malmöhus	6	Folkbladet.nu Premium	19	Norra Halland	8

Källa: Retriever Group på uppdrag av Faugert & Co

5.2.3.6 Medias betydelse för att öka kännedomen om EKR

Det är värt att diskutera medias betydelse för att öka kännedomen om EKR. Som nämndes inledningsvis i avsnittet ska EKR bidra till visionen om ökad energieffektivisering och mer förnybar energi genom rätt kommunikation. Rätt kommunikation handlar om insatser som uppmärksammas, är målgruppsanpassad, kan förmedla lärande exempel och att den i högre grad sker digitalt.

Av analysen kan vi konstatera att EKR, särskilt i vissa län, har uppmärksammats i media och att det tycks öka trafiken till de regionala och lokala hemsidorna (i de fall de finns). Rubrikerna indikerar att den huvudsakliga målgruppen i det som publiceras är privatpersoner. Ungefär 7 procent av publiceringarna görs i branschmedia för vilka man får anta att företag är målgruppen. Rubrikerna i kombination med nedslag i ett femtontal artiklar indikerar att innehållet i publiceringarna många gånger innehåller lärande exempel. EKR tycks alltså i stort följa de riktlinjer för kommunikation för kommunal energi- och klimatrådgivning som finns för insatsen.

För att få en ännu bättre förståelse för vilken betydelse som media har för att öka kännedomen om EKR bör framtida uppföljning kompletteras av en mer systematisk kännedomsundersökning där privatpersoner får svara på hur väl de känner till tjänsten och i de fall de gör hur de har hört talas om den.

5.3 Andra resultat och effekter

Utöver ökad medvetenhet och kompetens, specifika åtgärder kopplat till rådgivning och sammanförande av aktörer så finns det även andra observerade resultat och effekter. Dessa är ofta kopplade till enskilda rådgivningsinsatser, kommuner eller regioner. Bland de exempel som ges i rådgivarenkätens fritextsvar återfinns:

- Ökat antal el-lådcyklar till följd av ett låncykel-projekt
- Generell goodwill till kommunen
- Att kommunen tagit över projekt som startats genom EKR, såsom Earth Hour-firande och prova-på cyklingsaktiviteter.

Vidare är det många som nämner ringar på vattnet och snöbollseffekter av rådgivningen, i somliga fall ska detta även ha nått ut internationellt.

6 Slutsatser och reflektioner/diskussion

I föreliggande kapitel presenteras våra avslutande reflektioner, slutsatser och rekommendationer. Dessa baseras på underlag från enkäter, rådgivningsstatistik, intervjuer, mediegenomslagsanalys, dokumentstudier samt tidigare genomförda utvärderingar, uppföljningar och studier som presenterats i föregående kapitel. Detta underlag har därefter analyserats i ljuset av tidigare erfarenheter och ett analytiskt ramverk som tar sin utgångspunkt i effektlogiken för energi- och klimatrådgivningen.

6.1 Slutsatser

Eftersom 2022 års fördjupade uppföljning⁴³ täckte en stor del av programperioden har flera av slutsatserna från den rapporten även inkluderats här.

6.1.1 EKR är mer mångfacetterat än "endast" ett verktyg för energieffektivisering genom direkt rådgivning

Som verktyg är EKR mångfacetterat, både när det gäller aktiviteter och utfall. Kärnan i EKR är rådgivning för energieffektiviserande, energisparande och klimatsmarta åtgärder. Utöver detta genomförs utåtriktade aktiviteter, kommunikationsaktiviteter samt nätverks- och samverkansinsatser.

EKR fyller även en funktion som informationskanal utåt för Energimyndigheten där fokus kan koncentreras på satsningar och intresseområden som myndigheten identifierar som extra relevanta. Detta möjliggör ett utökat deltagande i, och nyttjande av, Energimyndighetens satsningar och finansieringsinstrument. Utöver detta möjliggör funktionen även inhämtning av information på kommunal och regional nivå som kan nyttjas i myndighetens strategiska arbete.

De olika aktiviteterna och synergier genererar flera olika typer av resultat såsom konkreta energibesparande åtgärder, trygghet inför beslut, beteendeförändringar, ökad kompetens och medvetenhet samt påskyndade implementeringsprocesser.

⁴³ Faugert & Co (2022, *Fördjupad uppföljning kommunal energi- och klimatrådgivning (EKR) år 2022*, https://www.energimyndigheten.se/4941d8/globalassets/energieffektivisering_/jag-vill-energieffektivisera-mitt-foretag/dokument/fordjupad-uppfoljning-ekr-2022.pdf)

6.1.2 EKR är uppskattat bland rådsökande och bidrar till konkreta åtgärder samt ökad medvetenhet och kompetens

Vi kan konstatera att en av rådgivarnas absolut högsta prioriteringar är att bistå med relevant kunskap och råd som leder till att de rådsökande lämnar rådgivningen med mer kunskap, större trygghet inför sina beslut och med sina frågor och funderingar besvarade. Detta förefaller även i stor utsträckning vara den gängse uppfattningen hos de rådsökande vilka både uppger att rådgivningen bidragit till ökad medvetenhet och kompetens, kunnat besvara de frågor de haft och att de skulle rekommendera tjänsten. Vi kan även se att rådgivningen bidrar till att de rådsökande genomför konkreta åtgärder och att den bidrar till energibesparing för målgrupperna.

Följaktligen kan vi se ett samband mellan rådgivningen och konkreta åtgärder hos målgruppen samt att rådgivningen bidragit till ökad kompetens i målgrupperna. Vidare kan vi konstatera att den kompetens som rådgivarna besitter är den efterfrågade men att det finns ett fortsatt behov av att hålla den aktuell.

6.1.3 Det finns stora skillnader i förutsättningar och behov både mellan kommuner och mellan regioner

Både i årets underlag och tidigare uppföljningar och studier kan vi utläsa att det finns många betydande skillnader mellan de olika regionerna och kommunerna. Variationen i förutsättningar omfattar aspekter såsom demografi, geografi, klimat och individuella rådgivares grad av etablering. Detta medför att även om mycket av verksamheten är generaliserbar så bör den lokala kontexten beaktas och kunskapen om densamma bevaras. I detta ligger ett stort ansvar på respektive RUL som utgör kopplingen mellan Energimyndigheten och rådgivarna. Detta ansvar har axlats väl och har under programperioden vidareutvecklats genom att utse en samordnare för RUL.

6.1.4 EKR:s roll som medborgerlig tjänst förtydligades ytterligare under 2022 års energikris

Antalet inrapporterade inkommande rådgivningar ökade avsevärt under 2022 och även närvaron i massmedia. Under 2023 minskade antalet inrapporterade inkommande rådgivningar igen, men låg fortfarande på en märkbart högre nivå än 2021. Rollen som medborgerlig tjänst märks även på det ökade samarbetet med andra kommunala enheter såsom näringslivsenheten samt budget- och skuldhandläggare.

Rådgivningen förefaller tillgodose en efterfrågan på oberoende rådgivning inom energi- och klimatområdet i en tid där mycket av den tillgängliga informationen tillhandahålls av aktörer med egenintresse inom området, såsom försäljare eller tillverkare av specifika produkter och/eller tjänster.

6.1.5 Digitaliseringen har effektiviserat och breddat EKR

Genom den digitalisering av både rådgivning och interna processer som skett under programperioden har arbetet både effektiviserats och breddats. Interna regionala utbildningar tillgängliggörs nu i större utsträckning till samtliga rådgivare nationellt, ytterligare möjligheter till erfarenhetsutbyte erhålls och fördjupade rådgivningar kan ges på distans. Följaktligen kan vi konstatera att EKR har utvecklat sina metoder och arbetssätt under programperioden.

Denna breddade och fördjupade verktygslåda bör bevaras och utvecklas. Detta skulle möjliggöra ett mer effektivt arbete både internt och externt för rådgivarna och de tillhörande stödfunktionerna.

6.1.6 Insatsprojekten har bidragit till tydligare gemensam nationell riktning och kraftsamling

Insatsprojekten är utformade för att dels vara ett stöd till rådgivarna, dels utgöra ett instrument för Energimyndigheten att generera kraftsamling inom områden som anses extra relevanta. EKR har förmågan att agera kommunikationskanal med stark regional och kommunal räckvidd.

Det är tydligt utifrån utvärderingen att insatsprojekten uppfyllt sitt syfte och framförallt bidragit till kraftsamling och kunskapshöjning gällande respektive ämnesområde.

6.1.7 Rådgivningen har uppnått sina mål för programperioden

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att EKR uppnått de övergripande målen för programmet och att deras arbete är fortsatt av hög relevans.

6.2 Reflektioner

6.2.1 Gemensamma plattformar är av vikt

Det är tydligt att gemensamma plattformar för utbyte av kunskap, erfarenheter och tips gynnar rådgivningens kostnads- och resurseffektivitet. De bidrar även till att ge rådgivarna ett sammanhang där de kan interagera med andra i samma situation. Värdet av detta sammanhang ska inte underskattas, särskilt givet den ofta isolerade arbetssituation rådgivarna befinner sig i.

6.2.2 Det finns en stor och till viss del outnyttjad potential i rådgivning till företag

I denna utvärdering och framför allt i tidigare studier framgår det att en "lyckad" rådgivning till företag ofta kan generera ett större utfall i exempelvis energibesparing eller minskade utsläpp.⁴⁴ Det finns dock flera utmaningar som konstaterats, både gällande företagets bristande initiativ till

⁴⁴ Se exempelvis Energimyndigheten (2013), *Effekter av energi- och klimatrådgivningen 2012 till privatpersoner, företag och organisationer*, ER 2013:08

rådgivning och rådgivarnas upplevda trösklar för att nå företagen. Här har insatsprojekten utgjort ett stöd, men det bedöms finnas ytterligare potential.

Att utöka stödet till rådgivare att nå och påverka företag har en potential att öka framför allt effekten på energieffektivitet och -besparing samt utsläpp. Detta kan göras på flera olika sätt:

- Genom riktad utbildning och kunskapsstödjande insatser
- Nyttjande av företagsnätverk genom energikontor eller andra kanaler
- Nyttjande av de nätverk som finns i Energimyndighetens andra avdelningar och satsningar. Exempelvis beställargrupper såsom BeBo, ReLivs och BeSmå.

6.2.3 Kommunerna utgör lämpliga kunskap- och projektbärare

De kommuner som rådgivarna är anställda vid sitter ofta på en organisation och struktur med förmåga att framför allt tillvarata kunskapen som upparbetas och även att ta vidare arbetssätt, projekt eller initiativ från rådgivningen. Att i större utsträckning nyttja dessa synergier har möjlighet att generera en uppväxling av rådgivningens effekter och framförallt deras bärkraftighet.

6.2.4 Förvalta upparbetad kompetens och EKR:s trovärdighet

Rådgivarna har i stor utsträckning den kompetens som efterfrågas och rådsökande förefaller i stor utsträckning vara nöjda med den rådgivning de får.

En stor del av kompetensen tillhandahålls genom utbildningar och andra insatser tillhandahållna av Energimyndigheten och/eller EKR:s stödfunktioner. Dessa insatser, tillsammans med egen efterforskning, bidrar framför allt till att kompetensen och kunskapen hålls uppdaterad och aktuell. Således sker kontinuerlig kunskaps- och kompetensutveckling under anställningen som rådgivare och ett tillvaratagande av detta är av vikt.

Bilaga A Fallstudie – Nationella Kommunikationsstödet

Tabell 6 Översikt av Nationellt kommunikationsstöd för energi- och klimatrådgivningen

Nationellt kommunikationsstöd											
Projektsammanfattning	Det nationella kommunikationsstödet arbetar systematiskt med kommunikationsinsatser inom hela programmet, både med kompetenshöjande åtgärder och ut mot rådgivarnas målgrupper. Syftet är dels att stärka rådgivarnas kommunikativa kompetens, dels att bidra till att göra EKR välkänd bland målgrupperna. Detta uppnås genom aktiviteter för att främja information- och kunskapsutbyte inom EKR (intern kommunikation), kommunikationsinsatser riktade till EKR:s målgrupper (extern kommunikation), samt förmedling av aktiviteter och resultat till intressenter (resultatkommunikation).										
Deltagande	Koordinator: Energikontor Syd AB										
Finansiering	<table border="1"> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Beviljat</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>674 500 kr</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>704 200 kr</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>839 500 kr</td> </tr> <tr> <td>Total:</td> <td>2 218 200 kr</td> </tr> </tbody> </table>	År	Beviljat	2021	674 500 kr	2022	704 200 kr	2023	839 500 kr	Total:	2 218 200 kr
År	Beviljat										
2021	674 500 kr										
2022	704 200 kr										
2023	839 500 kr										
Total:	2 218 200 kr										
Tidsperiod	Projektstart: 2021-09-01 Projektslut: 2023-12-31										

Föreliggande fallstudie bygger på dokumentstudier av bland annat projektansökan, projektbeslut och information från Energikontor Syds hemsida, enkät till EKR samt intervjuer med RUL. Vidare har en intervju genomförts med projektledaren för det nationella kommunikationsstödet.

A.1. Projektet

A.1.1. Syfte och mål

A.1.1.1 Bakgrunden till projektet

Energi- och klimatrådgivningen spelar en viktig roll genom att tillhandahålla lokalt och regionalt anpassad kunskap om effektiv energianvändning och minskad klimatpåverkan. För att säkerställa en hög kvalitet, likvärdig kompetens och effektivitet finns det flera stödfunktioner. En av dessa är det nationella kommunikationsstödet. Stödfunktionen tillkom under programperioden 2018–2020 i

syfte att bistå rådgivare med stöd och utvecklade metoder avseende de kommunikativa aspekterna av deras arbete.⁴⁵

Kommunikation är en viktig del av energi- och klimatrådgivningen, framför allt när det gäller att genomföra utåtriktade aktiviteter och kommunikations- och mediainsatser för att generera uppmärksamhet och intresse bland målgrupperna. Kommunikativ kompetens är även viktigt vad gäller den inkommande rådgivningen i och med att det i grunden handlar om kommunikation. För att rådgivningen ska hålla hög kvalitet och bli effektiv och ändamålsenlig, det vill säga bidra till att de rådsökande genomför åtgärder, behöver rådgivarna kunna kommunicera på ett tydligt och engagerande sätt kring energi- och klimatfrågan.⁴⁶

A.1.1.2 Projektets mål och övergripande syfte

Syftet med det nationella kommunikationsstödet är tvådelat. Den viktigaste delen är att stärka rådgivarnas kompetens inom de kommunikativa aspekterna av rådgivningen. Målet är att rådgivarna ska ha den kommunikativa kompetens och de verktyg, samt tillgång till relevant information, som krävs för att de på bästa sätt ska kunna utföra sitt uppdrag. Den andra delen är att bidra till att göra energi- och klimatrådgivningen välkänd genom gemensamt framtaget kommunikationsmaterial riktat till energi- och klimatrådgivningens målgrupper. Målet är att målgrupperna ska veta att energi- och klimatrådgivningen finns och att de kan vända sig dit för personlig rådgivning.⁴⁷

A.1.2. Genomförande av projektet

I denna del presenteras de huvudsakliga aktiviteter som genomförts inom ramen för det nationella kommunikationsstödet samt dess effektivitet.

A.1.2.1 Huvudsakliga aktiviteter

Det nationella kommunikationsstödet består av tre delar:

- Intern kommunikation
- Extern kommunikation
- Resultatkommunikation

⁴⁵ Energimyndigheten (2021), *Utllysning: Nationella funktioner kommunal energi- och klimatrådgivning*,

<https://www.energimyndigheten.se/globalassets/utlysningar/energi-och-klimatradgivning/insatsledare-och-operativ-kommunikator/fullstandig-utlysningstext-nationella-funktioner-2021-2022.pdf>

⁴⁶ Energikontor Syd (u.å.), *Nationellt kommunikationsstöd för EKR: Stöttar de kommunala energi- och klimatrådgivarna i kommunikationsfråga*; <https://energikontorsyd.se/l/projekt/65015>

⁴⁷ Energikontor Syd (u.å.), *Projektbeskrivning: Nationellt kommunikationsstöd för energi- och klimatrådgivningen, förlängning 2023*,

Med **intern kommunikation** avses aktiviteter för att främja information- och kunskapsutbyte mellan det nationella kommunikationsstödet och energi- och klimatrådgivningen, samt rådgivarna emellan. Genom att skapa en arena för erfarenhetsutbyte mellan rådgivarna, erbjuda utbildning samt kommunikationsmaterial och -verktyg ska denna del höja rådgivarnas kompetens inom kommunikationsområdet så att de kan utföra sitt arbete med högre kvalitet och större effektivitet.⁴⁸ De huvudsakliga aktiviteter som genomförs inom ramen för den interna kommunikationen utgörs av:

- Månadsbrev elva gånger per år för spridning av goda exempel inom kommunikation, både generellt och kopplat till insatsprojekten
- Digitala tematräffar för erfarenhetsutbyte inom kommunikation två gånger om året
- Genomförande av en kommunikationsdel i grundutbildningen samt behovsanpassade utbildningar
- Framtagande och delning av kommunikationsmaterial och verktyg
- Hantering av informationsflöden på Kontakten

Den **externa kommunikationen** riktar sig till energi- och klimatrådgivningens målgrupper och syftar till att stötta energi- och klimatrådgivningen, inklusive insatsprojekten, i de kommunikativa delarna av deras arbete genom att:

- Ta fram färdiga budskap och material, anpassat för sociala medier, med inspiration och praktiska råd till målgrupperna
- Målgruppsanpassa faktablad och annat material gällande insatsprojekten
- Genomföra en nationell kampanj för att uppmärksamma den lokala tjänst som energi- och klimatrådgivningen erbjuder

Resultatkommunikationen utgörs av en kortrapport, med tillhörande pressmeddelande, som redovisar en sammanställning av aktiviteter och resultat sammanställs. Denna skickas ut till relevanta intressenter, så som kommunledningar, energikontor, nationella beslutsfattare, Energimyndigheten och Energikontoren Sverige. Syftet är att dessa intressenter ska få en översiktlig bild av vad energi- och klimatrådgivningens insatser har bidragit till.⁴⁹ Målet är att göra energi- och klimatrådgivningen känd och erkänd bland intressenterna.⁵⁰

⁴⁸ Energikontor Syd (u.å.), *Projektbeskrivning: Nationellt kommunikationsstöd för energi- och klimatrådgivningen, förlängning 2023*

⁴⁹ Energikontor Syd (u.å.), *Projektbeskrivning: Nationellt kommunikationsstöd för energi- och klimatrådgivningen, förlängning 2023*

⁵⁰ Energikontor Syd (u.å.), *Presentation: Nationellt kommunikationsstöd 2021–2022, Johanna Wallin, Energikontor Sydost*

A.1.2.2 Effektivitet

Administrationen av projektet har varit koordinerad under ledning av Energikontor Syd. Samverkan mellan Energikontor Syd och Energimyndigheten har skett genom avstämningsmöten efter behov. Det finns även en referensgrupp för kommunikation där personer från Energikontoren och Sveriges kommunikatörer har erbjudits plats. I referensgruppen ingår en regional utvecklingsledare (RUL), en till tre rådgivare samt representanter för Energimyndigheten. Referensgruppen fungerar som ett bollplank och ska bidra med insikter och förbättringsförslag vad gäller det nationella kommunikationsstödet.⁵¹

I intervjuer med RUL samt i fritextsvaren från enkäten till rådgivarna framkommer att den nationella samordning som det nationella kommunikationsstödet inneburit uppfattas som effektiv. Som exempel nämns de färdiga budskap och material som tagits fram samt den nationella kampanjen som genomfördes i maj 2022 för att uppmärksamma energi- och klimatrådgivningen. De färdiga budskapen och materialen bidrar till större effektivitet genom att motverka dubbelarbete, det vill säga att enskilda rådgivare sitter var för sig och tar fram kommunikationsmaterial och genomför kommunikationsinsatser. Det bidrar även till att säkerställa en enhetlig och likvärdig implementering av kommunikationsinsatser över hela landet.

I intervjuer med RUL beskrivs de behovsanpassade utbildningarna också som ett effektivt verktyg eftersom det inneburit att de insatser som det nationella kommunikationsstödet genomför har kunnat anpassas efter behov som uppkommit. Ett konkret exempel på detta var under energikrisen då allt fler rådsökande som kontaktade energi- och klimatrådgivningen befann sig i en svår situation ekonomiskt. I stället för en utbildning om GDPR som hade planerats genomförde det nationella kommunikationsstödet en utbildning i samtalsstöd och att genomföra svåra samtal för att svara mot det aktuella behov av kompetens som rådgivarna efterfrågade.

Därtill beskrivs de digitala tematräffarna för erfarenhetsutbyte inom kommunikation som ett effektivt verktyg av både RUL och rådgivare, i och med att det innebär en möjlighet för rådgivarna att lära av varandras erfarenheter, både vad gäller misstag och framgångar.

A.2. Resultat och effekter

I denna del av fallstudien presenteras de resultat och effekter som det nationella kommunikationsstödet har genererat.

⁵¹ Energimyndigheten (2022), *Projektplan för nationellt kommunikationsstöd för energi- och klimatrådgivningen, förlängning 2023*

A.2.1. Resultat och effekter

I intervjuer med RUL framkommer att det nationella kommunikationsstödet har varit mycket uppskattat och värdefullt. Flera intervjupersoner menar att de kommunikativa aspekterna av energi- och klimatrådgivningen har förbättrats genom det nationella kommunikationsstödet.

Vad gäller den interna kommunikationen indikerar några intervjupersoner att de utbildningar som genomförts har stärkt rådgivarnas kommunikativa kompetens. Enligt en RUL har det bland annat bidragit till att rådgivarna vågar testa nya kommunikationskanaler, så som TV och radio. Vidare menar en RUL att medieträning har lett till att rådgivarna känner sig tryggare i sina kontakter med media.

En annan intervjuperson berättar hur de har börjat arbeta med *story telling* utifrån de rådsökandes perspektiv för att visa på effekterna av energi- och klimatrådgivningen i regionen. Ett par intervjupersoner framhäver specifikt värdet av utbildningar i grafisk design och användandet av olika praktiska verktyg, så som Canva⁵². Värdet av utbildningarna framhålls även av flera rådgivare i rådgivarenkätens fritextsvar.

En intervjuperson uttrycker att de interna aktiviteterna, så som digitala tematräffar för erfarenhetsutbyte, utbildningar samt framtagande och delning av gemensamt kommunikationsmaterial och -verktyg, har bidragit till högre kvalitet och likvärdighet i kommunikationen. De färdiga budskap och material som tagits fram har till exempel bidragit till alla rådgivare har tillgång till kommunikationsmaterial som är producerat av personer med kommunikativ kompetens.

Flera intervjupersoner menar att en av de stora utmaningarna för energi- och klimatrådgivningen är att nå ut till målgrupperna. I det avseendet har gemensamma kommunikationsmaterial och budskap varit särskilt värdefullt. En intervjuperson indikerar att den externa eller utåtriktade delen av det nationella kommunikationsstödet har bidragit till att öka kännedomen om energi- och klimatrådgivningen vilket i sin tur har lett till att medier hör av sig i större utsträckning. I rådgivarenkätens fritextsvar framkommer också att flera rådgivare upplever att de har begränsat med tid att ägna åt kommunikationsinsatser och att ta fram kommunikationsmaterial. På så sätt har det nationella kommunikationsstödet inneburit ett viktigt mervärde, dels genom att ta fram färdiga budskap och material och dela kommunikationsverktyg, dels genom de externa och utåtriktade aktiviteter som genomförts inom ramen för projektet.

I både intervjuer med RUL samt i rådgivarenkätens fritextsvar framkommer att den nationella kampanjen som genomfördes i maj 2022 var både efterfrågad och uppskattad inom energi- och

⁵² Canva är en grafisk designplattform online som används för att skapa grafik och presentationer i sociala medier.

klimatrådgivningen. Kampanjen bestod av en köpt annonskampanj på YouTube och publicering i ägda kanaler i landets kommuner och regionala energikontor i första hand. Kommunerna kunde även köpa annonsplats baserad på det marknadsföringsmaterial som tagits fram centralt. Målet var i första hand att skapa kännedom om den kommunala energi- och klimatrådgivningen bland målgrupperna, och i andra hand att driva trafik till Energimyndighetens eller kommunernas egna hemsidor för energi- och klimatrådgivningen.

Kampanjen fick stor spridning, främst på grund av de publiceringar kommunerna har gjort i sina kanaler, men också genom den centrala annonseringen på YouTube. Totalt nådde kampanjen ut till 4,8 miljoner personer via tidningar, webbsidor och sociala medier, vilket kan jämföras med 1,6 miljoner föregående år, samt 500 000 via YouTube. Antalet omnämnande ökade från 67 samma tid föregående år till 211 i samband med kampanjen. Minst 150 besök på Energimyndighetens webbsida genererades av YouTube-kampanjen.⁵³

Utifrån empirin går det inte att fastslå huruvida det nationella kommunikationsstödet faktiskt bidragit till att öka kännedomen om energi- och klimatrådgivningen. Den sammantagna empirin indikerar dock att kännedomen sannolikt har ökat.

I rådgivarenkäten fick respondenterna indikera i vilket utsträckning de upplever att det nationella kommunikationsstödet har bidragit till fyra olika aspekter:

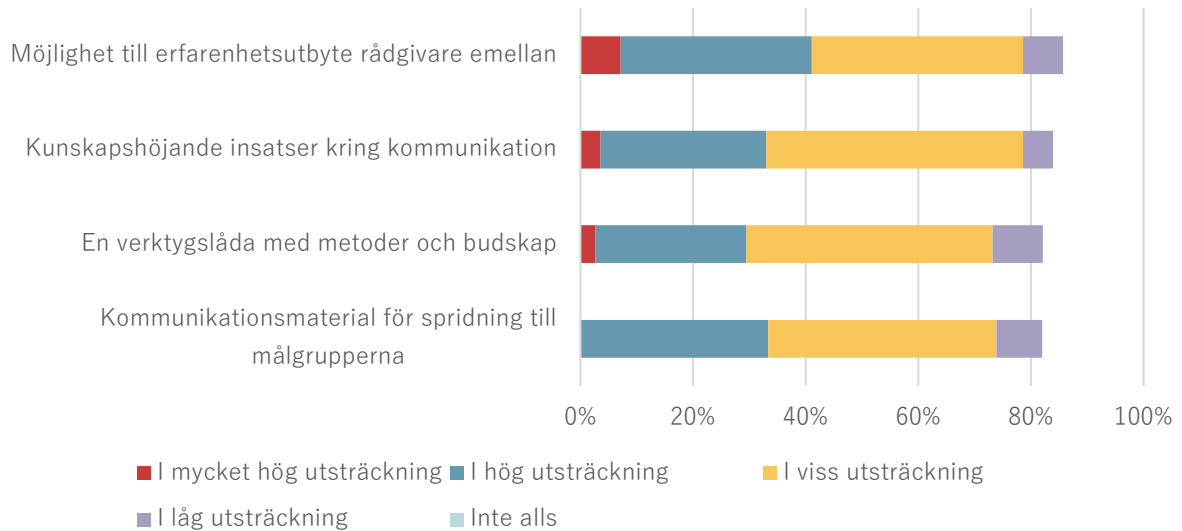
- Möjlighet till erfarenhetsutbyte rådgivare emellan
- Kunskapshöjande insatser kring kommunikation
- En verktygslåda med metoder och budskap
- Kommunikationsmaterial för spridning till målgrupperna

Rådgivarnas svar visualiseras i Figur 36 nedan. Figuren visar att en majoritet (41 procent) av rådgivarna anser att det nationella kommunikationsstödet har bidragit till möjligheter till erfarenhetsutbyte mellan rådgivare i hög eller mycket hög utsträckning. En tredjedel (33 procent) av rådgivarna anser att det nationella kommunikationsstödet har bidragit till kunskapshöjande insatser kring kommunikation i hög eller mycket hög utsträckning. En tredjedel uppger också att stödet har bidragit med kommunikationsmaterial för spridning till målgrupperna i hög utsträckning. Nästan lika många (30 procent) menar att stödet har bidragit med en verktygslåda med metoder och budskap samt kommunikationsmaterial för spridning till målgrupperna i hög eller mycket hög utsträckning. Mellan 38–46 procent uppger att det nationella kommunikationsstödet har bidragit till dessa fyra aspekter i viss utsträckning, medan endast ett fåtal (färre än var tionde rådgivare) menar

⁵³ Resultat EKR-kampanj våren 2022, Sammanställning 2022-06-13

att det endast i låg utsträckning bidragit. Resterande (mellan 14–18 procent) uppger att de inte kan bedöma detta.

Figur 36 I vilken utsträckning upplever rådgivarna att det Nationella Kommunikationsstödet bidragit med följande (n=112)

Källa: Enkät till rådgivare

A.2.2. Hållbarhet över tid

Bärkraftigheten av det nationella kommunikationsstödet aktiviteter består framför allt i att rådgivarnas kommunikativa kompetens har förbättrats genom erfarenhetsutbyte och kunskapshöjande insatser. Som framgår av svaren i rådgivarenkäten (se Figur 36) uppger ungefär åtta av tio rådgivare (79 procent) att det nationella kommunikationsstödet har bidragit till erfarenhetsutbyte samt kunskapshöjande insatser i åtminstone viss utsträckning. Som framgår av intervjuer med RUL har denna kompetens och den trygghet den medfört bidragit till att rådgivare tar egna initiativ till nya former av kommunikationsinsatser.

De kommunikationsmaterial och -verktyg som tagits fram av det nationella kommunikationsstödet kommer även fortsatt att finnas tillgängliga genom Kontakten för användning av rådgivarna.

Även om det inte går att fastställa om och i vilken utsträckning indikerar ändå den sammantagna empirin att den externa eller utåtriktade delen av det nationella kommunikationsstödet har bidragit till att öka kännedomen om energi- och klimatrådgivningen. Det är i sådana fall också ett resultat som kommer att bestå över tid.

A.3. Sammanfattning och slutsatser

Det nationella kommunikationsstödet har varit uppskattat och värdefullt. Det har bidragit till att rådgivarnas kommunikativa kompetens har förbättrats genom erfarenhetsutbyte och

kunskapshöjande insatser. Ungefär åtta av tio rådgivare uppger i rådgivarenkäten att det nationella kommunikationsstödet har bidragit till erfarenhetsutbyte samt kunskapshöjande insatser i åtminstone viss utsträckning.

De färdiga budskap och material som tagits fram har bidragit till högre kvalitet och likvärdighet i de kommunikationsinsatser som genomförs genom att ge alla inom energi- och klimatrådgivningen tillgång till kommunikationsmaterial som är framtaget av personer med kommunikativ kompetens.

Den nationella samordning som det nationella kommunikationsstödet inneburit uppfattas som effektiv. Det har också bidragit till större effektivitet genom att motverka dubbelarbete, erbjuda rådgivarna möjligheter att lära av varandras erfarenheter genom de digitala tematräffarna för erfarenhetsutbyte.

Därtill indikerar den sammantagna empirin att det nationella kommunikationsstödet sannolikt har bidragit till att öka kännedomen om energi- och klimatrådgivningen, inte minst genom den nationella kampanj som genomfördes 2022.

Bilaga B Insatsprojekt – Hela Sverige Laddar

Tabell 7 Översikt av Hela Sverige laddar

Hela Sverige laddar											
Projektsammanfattning	Genom insatsprojektet Hela Sverige laddar får bostadsrättsföreningar och företag möjlighet att genom tillgång till oberoende information fatta medvetna beslut om laddmöjligheter för fordon. Det sker genom Sveriges kommunala energi- och klimatrådgivare (EKR). Insatsprojektet har i sin helhet varit framgångsrikt. Bland annat har det bidragit till en gemensam riktning i rådgivningen. I rådgivarenkäten (2023) anser två tredjedelar av rådgivarna att insatsprojektet i hög och mycket hög utsträckning bidragit till kunskapshöjande insatser. Insatsprojektet visar på en hög måluppfyllelse. Däremot framkommer bland såväl RUL som rådgivare att utmaningar i form av till exempel höjda elpriser bidragit till ett något minskat intresse för elbilsladdning.										
Deltagande	Koordinator: Energikontor Syd AB										
Finansiering	<table border="1"> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Beviljat</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>554 500 kr</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>875 121 kr</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>300 000 kr</td> </tr> <tr> <td>Totalt:</td> <td>1 729 621 kr</td> </tr> </tbody> </table>	År	Beviljat	2021	554 500 kr	2022	875 121 kr	2023	300 000 kr	Totalt:	1 729 621 kr
År	Beviljat										
2021	554 500 kr										
2022	875 121 kr										
2023	300 000 kr										
Totalt:	1 729 621 kr										
Tidsperiod	Projektstart: 2021-09-01 Projektslut: 2023-12-31										

Föreliggande fallstudie bygger på dokumentstudier av bland annat projektansökan, projektbeslut och information på webbplatsen för Hela Sverige laddar. Resultaten baseras även på intervjuer med insatsprojektledare⁵⁴ och RUL (regionala utvecklingsledare) samt på rådgivarenkäter från 2022⁵⁵ och 2023.

B.1. Projektet

B.1.1. Bakgrund, syfte och mål

Elfordon och laddning är ett högaktuellt ämne, med en snabbt växande efterfrågan på energi- och klimatrådgivning. Prognosen för år 2030 är 2,5 miljoner laddbara fordon. Det är därför avgörande

⁵⁴ Projektledningen består av en huvudprojektledare med stor erfarenhet inom kommuner och transporter, samt en delprojektledare med gedigen kunskap om EKR-systemet.

⁵⁵ Inför förlängningen av insatsprojektet till 2023 utfördes en enkät under 2022. Den undersökte hur rådgivarna upplevt projektet hittills och vilka utvecklingsmöjligheter de identifierat.

med en fungerande laddinfrastruktur. Trots att 95 procent av laddningen sker i hemmet eller på arbetsplatsen, är det vanligt med bristande kunskap om laddning hos bostadsrättsföreningar och små- och medelstora företag.⁵⁶ Insatsprojektet Hela Sverige laddar utökar därför rådgivningen till dessa målgrupper, utöver privatpersoner. Insatsprojektet ska stödja EKR så att de kan hjälpa målgrupperna att utifrån oberoende information fatta hållbara beslut om laddmöjligheter för fordon. I tabellen nedan framgår en kategorisering av relevanta områden för Hela Sverige laddar.

Tabell 8 Relevanta områden för insatsprojektet Hela Sverige laddar

Privatpersoner	Bostadsrättsföreningar	Företag
• Infrastruktursatsningar • Hållbara resvanor	• Laddinfrastruktur och laddfordon • Fordonspooler	• Arbetsplatsinsatser • Laddfordon

Källa: Energimyndigheten, Utlysning: Nationella funktioner kommunal energi- och klimatrådgivning

Projekttiden har förlängts till den 31 december 2023, med i stort sett samma inriktning^{57, 58} Tabell 9 redovisar insatsprojektets mål. Utöver övergripande mål och effektmål, har insatsprojektet ställt upp projektmål, även benämnt aktivitetsmål, som innefattar projektets aktiviteter. Projektmålen presenteras tillsammans med övriga aktiviteter under nästkommande rubrik. Programperiodens övergripande mål ligger till grund för projektet och finns med som en röd tråd i arbetet.

Tabell 9 Insatsprojektets mål

Mål	
Övergripande mål	• Projektet ska främst bidra till de svenska miljömålen: • Senast 2045 ska Sverige ha nettonollutsläpp. • Energianvändningen ska vara 50 procent effektivare 2030 jämfört med 2005. • Elproduktionen ska år 2040 vara 100 procent förnybar.
Effektmål	• Underlätta omställning till fossilfri fordonsflotta samt hjälpa fler, i olika typer av målgrupper, att överkomma hinder för laddning av fordon.

⁵⁶ Projektplan IP VERSION3, Projektbeskrivning Hela Sverige laddar 2021–2023.

⁵⁷ Med viss reservation för området "omvärldsbevakning". Området finns med i "Projektbeskrivning HSL 2021–2023" (bland annat att EKR uttryckt ett behov av omvärldsbevakning). Men det finns inte med som en del av genomförandet i grundbeslutet.

⁵⁸ Förlängning IP Hållbara transporter 2023.

- Ett ökat samarbete mellan EKR i olika områden, samt ett ökat lokalt samarbete över kommun- och kommunsamarbetsgränserna. Projektet ger EKR nationellt en större sammanhållning och gemensam kunskapsbas.
- RUL involveras som ett effektivt verktyg mellan insatsprojektledare och EKR och förmedlar sin kunskap om de lokala förhållandena till regional nivå, vilket avlastar EKR och ger dem bättre förutsättningar att lägga sin tid på faktisk rådgivning.
- Projektet utnyttjar den kunskap och de möjligheter digitaliserad rådgivning ger för att nå ut till fler, kombinerat med traditionell rådgivning med fysiska möten och personlig rådgivning, vilket ger en hög effekt för omställningen per insatt rådgivningstimme.
- Energi- och klimatrådgivarna kan välja inriktning och målgrupper som bäst passar med redan planerade insatser, för att effektivisera och växla upp rådgivningen.
- Energi- och klimatrådgivningen får ett ökat genomslag i media, ökar kännedomen om tjänsten och ger inkommande rådgivning en beständig skjuts uppåt.
- Vid framtagande av material, val av utbildare till kunskapshöjande insatser och produktvalsvisning ska en jämlik och jämställd representation av personer eftersträvas.

Källa: Projektbeskrivning HSL

B.1.2. Genomförande av projektet

B.1.2.1 Huvudsakliga aktiviteter

Projektets huvudsakliga aktiviteter är kunskapsuppbyggnad och erfarenhetsutbyte, omvärldsbevakning och samarbeten, rådgivning, samt uppföljning och resultat.⁵⁹ Under projektets gång har erfarenhetsutbyte och kunskapsutbyte integrerats i högre utsträckning än planerat. Projektet uppfyller dock projektmålen oberoende av dessa justeringar. Tabell 10 illustrerar projektets aktiviteter. Insatsprojektets projektmål har fetmarkerats.

Tabell 10 Huvudsakliga aktiviteter/projektmål

Område	Huvudsakliga aktiviteter

⁵⁹ Projektbeskrivning Hela Sverige laddar 2021–2023.

Kunskapsuppbyggnad, erfarenhetsutbyte	• Arrangerat digitala seminarier. • Skriftligt material har genererats om ämnen som teknik, elpris, ekonomiska stöd, regler, produktkunskap, begagnatmarknaden för elbilar och beteende. • Arrangerat en digital Kick-off och en Kick-out⁶⁰ för alla deltagare i projektet. • En karta har tagits fram som illustrerar vilket material som producerats i projektet och var det går att finna på "Kontakten"⁶¹. • Erfarenhetsutbyten har ägt rum och kontakter har delats med EKR. • Insamling av åtminstone ett gott exempel från varje deltagande kommun för distribuering, med stöd av EKR och RUL.
Omvärldsbevakning, samarbeten/Uppsökande verksamhet	• Insatsprojektledaren har samlat in statistik, kontakter och startat nationella nätverk för att hålla sig uppdaterad om den kunskap rådgivarna behöver, underlätta projektets genomförande, samt finna samarbeten och synergier med andra aktörer i effektivitetssyfte. • Genom samarbeten har kompletterande material inhämtats. • En handledning har skapats för samarbete med lokala elnätsägare och andra aktörer. • Samarbeten med BRF och bilhandlare har inletts. • Tagit fram ett metodstöd för att samarbeta med studieförbund och genomföra studiecirklar.
Rådgivning	• Projektet har bedrivit rådgivning genom uppsökande verksamhet och kontakt med rådsökande. • En mall och metod har utvecklats för rådgivare att utföra en lokal kartläggning av potentiella rådgivningsobjekt. Kartläggningen har möjliggjort målgruppsanpassad rådgivning, och det har även funnits inkommande rådgivning efter marknadsföring och medialt genomslag. • Material har skapats och förnyats för rådgivning, såsom mallar och kunskaps-PM.

⁶⁰ En Kick-out blev inte av i planerad form eftersom insatsprojektet fortsatte 2023.

⁶¹ Framgår inför förlängningen av projektet, se Projektbeskrivning Hela Sverige laddar 2021–2023.

	• Minst två infoblad/broschyrer har skapats som riktar sig till BRF och SMF som varit lämpliga för tryck och digital spridning, medan en powerpointversion skapats för att användas vid föreläsningar. • Ett metodstöd har utvecklats för EKR för att underlätta nätverksbyggande för sina rådsökanden. • Två stödpaket har framtagits och uppdaterats i syfte att uppmärksamma ”cykelns dag”, ”elbilens dag” och andra evenemang som genomförs för att nå ut till olika målgrupper. • Material för pressmeddelanden har utvecklats som kan spridas av EKR till lokal media, eller av insatsprojektet till nationell media
Uppföljning och resultat	• Uppföljning och resultat har rapporterats enligt etablerade mallar och resultaten har sammanställts på regional nivå och skickats till insatsprojektledaren. • En mall för individuellt deltagande för varje kommun har tagits fram och uppdaterats i ett poängsystem som avstäms med RUL i varje region. Planen har inkluderat genomförande och resultat och att varje deltagande kommun ska erbjuda rådgivning till minst tio aktörer och arrangera två evenemang. Poängsystemet har anpassat dessa krav baserat på kommunens storlek och förmåga. • En uppföljningsenkät har utformats som EKR kan använda för sin rådgivning.

Källor: Projektbeskrivning HSL, grundbeslut Hållbara transporter, intervju insatsprojektledare.

B.1.2.2 Effektivitet

Laddinfrastruktur och elbilar, och andra områden som ingår i insatsprojektet har konstaterats vara av särskild betydelse i flera utvärderingar. Exempelvis i en effektanalys av rådgivningen utförd av Sweco 2020 på uppdrag av Energimyndigheten.⁶² Insatsprojektet spelar en systematisk roll i att förstärka och komplettera andra initiativ inom området för hållbara transporter.⁶³ Genom att

⁶² Sweco (2020), *Effektanalys EKR – En analys av energi- och klimatrådgivningens effekter*, https://www.energimyndigheten.se/48e720/globalassets/energieffektivisering_/dokument/effektanalys-ekr_sweco_2020-02-14_ta.pdf

⁶³ Grundbeslut IP

integrera projektet med befintliga insatser har rådgivarna kunnat arbeta mer effektivt. Projektet har också utvidgat rådgivningen och adresserat frågor kring regler, skatter och beteenden.⁶⁴

Organisationen av insatsprojektet ger en indikation om dess effektivitet. Insatsprojektet planerar, koordinerar och leder arbetet och deltagande EKR genomför insatser. De regionala utvecklingsledarnas (RUL) har kunskap om tidigare arbete, målgrupper och samarbetsmetoder. RUL har samtidigt frihet att anpassa projektet efter regionala och lokala förhållanden.⁶⁵

B.1.2.3 Samverkan/samarbeten och kommunikation med energi- och klimatrådgivarna

Insatsprojektet bidrar till EKR genom kunskapsuppbyggnad. Det tillhandahåller skriftligt material och anordnar träffar för kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Rådgivare har därtill uttryckt en önskan om att stöd med omvärldsbevakning. I detta syfte samlar och presenterar insatsprojektet statistik, etablerar kontakter samt identifierar nationella nätverk och organisationer. Det hjälper EKR att vara uppdaterade och möjliggör även samarbeten med andra aktörer för att effektivisera arbetet. EKR tillför insatsprojektet genom att sprida och förankra insatsprojektet lokalt samt genom att genomföra aktiviteter och rådgivning med målgruppsanpassning.⁶⁶

B.2. Resultat och effekter

Detta avsnitt redogör för insatsprojektets resultat och effekter. Resultaten nedan baseras på rådgivningsstatistik, rådgivarenkäter från 2022⁶⁷ (inför projektets förlängning) och 2023 (denna utvärderings enkät) samt intervjuer. Observera dock att enkätresultaten inte är helt jämförbara eftersom enkäterna är utformade på olika sätt.

Insatsprojektet har i sin helhet varit framgångsrikt. Enkäten från 2022 visar att medelvärdet av rådgivarnas helhetsintryck av Hela Sverige laddar ligger på 4,17 (där 1 står för "inte bra" och 5 står för "jättebra"). I fritextsvaren i båda rådgivarenkäterna tillägnas många positiva kommentarer projektledningen som anses ha genomfört en effektiv, tydlig, lyhörd och kommunikativ styrning. Vidare uttrycker många att insatsprojektets innehåll varit av hög kvalitet och bidragit till fördjupad kunskap.

Enligt intervjuer har projektet genomfört alla typer aktiviteter inom ramen för (projekt)målen och flera aktiviteter därtill. Exempelvis har projektet bidragit till att EKR ofta för första gången genomfört

⁶⁴ Projektbeskrivning Hela Sverige laddar 2021–2023.

⁶⁵ Projektbeskrivning Hela Sverige laddar 2021–2023.

⁶⁶ Projektbeskrivning HSL 2021–2023.

⁶⁷ Inför förlängningen av insatsprojektet till 2023 utfördes en enkät under 2022. Den undersökte hur rådgivarna upplevt projektet hittills och vilka utvecklingsmöjligheter de kunnat identifiera.

aktiviteter relaterade till laddning, använt material på mässor, startat studiecirkel och vänt sig till bilhandlare, med mera. Många rådsökanden har installerat laddstolpar/laddpunkter och relevanta myndigheter bedöms ha fått ökad kännedom om EKR.

Projektperioden har samtidigt präglats av utmaningar⁶⁸ som till exempel energikris i vissa områden och inflation. Det framgår i både enkäten för förlängning (2022) och i intervjuer med RUL. De höga elpriserna medförde ett ökat fokus på inkommande rådgivning på området elbesparing i villor, vilket inneburit ett minskat intresse för elbilsaddning.

Tabell 11 Översikt av insatsprojekt per år

	Inkommande rådgivning	Utåtriktade aktiviteter	Kommunikation och media	Uppföljning	Totalt
2022	Prestation: 136	Prestation: 763,5	Prestation: 15	Prestation: 20	Prestation: 934,5
	Utfall: 91	Utfall: 1151	Utfall: 276	Utfall: 15	Utfall: 1533
2023	Prestation: 1634	Prestation: 6943,5	Prestation: 249	Prestation: 116,5	Prestation: 8943
	Utfall: 361	Utfall: 8153,5	Utfall: 376	Utfall: 59	Utfall: 8949,5
Totalt	Prestation: 1770	Prestation: 7707	Prestation: 264	Prestation: 136,5	Prestation: 9877,5
	Utfall: 452	Utfall: 9304,5	Utfall: 652	Utfall: 74	Utfall: 10482,5

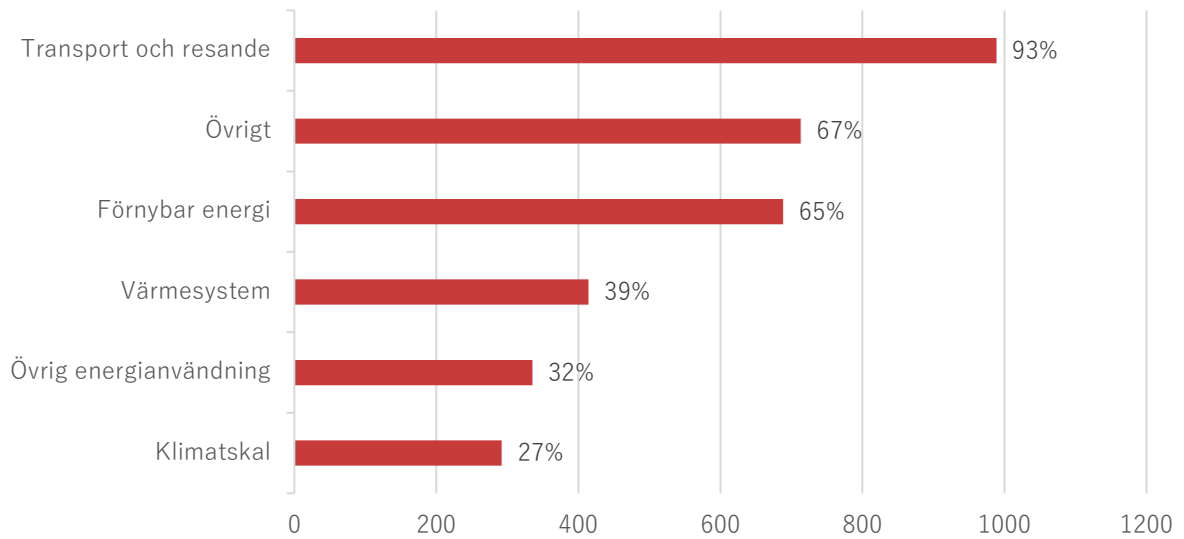
Källa: Inrapporterad rådgivningsstatistik

Källa: Inrapporterad rådgivningsstatistik

Rådgivningsstatistiken visar bland annat vilka områden där insatsprojektet genomfört inkommande rådgivningar och utåtriktade aktiviteter. Figur 37 nedan visar fördelningen mellan olika rådgivningsområden efter inkomna frågor. Vanligast förekommande är rådgivning inom "transport och resande" som förekom i 93 procent av samtliga rådgivningar vid inkommande frågor (988 rådgivningar). Minst förekommande är "klimatskal" (27 procent, 292 rådgivningar). Det totala antalet rådgivningar efter inkommande frågor uppgår till 3435.

⁶⁸ En utmaning som ytterligare kan tänkas ha påverkat insatsprojektet är regeringens beslut att i november 2022 avskaffa klimatbonusen för elbilar. Dock nämnde endast ett fåtal (i intervjuundersökningen och enkäten från 2023) att avskaffningen av klimatbonusen lett till ett minskat intresse för elbilsaddning.

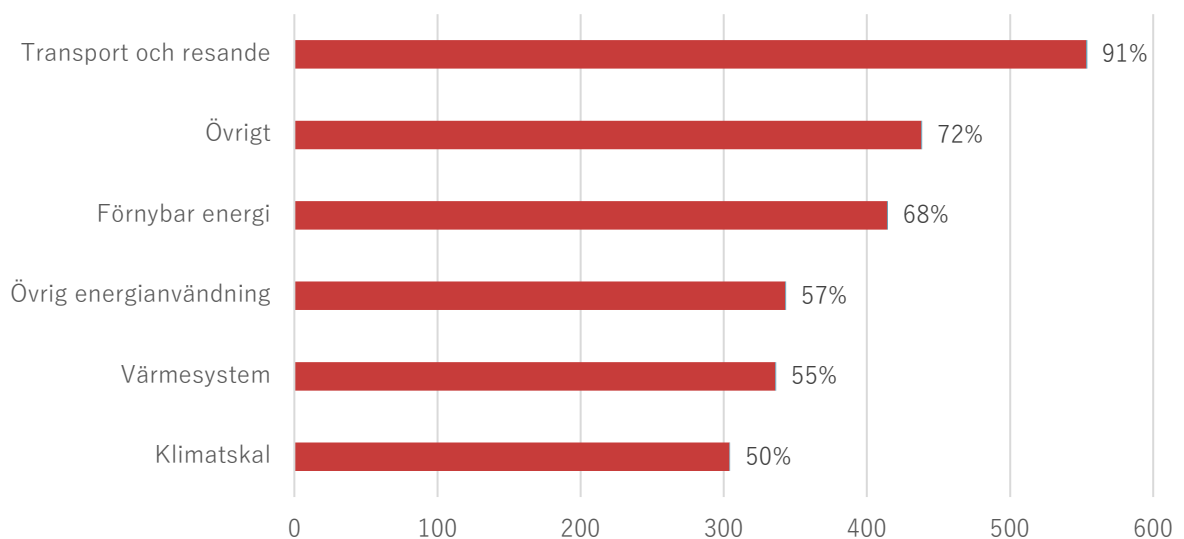
Figur 37 Fördelning av rådgivningsområden vid inkommande rådgivning Hela Sverige laddar, nov 2022-okt 2023

Källa: Inrapporterad rådgivningsstatistik

Figur 38 nedan visar motsvarande fördelning mellan rådgivningsområden för utåtriktade aktiviteter. Här framträder en något mer jämn fördelning. Även här är dock den vanligast förekommande kategorin "transport och resande" vilken förekommer i 91 procent (553 rådgivningar) av alla aktiviteter och den minst förekommande "klimatskal" som förekommer i 50 procent (304 rådgivningar) av aktiviteterna. Det totala antalet utåtriktade aktiviteter vilka är kopplade till Hela Sverige Laddar uppgår till 606.

Figur 38 Fördelning av rådgivningsområden vid utåtriktade aktiviteter Hela Sverige laddar, nov 2022-okt 2023

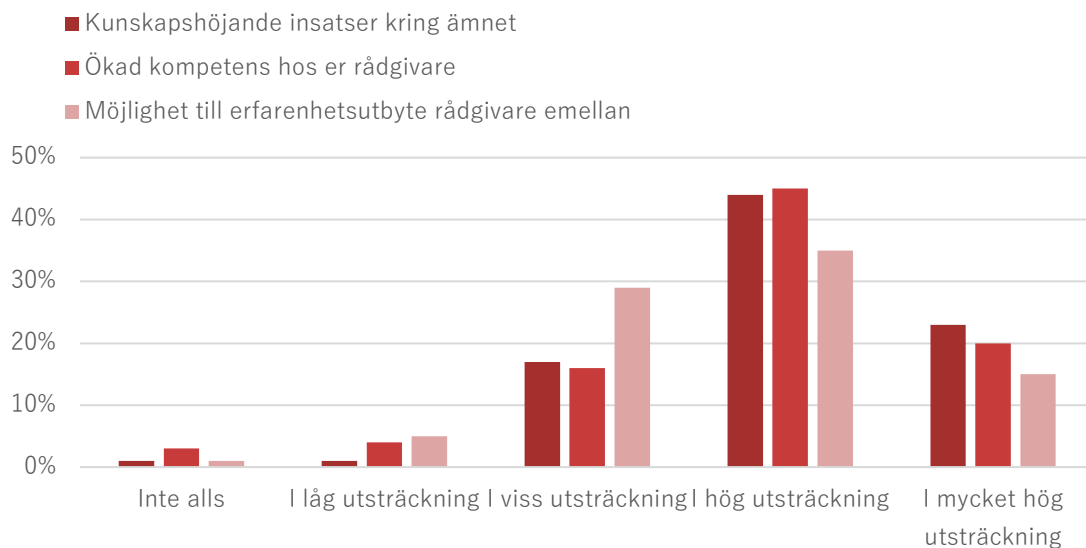
Källa: Inrapporterad rådgivningsstatistik

I rådgivningsstatistiken för perioden november 2022 till oktober 2023 framgår att de mest frekvent förekommande *utåtriktade aktiviteterna* inom insatsprojektet är seminarium (24 procent, 146 tillfällen), följt av platsbesök (19 procent, 117 tillfällen) och mässor (17 procent, 104 tillfällen). Seminarium var den aktivitet som gav högst resultat (utfall) utifrån poängssystemet, den stod för närmare hälften, 45 procent, av poängen. Högst andel av den *inkommande rådgivningen* i insatsprojektet härrör från målgrupperna privathushåll (61 procent, 651 rådgivningar) och organisationer/föreningar (27 procent, 285 rådgivningar). Den mest frekvent förekommande inkommande rådgivningstypen inom insatsprojektet för samtliga tre målgrupper, även uppdelat per målgrupp, är rådgivning per telefon följt av personligt möte. Telefonsamtal och möte står tillsammans för drygt 80 procent av de inkommande rådgivningarna, och genererar högst resultat utifrån poängssystemet.

B.2.1. Kunskapshöjande insatser och erfarenhetsutbyte

Kunskapshöjande insatser har bland annat inkluderat digitala seminarier och framtagning av material. Resultaten från båda enkäterna indikerar att insatsprojektet varit framgångsrikt i att bidra med kunskapshöjande insatser. I enkäten inför förlängning (2022) bedömdes kvaliteten på insatsprojektens utbildningar på en skala från ett till fem, varav medelvärdet bland enkätsvaren var 4,02.

Figur 39 I vilken utsträckning upplever du att insatsprojektet bidragit med följande: (n=111)⁶⁹

Källa: Enkät rådgivare (2023)

⁶⁹ Även rådgivare som inte varit aktiva i Hela Sverige Laddar har svarat på frågan

I 2023 års enkät (Figur 39) svarar två tredjedelar av rådgivarna att insatsprojektet i hög och mycket hög utsträckning bidragit till kunskapshöjande insatser kring ämnet, medan endast två procent anger att projektet bidragit i låg utsträckning eller inte alls. I Figur 39 är dock svaret "vet ej" exkluderat, varför enkätsvaren inte uppnår 100 procent. Bland fritextsvaren uttrycker rådgivare att materialet och informationen som erbjudits varit bra och aktuellt, och att de digitala träffarna varit professionellt anordnade. Även flera intervjuer med RUL visar på uppskattning av insatsprojektets kunskapshöjande insatser och material. Samtidigt poängteras i enkät och intervjuer att ett fåtal inte haft behov av informationen samt att liknande insatser gjorts mot EKR tidigare (och att insatsprojektet fungerat mer för att upprätthålla kunskaper).

Utöver kunskapshöjande insatser har insatsprojektet genomfört erfarenhetsträffar där goda exempel delas EKR emellan. Enkätresultaten från såväl 2022 som 2023 indikerar att även erfarenhetsträffarna verkar ha varit framgångsrika. Vid undersökningen av kvaliteten på erfarenhetsträffarna i enkäten från 2022 låg medelvärdet på 3,72 (på en skala från ett till fem). Rådgivarenkäten från 2023 visar att drygt 50 procent ansåg att projektet bidragit i hög och mycket utsträckning till möjligheten för erfarenhetsutbyte rådgivare emellan (se Figur 39). Närmare 30 procent svarade "i viss utsträckning". Det innebär att en större andel svarar att insatsprojektet endast bidrog till erfarenhetsutbyte i viss utsträckning än vad som framkom i samband med kunskapshöjande insatser (17 procent). Dock svarar endast sex procent att projektet bidragit i låg utsträckning eller inte alls.⁷⁰ Erfarenhetsträffarna får alltså ett högt, men samtidigt något lägre betyg i jämförelse med de kunskapshöjande insatserna. Det kan dock vara värt att notera att det upplevts varit en utmaning att samla in goda exempel från EKR. Som framgår ovan har också erfarenhetsutbyte och kunskapsutbyte integrerats i högre utsträckning än planerat under projektperioden, varför det kan vara delvis missvisande att följa upp och mäta de båda aktiviteterna separat.

Utvärderingen tyder på att projektets insatser haft en betydande roll i att stärka rådgivarnas kompetens. I rådgivarenkäten (2023) svarar två tredjedelar (se Figur 39) att projektet bidragit till kompetensökning i hög och mycket hög utsträckning. Endast sju procent anger att projektet bidragit i låg utsträckning eller inte alls. I bland annat intervjuundersökningen (RUL) uttrycks också att insatsprojektet bidragit till kompetensutveckling.⁷¹

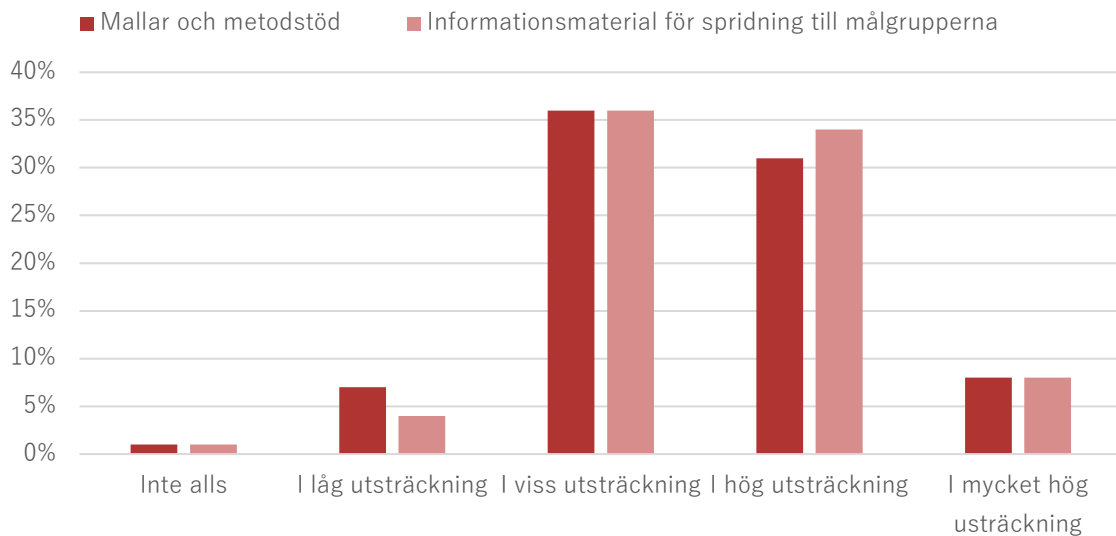
⁷⁰ Alternativet 'vet ej' visas inte i figuren.

⁷¹ Likande resultat framgår i intervjuanteckningar från en workshop som genomförts med EKR 2023.

B.2.2.Rådgivning och utåtriktade aktiviteter

Projektet har utvecklat mallar och tillhandahållit informationsmaterial för att stödja rådgivningsprocessen. I enkäten från 2023 anger drygt 39 procent av rådgivarna att insatsprojektet har bidragit i hög och mycket hög utsträckning när det gäller mallar och metodstöd. Av rådgivarna anser 36 procent, att det har bidragit i viss utsträckning. (Notera att 16 procent av rådgivarna inte kunde bedöma detta och är därmed inte inkluderade i Figur 40.) I fråga om informationsmaterial visar enkätsvaren på en likartad normalfördelning som för mallar och metodstöd (se Figur 40).

Figur 40 I vilken utsträckning upplever du att insatsprojektet har bidragit med följande:⁷² (n=111)

Källa: Enkät rådgivare (2023)

I enkäten från 2022 anger rådgivarna vilket material som varit till nytta för dem. Till exempel framgår att det så kallade Kunskaps-PM:et har varit mest till nytta (80,7 procent av respondenterna svarade att de hade nytta av det)⁷³. Fritextsvaren visar också att det finns ett behov av mer stöd och utbildning kring användningen av materialet på Kontakten. Det är dock värt att notera att projekt målet som avser att ta fram en karta över projektmaterial på Kontakten har genomförts.

⁷² Även rådgivare som inte varit aktiva i Hela Sverige Laddar har svarat på frågan

⁷³ Därefter kom pressmeddelandemallen och jämförelsekalkylerna för elbil kontra fossilfri bil med 69,3 procent som svarade att de hade nytta av materialet. Broschyrerna var också ganska framgångsrika, med 62,5 procent av respondenterna som svarade att de hade nytta av dem. Hälften svarade ja och hälften svarade nej angående såväl Power-Pointmallen som kommunspezifika statistikblad om elbilar. Av respondenterna svarade 40,9 procent av att de hade nytta av materialet till Elbilens dag, och 29,5 procent, svarade att de hade nytta av materialet till bilhandlare. Möjligen kan det senare bero på att rådgivare det året ännu inte haft tid och möjlighet att komma i kontakt med samtliga rådgivningsområden och målgrupper, vilket indikeras i fritextsvaren.

B.2.3. Omvärldsbevakning och samarbeten

Insatsprojektet har som framgår tidigare i fallstudien genomfört omvärldsbevakning, samt genererat ett ökat samarbete med andra aktörer i allmänhet och nationellt mellan EKR i olika områden i synnerhet. I enkäten (2023) anser närmare 60 procent⁷⁴ av rådgivarna i enkäten att insatsprojektet bidragit med omvärldsbevakning i hög och mycket utsträckning, medan knappt en fjärdedel anser att det bidrog "i viss utsträckning". Endast fem procent svarar "inte alls" eller "i låg utsträckning".⁷⁵

I intervjuundersökningen (RUL) framgår bland annat att gemensamma utbildningar för EKR anordnats över de regionala gränserna. Insatsprojektet har vidare till exempel samarbetat med två projekt i Jämtland/Härjedalen (Stolpe in i Stad och Land, SiSL, och BioFuel region). Insatsprojektet har också samarbetat med Stockholm stads EKR och skapat webbsidan Fixa laddplats. Genom dessa samarbeten, och andra, har material till EKR/rådsökande tagits fram och kompletterats.⁷⁶ Samarbetena har lett till synergieffekter, så som mer effektiv framtagning av material. I intervjuerna uttrycks dock att det saknas samordning med andra myndigheter när det gäller laddfrågan trots att det finns ett uppdrag om samverkan på området.

B.2.4. Uppföljning och resultat

Insatsprojektet har utformat en uppföljningsenkät som EKR kan använda för sin rådgivning som genomfördes 2022. Dessutom har ett poängräkningssystem etablerats för att mäta och följa upp olika insatser i kommuner, med hänsyn till deras storlek och förutsättningar.

Figur 41 Hur tycker du att poängräkningssystemet för Hela Sverige laddar har fungerat?

Källa: Enkät inför förlängning (2022)

⁷⁴ Av rådgivarna ansåg 37 procent att insatsprojektet bidragit med omvärldsbevakning i hög utsträckning, och 24 procent ansåg att insatsprojektet bidragit i mycket hög utsträckning.

⁷⁵ I enkäten svarade 24 procent "i viss utsträckning", medan 2 procent svarade "inte alls" och 3 procent "i låg utsträckning".

⁷⁶ Andra exempel på samverkan är med Miljöfordon Sverige och samordning med med Skåne/Blekinge via Elbilslandet syd.

I enkäten från 2022 (Figur 41) svarar cirka hälften av rådgivarna, 53 procent, att systemet fungerar "helt okej". Många kommentarer i enkäten har tillägnats poängsystemet. Vissa rådgivare uttrycker positiva eller neutrala åsikter som till exempel "Bra med en mätning". Flera rådgivare lämnar dock kritiska omdömen. Exempelvis mot kraven på poäng samt att poängsystemet i allmänhet medför stress och innebär komplicerade och tidskrävande processer. Även RUL-intervjuerna tyder på att viss kritik mot poängsystemet. Det framkommer att angelägna och aktuella områden, så som det andra insatsprojektet Resurseffektiva bebyggelser, kan få mindre fokus som ett resultat av poängsystemet.⁷⁷ Detta är särskilt relevant med tanke på den ökade inkommande rådgivning i vissa områden gällande bebyggelse/värmesystem som energikrisen medförde.

B.2.5. Hållbarhet över tid

Kunskapshöjande insatser och erfarenhetsutbyte för EKR har byggts in i insatsprojektet för att främja långsiktighet. Insatsprojektet har även inkorporerat stöd för lösningar som tar höjd för och hjälper till att identifiera framtida behov. I sammanhanget refererar en intervjuperson till andra projekt där företag har installerat laddstrukturer utan att känna till sitt faktiska behov, vilket inte har fungerat så bra på lång sikt.

Materialet som tagits fram inom ramen för projektmålen borgar också för långsiktighet, under förutsättning att det uppdateras och anpassas löpande. Som framgår tidigare i fallstudien behöver stödet för användningen av materialet på Kontakten även fortsättningsvis upprätthållas för att det ska kunna nyttjas med full potential och med bärkraftighet.

B.3. Sammanfattning och slutsatser

Insatsprojektet Hela Sverige laddar har i sin helhet varit framgångsrikt. Projektet har i synnerhet bidragit med såväl kunskapshöjande insatser som ökad kompetens hos rådgivare. Det framgår av både rådgivarenkäten (2023) och i intervjuer med RUL. Projektet bedöms ha en hög måluppfyllelse. Samtliga aktiviteter inom ramen för (projekt)målen har genomförts. Projektet har bland annat bidragit till att EKR i många fall för första gången genomfört aktiviteter relaterade till laddning, använt material på mässor och vänt sig till bilhandlare, med mera.

Det finns inte underlag i den här fallstudien för att bedöma i vilken grad effektmålen har uppnåtts. Däremot konstateras att projektet bland annat har bidragit till att många rådsökande satt upp

⁷⁷ I intervjuanteckningar från en workshop som genomförts med EKR 2023 framgår, i likartad anda, att poängsystemet kan upplevas som att det "styr för mycket". Detta innebär att allt blir kopplat till laddning för att samla poäng, vilket kan leda till att andra viktiga områden, såsom det andra insatsprojektet (Resurseffektiv bebyggelse), inte får tillräckligt med fokus.

laddstolpar. Dessutom har insatsprojektet medverkat till ett ökat samarbete med andra aktörer lokalt och regionalt i allmänhet samt en gemensam nationell riktning för EKR i synnerhet, inklusive ökat samarbete mellan EKR över kommungränserna.

Insatsprojektet har dock ställts inför flera utmaningar och därtill genererat ett antal utvecklingsområden under projektperioden. Energikris och inflation tenderar ha bidragit till ett något minskat intresse för elbilsladdning. Särskilt under 2022 upplevde EKR ett ökat fokus på privatpersoner och elbesparing i villor, med ökad arbetsbörda i form av inkommande rådgivning i och med det akuta energiläget i många områden.

Fallstudien tyder framför allt på att det finns utrymme för utveckling på området "uppföljning och resultat". Till exempel utgör poängräkningssystemet en utmaning. Poängsystemets användarvänlighet kan behöva utvecklas och kan behöva bli mer flexibelt. Inbyggda incitament att "samla poäng" riskerar att leda till att andra angelägna/akuta arbetsuppgifter och områden, som exempelvis insatsprojektet Resurseffektiva bebyggelser, riskerar att få minskat utrymme som en effekt av poängsystemet.

Bilaga C Insatsprojekt – Resurseffektiv bebyggelse

Tabell 12 Översikt av Resurseffektiv bebyggelse

Resurseffektiv bebyggelse											
Projektsammanfattning	Syftet med Resurseffektiv bebyggelse är att bidra till energieffektivisering och ökad förnybar energiproduktion för att stärka energisystemets kapacitet kopplat till bebyggelse. Det uppnås genom en bestående höjning av rådgivarnas kunskapsnivå och med ökat fokus på uppsökande energi- och klimatrådgivning mot småhusägare, bostadsrättsföreningar samt små- och medelstora fastighetsägare. Genom att möjliggöra nätverk av till exempel samfällighets- eller bostadsrättsföreningar ger insatsprojektet förutsättningar för energieffektivisering. Exempelvis genom isolering av tak, byte av fönster och att addera förnybar energi. Insatsprojektet planerar, koordinerar och leder arbetet och deltagande EKR genomför insatser.										
Deltagande	Koordinator: Region Örebro län										
Finansiering	<table border="1"> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Beviljat</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>791 125 kr</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>1 380 475 kr</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>400 000 kr</td> </tr> <tr> <td>Totalt:</td> <td>2 571 600 kr</td> </tr> </tbody> </table>	År	Beviljat	2021	791 125 kr	2022	1 380 475 kr	2023	400 000 kr	Totalt:	2 571 600 kr
År	Beviljat										
2021	791 125 kr										
2022	1 380 475 kr										
2023	400 000 kr										
Totalt:	2 571 600 kr										
Tidsperiod	Projektstart: 2021-09-01 Projektslut: 2023-12-31										

Föreliggande fallstudie bygger på dokumentstudier av bland annat projektansökan, projektbeslut, enkät till EKR och intervjuer med RUL (regional insatsledare). En intervju har genomförts med projektledaren för insatsprojektet.

C.1. Projektet

C.1.1. Syfte och mål

Sveriges byggnader utgör mer än en tredjedel av landets energianvändning och spelar en central roll för att uppnå ett resurseffektivt energisystem och hållbara samhällen. Åtgärder för att minska energi- och materialanvändningen under byggnaders livscykel är ofta lönsamma, men realiserar inte i tillräcklig utsträckning. Rådgivning genom nationella insatser har därmed en betydande funktion. Resurseffektiv bebyggelse är en av Energimyndighetens fem nationella sektorsstrategier och en viktig del i att minska samhällets klimatpåverkan. Kunskapen om området varierar dock bland rådgivare, särskilt när det gäller fastighetsägare och bostadsrättsföreningar. Insatsprojektet har därför som avsikt att bredda rådgivarnas kompetens och insatser. För Resurseffektiv bebyggelse har Energimyndigheten gjort en avgränsning till tre följande områden.

Tabell 13 Relevanta områden för insatsprojektet Resurseffektiv bebyggelse

Småhus/villaägare	Fastighetsägare/brukare	Funktionell drift Brf/SMF
• Renovering • Mätning, uppföljning, styrning • Drift och underhåll • Nybyggnation	• Renovering • Mätning, uppföljning, styrning • Drift och underhåll • Individuell mätning och debitering (IMD)	• Renovering • Mätning, uppföljning, styrning • Drift och underhåll

Källa: Energimyndigheten, Utlysning: Nationella funktioner kommunal energi- och klimatrådgivning

Syftet med insatsprojektet Resurseffektiv bebyggelse är att bidra till energieffektivisering samt ökad förnybar energiproduktion. Det har potential att stärka energisystemets kapacitet kopplat till bebyggelse för att möta ett ökande energibehov. Ett annat syfte med insatsprojektet är att stärka kompetensen inom bland annat installationsteknik och alternativ teknik. Tabell 14 illustrerar målen för insatsprojektet.

Tabell 14 Mål för insatsprojektet Resurseffektiv bebyggelse

Typ av mål	Mål
Aktörer, kompetens och nätverk	• Rådgivningen bidrar aktivt till att mobilisera relevanta kategorier eller konstellationer av aktörer vilket genererar nya kunskapsutbyten och ökad medvetenhet.
Metoder, arbetssätt och processer	• Rådgivningen använder de mest ändamålsenliga och aktuella metoderna för energirådgivning, uppföljning samt kommunikation för respektive målgrupp i syfte att uppnå störst utväxling av insatsen.
Utfall i målgrupp	• Rådgivningen spelar en aktiv roll för rådsökandes beslutsprocess och handlingar genom att förstärka kunskapsunderlag och medvetenhet. • Rådgivningen genererar genom riktade prioriterade insatser en ökad mängd energieffektiviserande åtgärder
Effektmål	• Energieffektivisering • Ökad andel förnybar energiproduktion • Uppnås genom höjd kunskapsnivå hos rådgivare och ökat fokus på uppsökande klimatrådgivning hos småhusägare,

	bostadsrättsföreningar samt små- och medelstora fastighetsägare
Aktivitets- och projektmål, EKR	Varje deltagande kommun/kommunsamarbete ska uppnå 100 poäng per halvtidsfunktion under projektperioden enligt den utvärderingsmall som tas fram i dialog med Energimyndigheten, IP Hållbara transporter samt nationell kommunikationsfunktion.
Aktivitets- och projektmål, projektledning	Projektet ska säkerställa att EKR från landets alla kommuner ska kunna genomföra aktiviteter av god kvalitet och få stöd som är relevant i deras kontext. Med detta som bakgrund finns även ett poängmål för själva projektet. Projekt, genom projektledningen (PL), ska uppnå 100 poäng under projektperioden.

Källa: Projektbeskrivning, Insatsprojekt Resurseffektiv bebyggelse 2021–2022

C.1.2. Genomförande av projektet

EKR har tillsammans med RUL i början av projektet genomfört en aktörskartläggning/målgruppsanalys som underlag för insatserna. Det kan till exempel handla om BRF-register och listor över fastighetsägare. Insatsprojektet ger deltagande EKR verktyg, metoder och kunskap som syftar till att säkerställa en bestående kvalitetshöjning av rådgivningen inom resurseffektiv bebyggelse. Under projekttiden skapar insatsprojektet en riktad och effektiv rådgivningsinsats gentemot målgrupperna småhusägare, bostadsrättsföreningar (brf) samt små- och medelstora fastighetsägare.

C.1.2.1 Huvudsakliga aktiviteter

Projektet är uppdelat i sex arbetspaket (AP). Arbetspaket 1–2 innefattar fortbildning och erfarenhetsutbyte för rådgivare medan AP 3–6 innefattar aktiviteter direkt till målgrupperna. Nedan följer en kort beskrivning av respektive arbetspaket. Arbetspaket 3 är inte längre aktuellt eftersom stödet blev indraget.

- AP 1 – Energiträffar

Insatsprojektet anordnar energiträffar för att EKR ska få ökad kunskap inom ”nya områden” som bedöms vara viktiga för rådgivningen. Syftet med energiträffarna är att höja rådgivarnas kompetens, samt introducera nya metoder och arbetssätt som stärker rådgivningens effekter för att därigenom också förbättra rådsökandes energiåtgärder.

- AP 2 – Erfarenhetsträffar

Insatsprojektet genomför erfarenhetsträffar för att EKR ska få ökad kunskap baserat på erfarenhetsutbyte (rådgivare emellan) och med extra fokus på uppsökande rådgivning. EKR har olika erfarenheter av och förutsättningar att arbeta uppsökande. Mot den här bakgrunden utgör erfarenhetsträffarna ett forum för löpande återkoppling och utveckling av de uppsökande aktiviteterna i projektet. Träffarna anordnas med fördel i samverkan med RUL för att skapa förutsättningar för att utbytet fortsätter även efter insatsprojektets slut.

- AP3 – Stöd för energieffektivisering i flerbostadshus – ej aktuell på grund av indraget stöd
- AP 4 – BRF-nätverk

Syftet med arbetspaketet är att bygga ett nätverk med brf:er för att skapa förutsättningar för att fler föreningar ska genomföra energieffektiviserande åtgärder. Med stöd av EKR kan fler nätverk etableras och träffas löpande med fokus på erfarenhetsutbyte och kunskapshöjning. Målet är att det på sikt ska drivas vidare av nätverkets medlemmar.

- AP 5 – Energi- och effektanalys

Syftet med arbetspaketet är att öka målgruppernas (brf och fastighetsägare) förståelse för vad som påverkar energianvändningen i egen byggnad, samt att få fler att se över sin energi- och effektprofil på årsbasis. Det sker bland annat genom att EKR utför uppsökande aktiviteter och anordnar informationsträffar för ökad kännedom om den digitala portalen för energi- och effektanalys.

- AP 6 – Småhus

Syftet med arbetspaketet är riktade insatser mot områden med homogen bebyggelse där behovet av energi- och klimatåtgärder är likartat. EKR kan lokalisera områden inom kommunen och uppmuntra de boende att identifiera samordningsfördelar som kan påverka kostnaden. Både samfälligheter bestående av småhus och enskilda småhusägare inkluderas. Med BeSmås förstudie (Potential för energieffektivisering i småhussektorn) som utgångspunkt kommer EKR att rikta insatserna mot områdena solenergi, styr- och reglerutrustning, vindisolering samt fönster och klimatskärm.

C.1.2.2 Effektivitet

Insatsprojektet Resurseffektiv bebyggelse har bedömts vara mycket relevant och aktuellt för rådgivningen och har därtill potential att stärka andra initiativ inom området. I aktuella utvärderingar, såsom effektanalysen av rådgivningen 2020, har de områden som projektet behandlar pekats ut som särskilt angelägna.⁷⁸

⁷⁸ Grundbeslut IP resurseffektiv bebyggelse 2021

En analys som Sweco har gjort på uppdrag av Energimyndigheten visar att nationella insatsprojekt har bidragit till effektivare processer och förbättrade möjligheter att nå ut till rådsökande. Vidare understryks att det är viktigt att arbeta mer med nätverk.⁷⁹ Detta stärks av de resultat som presenteras nedan, bland annat angående betydelsen av BRF-nätverk

C.1.2.3 Samverkan/samarbeten och kommunikation med energi- och klimatrådgivarna

Insatsprojektet arbetar för att stärka EKR i sitt arbete, fokusera rådgivningen och åskådliggöra EKR:s värde. Insatsprojektets roll är att planera, koordinera och leda arbetet medan de medverkande energi- och klimatrådgivarna utför insatserna. För att stärka rådgivningens kvalitet tillför insatsprojektet EKR med verktyg, metoder och kunskap inom resurseffektiv bebyggelse. För att öka antalet åtgärder hos målgrupperna bidrar insatsprojektet även med utformandet av en mer uppsökande och effektiv rådgivningsinsats, riktad mot små- och medelstora fastighetsägare och bostadsrättsföreningar. För att projektets kompetenshöjande aktiviteter ska uppnå sitt syfte betonas vikten av att EKR ska avsätta tid för ett aktivt deltagande i projektet, trots eventuell belastning av rådgivningen.⁸⁰

C.1.2.4 Samverkan med andra satsningar

Ett av insatsprojektets arbetspaket är "BRF-nätverk" som syftar till att fler brf:er ska genomföra energieffektiviserande åtgärder. I arbetspaketet samarbetar insatsprojektet med andra insatser såsom Beställarnätverket Småhus (BeSmå). Det drivs av Energimyndigheten och syftar till att skapa dialog och utveckling för att minska energianvändningen i småhussektorn. Eftersom BeSmå även är en utgångspunkt för aktiviteterna i AP 6 (Småhus) så indikerar den här samverkan att synergier har skapats mellan de två insatserna.

C.2. Resultat och effekter

Denna del av fallstudien redogör för insatsprojektets resultat och effekter.

Tabell 15 Översikt av insatsprojekt per år

	Inkommande rådgivning	Utåtriktade aktiviteter	Kommunikation och media	Uppföljning	Totalt
2022⁸¹	Prestation: 1,818	Prestation: 2,076,5	Prestation: 143	Prestation: 44	Prestation: 4,081,5
	Utfall: 182	Utfall: 2,238,5	Utfall: 231	Utfall: 30	Utfall: 2,681,5

⁷⁹ Projektbeskrivning IP Resurseffektiv bebyggelse

⁸⁰ Projektbeskrivning_IP Resurseffektiv bebyggelse (1).pdf

⁸¹ Här gäller hela 2022 till skillnad från figurerna där vi endast inkluderar nov-december 2022

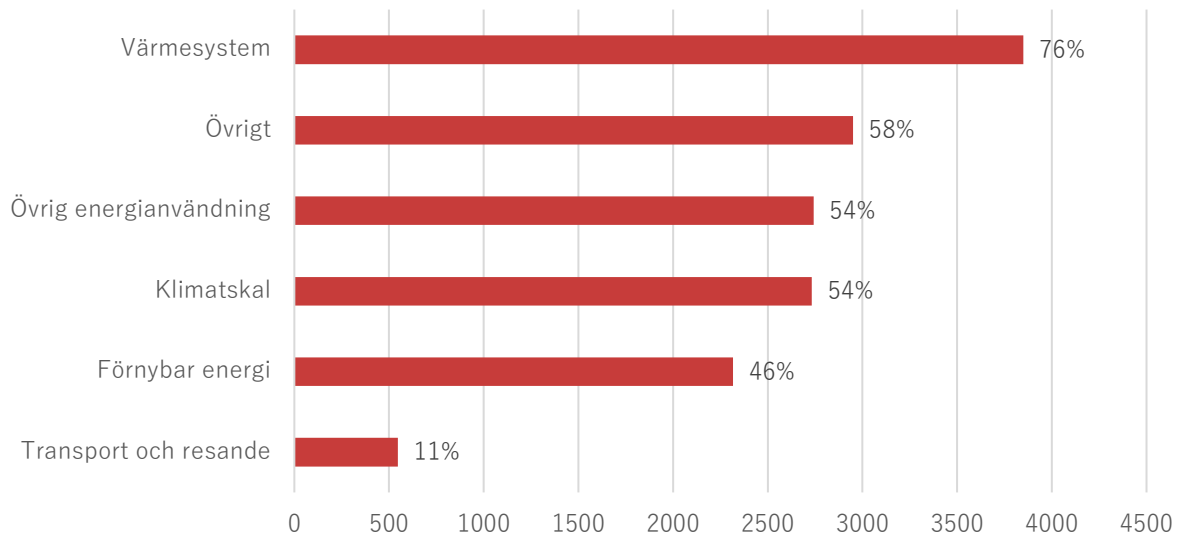
2023	Prestation: 7,029	Prestation: 9,257,5	Prestation: 1406	Prestation: 460	Prestation: 18,152,5
	Utfall: 281	Utfall: 8,725,5	Utfall: 376	Utfall: 158	Utfall: 9,540,5
Totalt	Prestation: 8,847	Prestation: 11,334	Prestation: 1,549	Prestation: 504	Prestation: 22,234
	Utfall: 463	Utfall: 10,964	Utfall: 607	Utfall: 188	Utfall: 12,222

Källa: Inrapporterad rådgivningsstatistik

I rådgivningsstatistiken för perioden november 2022 till oktober framgår att 509 utåtriktade aktiviteter mot privathushåll ägde rum inom Resurseffektiv bebyggelse. Bland de här var platsbesök den mest förekommande, 272 aktiviteter, följt av seminarium, 87 aktiviteter. Utöver detta har insatsprojektet bland annat anordnat webinarium och mässor. De aktiviteterna med störst utfall utifrån poängsystemet var dock inte platsbesök utan seminarium, följt av monter. Platsbesök är också den vanligaste utåtriktade aktiviteten för privathushåll (inklusive brf). Inkommande samtal var den mest förekommande rådgivningstypen för privathushåll inom insatsprojektet, med över 50 procent av samtliga inkommande rådgivningar. Resultatet (utfallet) av inkommande rådgivningar från privathushåll inom insatsprojektet kan ses i rådgivningsstatistiken. Inkommande rådgivningar via telefon står för cirka 70 procent av poängen.

Figur 42 illustrerar frekvensen för varje rådgivningsområde bland inkommande rådgivningar. Värmesystem är det vanligaste området, som bland annat inkluderar generell uppvärmning, värmepumpar och fjärrvärme. Transport och resande utgör det minst förekommande rådgivningsområdet. Att värmesystem och transport och resande utgör de mest respektive minst förekommande rådgivningsområdena i insatsprojektet är rimligtvis ingen överraskning eftersom värmesystem, till skillnad från transport och resande, är mer direkt kopplade till bebyggelse. Vidare framkommer det i intervjuerna att både pandemin och energikrisen har bidragit till ett skifte av fokus till mer inkommande aktiviteter kopplat till områdena beredskap, elvärme och lagring, vilket värmesystem kan kopplas till.

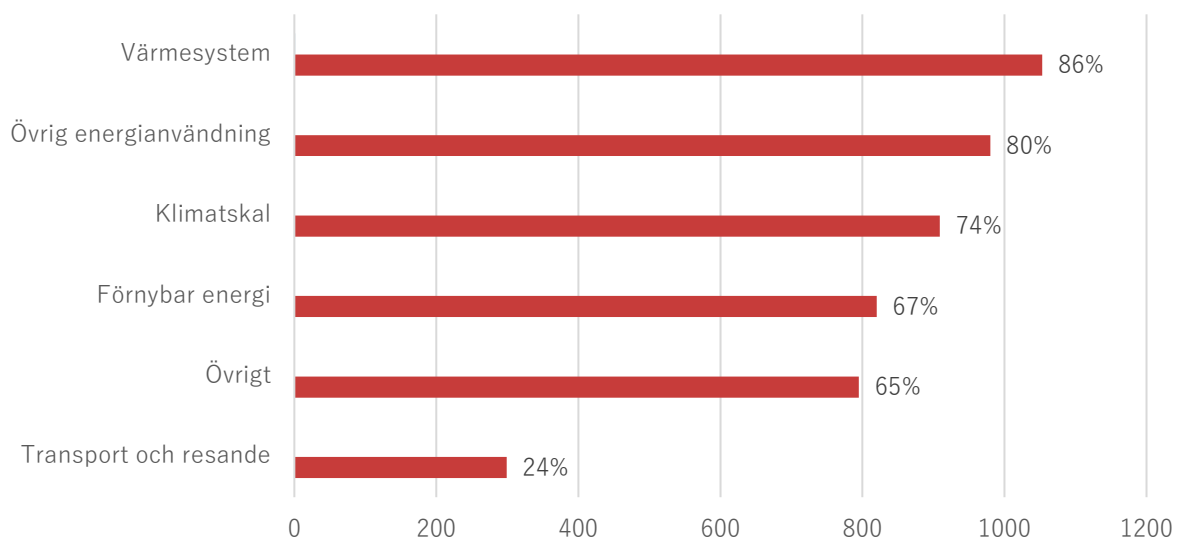
Figur 42 Vanligaste rådgivningsområdena bland inkommande rådgivning inom resurseffektiv bebyggelse, nov 2022-okt 2023

Källa: Inrapporterad rådgivningsstatistik

Figuren nedan representerar samma parametrar som figuren ovan, i detta fall för utåtriktade aktiviteter. Här kan man i princip identifiera ett identiskt förhållande, där transport och resande utgör det minst förekommande rådgivningsområdet, medan värmesystem är det mest förekommande. Att just transport och resande förekommer i så låg utsträckning beror rimligtvis på att det finns en tydlig ämnesfördelning mellan Resurseffektiv bebyggelse och Hela Sverige laddar.

Figur 43 Vanligaste rådgivningsområdena bland utåtriktade aktiviteter inom resurseffektiv bebyggelse, nov 2022-okt 2023

Källa: Inrapporterad rådgivningsstatistik

Att endast analysera utfall och prestation av insatsprojektet utifrån poängsystemet har dock visat sig vara problematiskt. I mer än en av de genomförda intervjuerna framkommer att poängsystemet styr för mycket. Till exempel gjorde energikrisen att ett större fokus på resurseffektiv bebyggelse hade behövts. Dock försvårade poängsystemet ett sådant skifte.

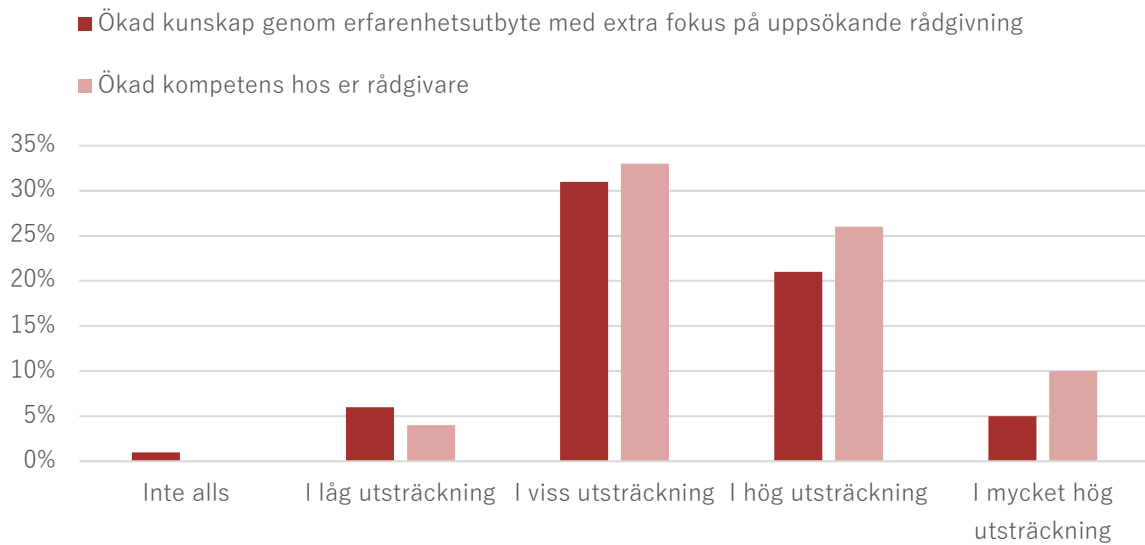
C.2.1.1 Energiträffar

Generellt sett har insatsprojektet varit framgångsrikt i att öka kunskapen inom "nya" områden som bedöms vara viktiga för rådgivningen. Enligt rådgivarenkäten anser 38 procent att insatsprojektet bidragit till att öka kunskapen i "nya områden" i hög eller mycket hög utsträckning, medan 30 procent anser att det bidragit till kunskapshöjningen i viss utsträckning (29% svarade "kan ej bedöma" och är därför inte inkluderade i totalen). I fritextsvaren uttrycker rådgivare å ena sidan att kunskapshöjande aktiviteter och kunskapsutbyten varit bra och att projektet bidragit med sakkunnig information som både hjälper rådgivare och rådsökande. Å andra sidan konstateras att insatsprojektet haft låg kunskapsnivå och att rådgivarna redan hade kunskap om områdena sedan innan.

C.2.1.2 Erfarenhetsträffar

Som framgår ovan genomförs erfarenhetsträffar för EKR för ökad kunskap baserat på erfarenhetsutbyte med fokus på uppsökande rådgivning. Figur 44 nedan illustrerar hur rådgivare i vår enkät tyckt att Resurseffektivbebyggelse bidragit utifrån två aspekter relevanta för att mäta resultatet av erfarenhetsträffar. Den främsta av dessa är *Ökad kunskap genom erfarenhetsutbyte med extra fokus på uppsökande rådgivning*. Totalt ansåg 26 procent av rådsökande att insatsprojektet hade bidragit med detta i hög- eller mycket hög utsträckning, medan sju procent ansåg att det bidragit med detta i låg utsträckning eller inte alls. Desto fler rådgivare ansåg att insatsprojektet har bidragit med kompetens för dem, 36 procent i hög- eller mycket hög grad och endast fyra procent i låg grad.

Figur 44 I vilken utsträckning upplever du att insatsprojektet Resurseffektiv bebyggelse bidragit med följande⁸² (n=105)

Källa: Enkät - rådgivare

C.2.1.3 Stöd för energieffektivisering i flerbostadshus

Att arbetspaket tre inte ägde rum på grund av indraget stöd bedöms ha påverkat insatsprojektets måluppfyllelse. Av rådgivarna anser 40 procent att det har påverkat måluppfyllelsen i hög eller mycket hög grad, 16 procent svarar "i viss grad" och 1 procent "i låg grad" (kan ej bedöma är exkluderat, därav mindre än 100%). I enkätens fritextsvar uttrycker rådgivare att det indragna stödet var en "game changer". Det indragna stödet skapade förvirring då rådgivare hade läst på i förväg och tagit fram presentationer. Även rådgivare som inte varit en del av insatsprojektet framhåller att redan initierade rådgivningskontakter avbröts som en konsekvens av det indragna stödet.

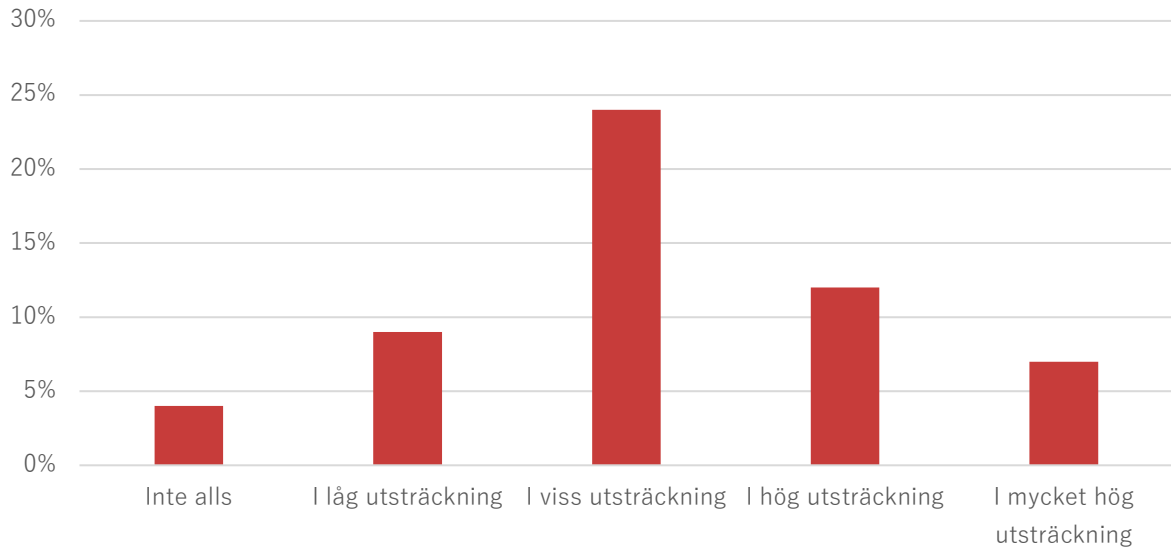
C.2.1.4 BRF-nätverk

Enkätresultaten visar att närmare en fjärdedel (24 procent) av rådgivarna upplever att insatsprojektet har bidragit till etablering av BRF-nätverk "i viss utsträckning", vilket är det vanligaste svaret. Det indikerar att rådgivarna upplevt en måttlig påverkan av insatsprojektet. Inom fritextsvaren nämns hinder som tidsbrist och bristande intresse. Bland de som svarade hög- eller mycket hög grad så angav man i fritextsvaren bland annat att alla insatser inom insatsprojektet underlättar deras arbete, speciellt vid BRF platsbesök och inkommande samtal från till exempel villaägare. En rådgivare anger dock i fritextsvaren att det är svårt att veta i vilken utsträckning

⁸² Även rådgivare som inte varit aktiva i Resurseffektiv Bebyggelse har svarat på frågan

insatsprojektet bidragit till etableringen av ett specifikt BRF-nätverk eftersom nätverket redan fanns innan insatsprojektet startades.

Figur 45 I vilken utsträckning upplever du att insatsprojektet Resurseffektiv bebyggelse bidragit till etablering av BRF-nätverk?⁸³ (n=105)

Källa: Enkät - rådgivare

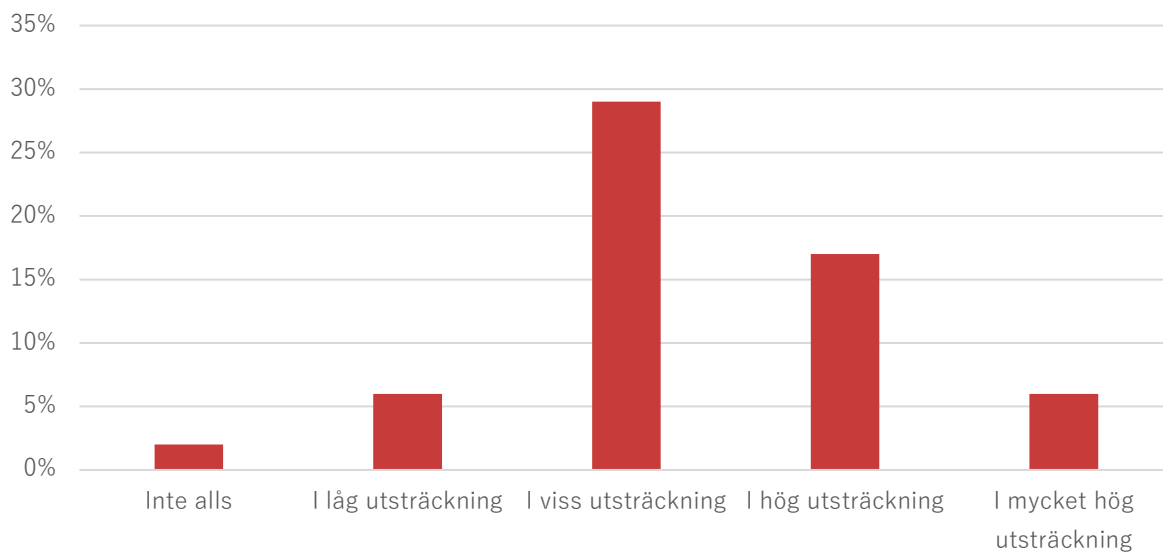
C.2.1.5 Energi- och effektanalys

Syftet med detta arbetspaket är att öka bostadsrättsföreningars och fastighetsägares förståelse för vad som påverkar energianvändningen i egen byggnad. Utåtriktade aktiviteter är i huvudfokus i arbetspaketet, till exempel informationsträffar för ökad kännedom om den digitala portalen för energi- och effektanalys. Som Figur 43 ovan illustrerar förkommer rådgivningsområdet värmesystem i så mycket som 86 procent av samtliga utåtriktade aktiviteter inom resurseffektiv bebyggelse. Frågorna inom området, exempelvis fjärrvärme och värmepump, är i sin tur i hög grad kopplade till energianvändning och som konsekvens energianalys.

Figur 46 illustrerar i vilken utsträckning rådgivare upplever att Resurseffektiv bebyggelse har bidragit till ökad kunskap om energi- och effektanalys för BRF- och fastighetsägare. Även om de flesta rådgivare svarat "i viss utsträckning" så är det ändå en betydligt högre andel som svarat i hög- eller mycket hög utsträckning, jämfört med de som svarat i låg utsträckning eller inte alls. Det indikerar att insatsprojektet har varit relativt lyckat i att uppnå målet med arbetspaketet.

⁸³ Även rådgivare som inte varit aktiva i Resurseffektiv Bebyggelse har svarat på frågan

Figur 46 I vilken utsträckning upplever du att insatsprojektet Resurseffektiv bebyggelse bidragit till Ökad kunskap om energi- och effektanalys för Brf och fastighetsägare?⁸⁴ (n=105)

Källa: Enkät - rådgivare

C.2.1.6 Småhus

Syftet med arbetspaketet småhus är riktade insatser mot områden där potentialen för energi- och klimatrenoveringar är stor och behovet av renovering likartat. Figur 47 nedan visar att en relativt stor andel av rådgivarna anser att Resurseffektiv bebyggelse har bidragit till riktade insatser mot småhus inom dessa områden. Av radsökanden svarade 25 procent "i hög uträckning" eller "i mycket hög uträckning".

⁸⁴ Även rådgivare som inte varit aktiva i Resurseffektiv Bebyggelse har svarat på frågan

Figur 47 I vilken utsträckning upplever du att insatsprojektet Resurseffektiv bebyggelse bidragit till riktade insatser mot småhus i områden där potentialen för energi- och klimatreoveringar är stor och behovet av reovering likartat?⁸⁵ (n=105)

Källa: Enkät - rådgivare

C.2.2. Hållbarhet över tid

Insatsprojektets relevans, med sin inriktning på Resurseffektiv bebyggelse, har ökat som ett resultat av energikrisen. För att insatsprojektet ska vara bärkraftigt krävs dock rätt förutsättningar. Som tidigare nämnts styr det nuvarande poängsystemet i hög utsträckning vart prioriteringar ska läggas, vilket försvårat skiftet av resurser till resurseffektiv bebyggelse. Energikrisen innebar ett särskilt behov av dessa resurser. Om poängsystemet fungerar på samma sätt som det gör idag kan det således motverka insatsprojektets hållbarhet över tid.

En extern utmaning som kan hota insatsprojektets hållbarhet är inflationen. I intervjuerna har det framkommit att den höga inflationen har lett till minskade resurser vilket i sin tur lett till minskad kapacitet att nå målen, åtminstone på kort sikt.

Något som ger en indikation av insatsprojektets kapacitet att leva vidare är den utsträckning det bidragit med ökad kunskap som bedöms vara viktig för rådgivning inom nya områden. Av rådgivarna anser 38 procent anser att så är fallet i hög- eller mycket hög utsträckning, och endast tre procent anser att det är fallet i låg utsträckning eller inte alls (se Figur 44).

⁸⁵ Även rådgivare som inte varit aktiva i Resurseffektiv Bebyggelse har svarat på frågan

C.3. Sammanfattning och slutsatser

Generellt sett har Resurseffektiv bebyggelse i relativt hög grad uppnått målen som går att koppla till respektive arbetspaket, men det skiljer sig mellan arbetspaketen. Både energiträffar och erfarenhetsträffar har visats sig vara framgångsrika. Det anger en betydande andel av rådgivarna i enkäten. I enkäten framkommer också att insatsprojektet bidragit till sakkunnig information som både hjälper rådsökande och rådgivare.

För vissa av arbetspaketen är det dock svårt bedöma måluppfyllelse och effekter av insatserna. Till exempel fanns etablerade BRF-nätverk redan innan aktuellt insatsprojektets start. Detta styrks även av att det är detta arbetspaket som rådgivarna i lägst utsträckning anser att insatsprojektet har bidragit till, 19 procent i hög eller mycket hög utsträckning. Detta är dock fortfarande högre än andelen som anser att det bidragit i låg utsträckning eller inte alls. Enligt rådgivarna så hade även det faktum att arbetspaket tre – energieffektivisering i flerbostadshus – blev indraget stor påverkan.

För att stärka insatsprojektet i framtiden är ett mer flexibelt poängssystem ett potentiellt utvecklingsområde. Då får rådgivare bättre möjligheter att anpassa sin rådgivning till externa händelser som till exempel energikrisen.

Bilaga D Bilaga D. Enkät till rådgivare

Uppföljning av energi- och klimatrådgivningen.

Tack för att du väljer att besvara denna enkät. Det tar ca 20 minuter att besvara enkäten. Svara gärna så snart du har möjlighet, men inte senare än fredagen den 10:e november 2023. Svaren sparas när du byter sida, om du skulle vilja avbryta enkäten och återkomma till den vid ett senare tillfälle.

Bakgrund

Vilken/vilka kommun/-er representerar du?

(Fritext)

Kompetens hos rådgivare och rådsökande

Hur har du förvärvat din kompetens som EKR? (Det är möjligt att ange flera alternativ)

- Genom tidigare akademisk utbildning (före uppdraget som EKR)
- Genom Energimyndighetens grundutbildning
- Genom Nationella Kommunikationsstödet
- Genom Regionala vidareutbildningar genom RUL
- Genom andra vidareutbildningar på eget/arbetsgivarens initiativ
- Genom egen research
- Genom att delta på olika mässor, föreläsningar etc.
- Annat, vänligen beskriv:

Anser du att någon/några av punkterna i föregående fråga har varit av särskild vikt för dig i din roll som EKR?

(Fritext)

I vilken grad upplever du att din kompetens som EKR motsvarar det som rådsökande efterfrågar?

(Inte alls, I låg grad, I viss grad, I hög grad, I mycket hög grad, Kan ej bedöma)

Kommentera gärna ditt svar:

(Fritext)

I vilken utsträckning bedömer du att din rådgivning som EKR bidragit till att rådsökande höjt sin kompetens inom följande områden:

(Inte alls, I låg utsträckning, I viss utsträckning, I hög utsträckning, I mycket hög utsträckning, Kan ej bedöma)

- Investeringar för att öka sin energieffektivitet
- Investeringar i lösningar för att öka sin användning av förnybar energi
- Energibesparing i hem eller lokal utan investering (exv. Vädra mycket men kort, släcka lampor, köra diskmaskinen full)
- Energibesparing i transport (exv. Val av transportmedel, miljöeffektiv körning osv)
- Annat, vänligen ange:

Kommentera gärna ditt svar:

(Fritext)

Utöver kunskaps-/kompetenshöjning, har de metoder och arbetssätt du använder i tjänsten utvecklats under denna programperiod (2021–2023)?

- Nej
- Ja, vänligen ange vad/på vilket sätt:

Kommentera gärna ditt svar:

(Fritext)

Nätverkande och kunskapsutbyte

Samarbetar du med andra funktioner i kommunen? (Till exempel miljöinspektörer, näringslivskontor, bygglovshandläggare och funktioner som arbetar med beredskapsfrågor)

- Nej
- Ja, vänligen ange vilken/vilka och på vilket sätt

Kommentera gärna ditt svar:

(Fritext)

Har du som EKR sammanfört externa aktörer, till exempel fastighetsägare, tjänsteföretag, andra delar av offentlig sektor, som tidigare inte hade något utbyte eller samverkan med varandra i syfte att stärka rådgivningen eller rådsökande? (vänligen bortse från hänvisningar till leverantörsgupper för specifik installation)

- Ja
- Nej

Kommentera gärna ditt svar:

(Fritext)

Insatsprojekt och stödfunktioner

I vilken utsträckning upplever du att det Nationella Kommunikationsstödet bidragit med följande:

(Inte alls, I låg utsträckning, i viss utsträckning, I hög utsträckning, I mycket hög utsträckning, Kan ej bedöma)

- Kunskapshöjande insatser kring kommunikation
- Kommunikationsmaterial för spridning till målgrupper
- Möjlighet till erfarenhetsutbyte rådgivare emellan
- En verktygslåda med metoder och budskap
- Annat, vänligen ange:

Kommentera gärna ditt svar:

(Fritext)

I vilken utsträckning upplever du att insatsprojektet Hela Sverige Laddar bidragit med följande:

(Inte alls, I låg utsträckning, i viss utsträckning, I hög utsträckning, I mycket hög utsträckning, Kan ej bedöma)

- Kunskapshöjande insatser kring ämnet
- Informationsmaterial för spridning till målgrupper
- Möjligheten till erfarenhetsutbyte rådgivare emellan
- Mallar och metodstöd

- Underlag för en uppföljningsenkät till rådsökande
- Ökad kompetens hos er rådgivare
- Omvärldsbevakning
- Annat, vänligen ange:

Kommentera gärna dina svar:

(Fritext)

I vilken utsträckning upplever du att insatsprojektet Resurseffektiv bebyggelse bidragit med följande:

(Inte alls, I låg utsträckning, I viss utsträckning, I hög utsträckning, I mycket hög utsträckning, Kan ej bedöma)

- Ökad kunskap som bedöms vara viktig för rådgivning inom ”nya områden”
- En ökad kunskap genom erfarenhetsutbyte med extra fokus på uppsökande rådgivning
- Etablering av BRF-nätverk
- Ökad kunskap om energi- och effektanalys för Brf och fastighetsägare
- Riktade insatser mot småhus i områden där potentialen för energi- och klimatreoveringar är stor och behovet av renovering likartat
- Ökad kompetens hos er rådgivare
- Annat, vänligen ange:

Kommentera gärna dina svar:

(Fritext)

I vilken utsträckning upplever du att insatsprojektet Resurseffektiv bebyggelses måluppfyllelse påverkades av att arbetspaket 3 – stöd för energieffektivisering i flerbostadshus blev indraget?

(Inte alls, I låg grad, I viss grad, I hög grad, I mycket hög grad, Kan ej bedöma)

Kommentera gärna dina svar:

(Fritext)

Effekter i målgruppen

Tycker du att kommunens arbete med energi- och klimatrådgivning har lett till förändringar i inställningen till energieffektiviseringar och förnybar energi hos målgrupperna?

- Ja
- Delvis
- Nej

Kommentera gärna dina svar:

- (Fritext)

Hur ofta upplever du att den rådgivning du ger leder till att rådsökande genomför energibesparande åtgärder och/eller ökar sin användning av förnybar energi?

(Aldrig, Sällan, Ganska ofta, Ofta, Alltid, Kan ej bedöma)

Kommentera gärna dina svar:

(Fritext)

Vilken aktivitet upplever du har generat störst utfall inom respektive område?

(Inkommande rådgivning, Utåtriktade aktiviteter, Generella kommunikationsinsatser, Kan ej bedöma)

- Ökad medvetenhet om energifrågor
- Genomförda energibesparande åtgärder
- Ökad kompetens hos målgrupperna
- Generell energibesparing

Kommentera gärna dina svar:

(Fritext)

Har du noterat att några oväntade resultat eller effekter uppstått till följd av EKR:s arbete? (antingen ditt eget eller programmets som helhet)

- Nej
- Ja, vänligen ange vad:

Finns det något ytterligare som du skulle vilja lägga till eller framföra till utvärderarna?

(Fritext)

Dina svar har registrerats! Tack för att du tagit dig tid att besvara undersökningen. Din input är viktig för oss.

Bilaga E Bilaga E. Enkät till Rådsökande

Tack för att du tar dig tiden att besvara denna enkät, dina synpunkter är viktiga för att ge en bild av hur rådgivningen tas emot och vad den kan resultera i. Vänligen notera att inga frågor är obligatoriska, du kan hoppa över de frågor som du upplever inte är relevanta för dig. Svaren sparas när du byter sida, om du skulle vilja avbryta enkäten och återkomma till den vid ett senare tillfälle.

I vilken roll sökte du rådgivning?

- Småhusägare (privatperson)
- Bostadsrättsägare (privatperson)
- Organisation
- Företag
- Annat, vänligen ange:

Hur enkelt var det att komma i kontakt med energi- och klimatrådgivningen?

<<< << < | > >> >>>
Mycket svårt   Mycket enkelt

Hur sannolikt är det att du skulle rekommendera andra som vill se över sin energianvändning att kontakta energi- och klimatrådgivningen?

<<< << < | > >> >>>
Mycket osannolikt   Mycket sannolikt

Möjlighet att lämna kommentar:

(Fritext)

I vilken utsträckning upplever du att rådgivningen varit ett viktigt underlag/stöd i ditt beslutsfattande?

(Inte alls, I låg grad, I viss grad, I hög grad, I mycket hög grad)

I vilken utsträckning upplever du att rådgivningen kunnat ge svar på de frågor eller funderingar du sökt svar på?

(Inte alls, I låg grad, I viss grad, I hög grad, I mycket hög grad)

Möjlighet till kommentarer:

(Fritext)

Vänligen värdera följande påståenden. Rådgivningen har...

(Inte alls, I låg utsträckning, i viss utsträckning, I hög utsträckning, I mycket hög utsträckning, Kan ej bedöma)

- ... ökat min medvetenhet om energifrågor
- ... ökat min medvetenhet om klimatfrågor
- ... ökat min kompetens om min energianvändning
- ... ökat min kompetens om energibesparande lösningar
- ... ökat förtroendet för mitt/vårt beslut
- ... lett till att jag/vi genomfört konkreta åtgärder
- ... lett till andra eller oväntade resultat, vänligen ange vad:

Möjligheten att lämna kommentar:

(Fritext)

Om rådgivningen lett till, eller kommer att leda till, konkreta åtgärder. Vänligen ange vad:

(Fritext)

Vänligen ange om rådgivningen har eller förväntas leda till någon form av energibesparing för dig/er

- Ja
- Nej

Om ja på föregående fråga, vänligen ange hur mycket (om möjligt).

(Fritext)

Om du har några övriga kommentarer om energi- och klimatrådgivningen så är du välkommen att lämna dem här.

(Fritext)

Dina svar har registrerats! Tack för att du har tagit dig tid att besvara undersökningen. Din feedback är viktig för oss.

technopolis
group

www.technopolis-group.com